

صنعت معدن تجارت

www.smtnews.ir

ویژه نامه روز ملی صادرات - مهر ۱۴۰۲

صرافی خندان

نوآور و پیشرو؛ به اتکای اعتماد شما

KHANDAN
کد صرافی: ۲۸۱۹ Exchange
۰۲۱-۹۱۰۷۰۳۵۶

مدال افتخار صادرات
شیرین عسل

Shirin Asal
شیرین عسل

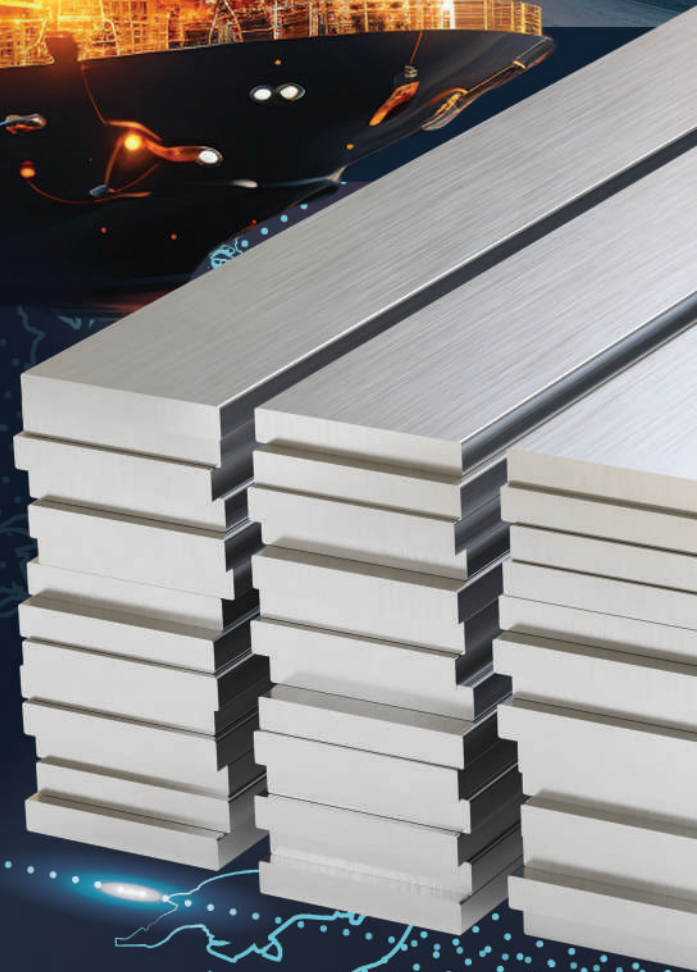
Dream

شیرین عسل دارنده مدال افتخار صادرات ۱۳۹۵

محصول تختال فولاد هرمزگان در کارخانه‌های نورد بزرگ جهان

روابط عمومی شرکت فولاد هرمزگان

شرکت صنایع هفت الماس

SEVEN DIAMONDS Ind.Co

تولید کننده انواع ورق های فولادی روغنی، گالوانیزه، گالوانوم، رنگی، قلع اندود، ضد اثر انگشت، با پوشش کروم، زنگ نزن، سیلیکونی، لوله و پروفیل

۲۹ مهر

روز ملی صادرات گرامی باد

● بازاریابی و فروش: ۸۵۴۳-۰۲۱

● www.seven-diamonds.com

● [@sevendiamonds.ind.co](https://www.instagram.com/sevendiamonds.ind.co)

ASENA

244M / TURBO

TECHNICAL DATA

Mitsubishi 4K22	• نام تجاری و نوع موتور
16 سوپاپ مجهز به DVVT	• تعداد سوپاپ
160 kW – 218 hp	• توان موتور (kW-hp)
2378	• حجم موتور (CC)

صادرات، تکرار عزم ملی

۲۹ مهر ماه روز ملی صادرات گرامی باد

شرکت معدنی و صنعتی گلگهر
GOLGOHAR MINING & INDUSTRIAL COMPANY

روابط عمومی و امور بین الملل

طراحی، ساخت و نصب تجهیزات سالن های کنفرانس و جلسات
میکروفن کنفرانس تجهیزات صوت عمومی و حرفه ای،
سیستم تصویر برداری و نورپردازی

ایمیل: INFO@HORAND.COM موبایل: ۰۹۱۲۳۱۹۰۷۴۵ اینستاگرام: HORANDAUDIO

تلگرام: HORAND_CO تلفن تماس: ۰۹۱۲۱۵۷۷۹۲۸ (۰۲۱) ۶۶۷۰۹۲۳۱

تهران - خیابان انقلاب - خیابان لاله زار نو - ساختمان شماره ۳ البرز - طبقه سوم - واحد ۱۷

کد پستی: ۱۱۴۵۶۵۶۱۹۱ www.HORAND.com صندوق پستی: ۳۶۸۶ - ۱۱۳۶۵

گوشیتو بیمه کن، خیالتو راحت کن

بیمه موبایل سامان

خطرات تحت پوشش

شکستگی فیزیکی | آبخوردگی و نفوذ مایعات | نوسانات ولتاژ برق | سرقت با شکست حرز

جهت محاسبه حق بیمه و خرید آنلاین بیمه نامه
از طریق اسکن QR کد و یا لینک زیر اقدام نمایید

www.di.si24.ir

- بیمه موبایل و تبلت تا سقف ارزش دستگاه بیمه شده
- درخواست و صدور بیمه نامه به صورت کاملاً آنلاین
- کیفیت و سرعت بالا در پرداخت خسارت

جهت کسب اطلاعات بیشتر و مشاوره رایگان می‌توانید به وبسایت شرکت بیمه سامانه به نشانی
مراجعه یا با شماره تلفن ۸۹۴۳ - ۰۲۱ تماس حاصل فرمایید.

شرکت آلومینای ایران

IRAN ALUMINA CO

جاذبم اولین تولیدکننده‌ی آلومینا در خاورمیانه

اولین تولید کننده سه محصول استراتژیک
هیدروکسید آلومینیوم، آلومینای متال گرید و آلفا آلومینا در خاورمیانه
و سومین قطب تولید شمش آلومینیوم کشور

IRANALUMINA.IR

INFO@IRANALUMINA

خراسان شمالی، شهرستان جاجرم، کیلومتر هفت جاده سنخواست
فروش ۰۵۸ ۳۲۲۷۲۰۸۶ * ۰۵۸-۳۲۲۷ ۲۰۸۸ * ۰۵۸-۳۲۲۷ ۳۰۸۱ *
روابط عمومی ۰۵۸ ۳۲۶۰۵۵۳۰

شانسی دیگه نه! گل یا پوچ!

یک کارت خرید ۵ میلیون تومنی دیجی کالا
و کارت‌های خرید ۵۰۰ هزار تومنی دیجی کالا

EMERSUN

BEAUTIFUL | PIONEER | RELIABLE

تلفن پشتیبانی: 1639

با ضمانت **ناچاران** سرویس

www.emersun.com

Zanjan international exhibitions center (Z.I.E.C)

نمایشگاه های بین المللی استان زنجان (کاسپین) مدرن ترین مرکز نمایشگاهی شمالغرب ایران

شرکت نمایشگاه های بین المللی استان زنجان (کاسپین) در سال ۱۳۸۳ با هدف ارتقاء جایگاه صنعت نمایشگاهی ایران در منطقه آسیای میانه تأسیس شد و نخستین پروژه این شرکت در زمینه ایجاد مراکز نمایشگاهی در استان زنجان اجرا گردید. محل دائمی نمایشگاه های بین المللی استان زنجان (کاسپین) براساس اقتباسی از مراکز مدرن نمایشگاهی جهان، طراحی و اجرای کامل آن در ۳ فاز پیش بینی شده است. این مرکز بین المللی در فضایی بالغ بر ۲۲ هکتار در بهترین نقطه از شمال شهر زنجان و در ابتدای منطقه گردشگری گاوزنگ بنا شده و دارای سالن های اصلی نمایشگاهی به مساحت بیش از ۲۰ هزار متر مربع فضای مسقف و بیش از ۱۲ هزار متر مربع فضای باز نمایشگاهی است که در طرح توسعه آن احداث مرکز همایش های بین المللی، احداث هتل پنج ستاره، ایجاد انبار های چند منظوره، آماده سازی پارکینگ عمومی و نمایشگاهی، راه اندازی رستوران سنتی و بین المللی، تأسیس دفاتر تجاری و مرکز خرید قرار گرفته است.

زنجان، بلوارپروفسور ثبوتی، ابتدای منطقه گردشگری گاوزنگ،
محل دائمی نمایشگاه های بین المللی استان زنجان (کاسپین)

024-33414000-9 www.zanjanfair.com [caspiainfair](https://www.instagram.com/caspianfair)

روز ملی صادرات

ویژه‌نامه روز ملی صادرات

شناسنامه

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی

مدیر مسئول: ناصر بزرگمهر

مدیر بازرگانی: مجید مدنی

دبیر ویژه‌نامه: شهریار خادمی

طراح جلد - صفحه آرا: سامان شرف‌الدین

عکس: مهدی کاوه‌ای، آیدا فریدی

مدیر سفارشات: فاطمه احمد پور

همکاران: مینا معراجی، نیما بیات، امیر حسین

حبیبی، سهیل فرزین، وحید بهرامی، فریا کربلایی،

امیر محمد درویش، شهناز صفایی، کیمیا ملکی

ناظر چاپ: بیژن بهادری

نماینده استان اصفهان: بهروز راعی

نماینده استان کرمان: بردیا امیر تیموری

نماینده استان یزد: زینب زارع

ارتباط با ما

تلفن: ۸۲۱۹۰ فکس: ۸۸۷۱۳۷۳۰

تلفن مرکزی آگهی‌ها: ۳-۸۸۷۲۲۷۳۲

فکس مرکزی آگهی‌ها: ۸۸۱۰۹۷۳۳

امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵

توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱

نشانی: تهران، خیابان قائم‌مقام، کوچه آزادگان

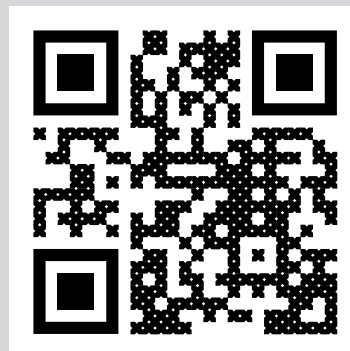
شماره ۲۶

کد پستی: ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱

آگهی: ads.smtnews@gmail.com

فهرست

- پایان رکود نزدیک است؟ ۱۲
- آوار بر سر اقتصاد ۱۳
- بندرهای عقیم ایران ۱۴
- پوشش برای پیشرفت ۱۶
- تکرار یک شعار ۱۸
- توسعه بدون صادرات معنا ندارد ۲۰
- تولید صادرات محور، شرط اصلی توسعه ۲۲
- کمیود آب، کشاورزی و امنیت غذایی ۲۴
- راهکاری تضمینی برای رونق صادرات ۲۵
- سال ۱۴۰۳؛ سال سرنوشت اقتصاد ایران ۲۶
- موانع صادرات گاز ایران ۲۷
- شوالیه توسعه ۲۸
- صادرات با شرایط خاص ۳۰
- فرش، بردار مرگ ۳۲
- تسهیل تجاری، در دستور کار ناوگان ملی کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران ۳۴
- عدم تحقق جایگاه محصولات غیر نفتی به واسطه تحریم‌ها ۳۹

پایان رکود نزدیک است؟

نسبت به سال قبل از آن افزایش پیدا کرده است. با توجه به این تعریف وقتی درآمد نفتی بالا می‌رود نیز آن را رشد اقتصادی محسوب می‌کنیم. رشد اقتصادی به معنای افزایش درآمد ملی است. وقتی فروش نفت از ۳۰۰ هزار بشکه به حدود ۱ و نیم میلیون بشکه می‌رسد، طبیعی است که شاهد افزایش رشد اقتصادی باشیم. این اقتصاددان ادامه داد: اما آیا این رشد اقتصادی با کیفیت است؟ من تردید دارم که این رشد اقتصادی را با کیفیت بدانیم. با این وضعیت می‌توانیم همچنان بگوییم رکود اقتصادی داریم. اگر رشد اقتصادی در طی دو سال استهلاک سرمایه و نیازهای جدید را پوشش دهد می‌توانیم بگوییم از رکود خارج شده است. حالا درصد آن را

باید بانک مرکزی محاسبه کند.

تحقق رشد اقتصادی ۸ درصد ممکن است؟

یک اقتصاد ایران قرار است هر سال ۸ درصد بزرگتر شود؛ این هدفگذاری برنامه هفتم توسعه است که طبق محاسبات با واقعیت فاصله دارد. هدفگذاری رشد سالانه ۸ درصدی اقتصادی جزو لاینفک برنامه‌های توسعه‌ای است. رشد سالانه ۸ درصدی در برنامه‌های پنجم و ششم هم هدفگذاری شده بود. چند روز پیش مجلس نیز در قالب ماده دو برنامه هفتم رشد ۸ درصدی را تصویب کرد. در عین حال، محاسبات نرخ رشد اقتصادی بر مبنای سال پایه ۹۵ به استناد داده‌های بانک مرکزی نشان می‌دهد، در طول سال‌های ۹۶ تا ۱۴۰۱ (سال‌های برنامه ششم) اقتصاد ایران بسیار کوچکتر از ۸ درصد هدفگذاری شده، رشد کرده است.

طبق این محاسبات متوسط سالانه رشد اقتصادی کشور طی این سال‌ها ۱.۴ درصد بوده است که نشان از فاصله ۶.۶ درصدی نسبت به عدد هدفگذاری شده، دارد. علاوه بر این طبق آنچه در پیشگفتار برنامه هفتم توسعه آمده، متوسط رشد اقتصادی ایران طی سال‌های گذشته ۱.۸ درصد بوده است. محسن زنگنه سخنگوی کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه نیز معتقد است بر اساس مدل مدنظر دولت، این میزان رشد تحقق نمی‌یابد. به گفته زنگنه، مدلی که دولت در برنامه هفتم برای تحقق رشد ۸ درصدی سالانه دیده، یک مدل منسوخ شده است. او معتقد است، دولت تحقق رشد ۸ درصدی را صرفاً بر مبنای رشد سرمایه‌گذاری هدفگذاری کرده که در این صورت صرفاً ۳ تا ۴ درصد از رشد، قابل تحقق است.

به گفته سخنگوی کمیسیون تلفیق برنامه هفتم توسعه، بخشی از رشد اقتصادی از محل رشد بهره‌وری تولید و اقتصاد دیجیتال تحقق می‌یابد که در همین راستا در برنامه هفتم تلاش کردیم بخش بهره‌وری را فریه کنیم. هدف گذاری کمی و کیفی بر متغیرهای اقتصاد کلان، نظیر رشد اقتصادی ۸ درصد، سرمایه گذاری ناخالص ۲۲/۶ درصد، رشد موجودی سرمایه ۶/۵ درصد، رشد اشتغال ۳/۹ درصد سالانه معادل یک میلیون شغل در سال، متوسط نرخ تورم ۱۹/۷ درصد و نرخ تورم هدفگذار شده در پایان برنامه ۹/۵ درصد، رشد بهره‌وری کل عوامل تولید ۲/۸ درصد با داشتن سه ۳۵ درصدی از رشد اقتصادی ۸ درصدی، متوسط رشد نقدینگی ۲۰/۴ درصد و در سال پایانی برنامه ۱۳/۸ درصد، متوسط رشد صادرات نفتی ۱۲/۴ درصد، متوسط رشد صادرات غیر نفتی ۲۲/۶ درصد، رشد واردات کالا ۱۶/۲ درصد، رشد اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۴۴ درصد، متوسط رشد درآمدهای عمومی به اعتبارات هزینه‌ای ۹۴ درصد و در سال‌های پایانی برنامه ۱۰۰ درصد است.

در حالیکه به گفته کارشناسان بازار مسکن و خودرو در رکود به سر می‌برد، دولت از افزایش رشد اقتصادی سخن می‌گوید و محمد شیریچیان، معاون بانک مرکزی معتقد است از منظر اقتصادی و دیدگاه اقتصاددانان، اگر رشد سالانه اقتصادی کشوری در ۲ سال متوالی بالای ۳ درصد باشد آن کشور از شرایط رکود اقتصادی خارج شده است. هر چند اقتصاددانان به چنین چیزی باور ندارند. معاون اقتصادی بانک مرکزی با تأکید بر اینکه رشد اقتصادی ایران طی ۲ سال گذشته میانگین ۴.۲ درصد و این رقم در چهار سال منتهی به ۱۴۰۰ معادل ۶ دهم درصد بوده است، گفته بود: حجم تجارت ایران در سال ۱۴۰۱ به ۱۷۳ میلیارد دلار رسید که تقریباً ۲ برابر سال ۱۴۰۰ است.

بر اساس آمار رسمی ارائه شده میزان نرخ رشد گروه نفت و گاز در چهار سال دولت دوازدهم منفی ۸.۷ درصد بوده است. این رقم در سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ ۱۰ درصد بوده است. نرخ رشد گروه صنایع معادن و گاز، در دولت دوازدهم ۱.۹ درصد بوده است و در سال ۱۴۰۰ معادل ۱.۱ و سال ۱۴۰۱ حدود ۶.۵ درصد بود. همچنین میزان نرخ رشد در بخش صنعت در سال ۱۴۰۱، ۹.۵ درصد بوده است این در حالی است که متوسط در دولت دوازدهم ۱.۹ درصد بوده است. همچنین متوسط رشد اقتصادی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، ۰.۸ درصد بوده است. در سال ۱۴۰۱ ۴.۲ درصد بوده است. متوسط رشد سرمایه‌گذاری از ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹، ۱۳.۹۹ منفی ۵.۹ درصد بوده است و در سال ۱۴۰۱، ۶.۷ درصد بوده است. دو هفته پیش نیز رییس سازمان برنامه و بودجه کشور گفت: در حال حاضر رشد اقتصادی کشور به ۷.۸ درصد رسیده است!

مسکن و خودرو در رکود

بازار مسکن از تابستان امسال در رکود به سر می‌برد البته این رکود در شرایطی است که قیمت مسکن آن قدر بالا رفته که خرید یا اجاره آن هم در توان اقشار جامعه نیست. در حال حاضر برآورد می‌شود که تعداد قراردادهای خرید و فروش مسکن در تهران کمتر از ۳۰۰۰ فقره در ماه باشد؛ در حالی که طی سال‌های اخیر به طور میانگین در تهران ماهیانه ۱۵ هزار فقره خرید و فروش مسکن انجام شده است.

از آذرماه سال گذشته تاکنون آمار رسمی از تعداد معاملات و قیمت مسکن در پایتخت ارایه نشده، اما آنگونه که واسطه‌های ملکی می‌گویند به دلیل ایجاد انتظارات کاهشی و همزمانی با ماه محرم، خریداران از بازار مسکن کنار کشیده‌اند.

خرید و فروش‌های سرمایه‌ای نیز در شرایط فعلی وجود ندارد. بازار خودرو نیز به علت انتظار برای واردات همچنان در رکود به سر می‌برد. قیمت خودرو روز ۱۱ شهریور ۱۴۰۲ با افت نسبی همراه بود. اغلب خودروها در ثبات کامل قیمتی بوده و برخی دیگر، کاهش جزئی نسبت به روز گذشته را تجربه می‌کنند. البته اکثر تمایل اکثریت بازار به ثبات قیمتی بوده، اما محصولاتی به چشم می‌خورد که کاهش قیمت اندکی را تجربه می‌کنند.

رشد اقتصادی با کیفیتی نداریم

فرشاد پرویزیان، نائب رئیس انجمن اقتصاددانان ایران با اشاره به آمارهای منتشر شده در حوزه رشد اقتصادی گفت: باید به آمارهای رسمی کشور احترام بگذاریم، اما ممکن است این آمارها نیز ممکن است تا حدودی تورش داشته باشند. پرویزیان افزود: رشد اقتصادی یعنی درآمد ملی به قیمت‌های ثابت

تأثیر «جنگ غزه» بر اقتصاد جهان بررسی شد:

آوار بر سر اقتصاد

بر اقتصاد سخن می‌گوییم باید ببینیم حجم اقتصادی و تأثیر کشورهای درگیر جنگ چه میزانی است. برای مثال، در جنگ اوکراین به دلیل اینکه این کشور تامین کننده بزرگ غلات در جهان است، روی این محصول تأثیر گذار خواهد بود. از سوی دیگر روسیه نیز همین وضعیت را دارد. بنابراین اولین تأثیر به وزن اقتصادی آن کشورها باز می‌گردد. مولوی افزود: از سوی دیگر هر جنگی باعث تقاضای بیشتر برای کالاهای زیرمجموعه طلا می‌شود و شاهد افزایش طلا خواهیم بود. دلار نیز همین مسیر را طی می‌کند. در مورد جنگ اخیر نیز با کشورهایی مواجهیم که در این جنگ نقش بازی می‌کنند که مهم ترین آن‌ها آمریکا و روسیه هستند. اگر دامنه جنگ گسترش پیدا کند شاهد افزایش خرید طلا و دلار در این کشورها نیز خواهیم بود.

این اقتصاددان با اشاره به تأثیرات جنگ‌های دامنه دار و طولانی مدت بر اقتصاد گفت: دامنه دار شدن جنگ‌ها باعث محدودیت در منابع می‌شود. برای مثال، در دو جنگ جهانی گذشته ما شاهد قحطی بودیم. البته این مساله به گستردگی و زمان جنگ‌ها بستگی دارد. باید منتظر اتفاقات در آینده باشیم تا بتوان میزان تأثیرات را بهتر تحلیل و پیش بینی کرد. در حال حاضر شاهد تأثیراتی در کشورهای پیرامونی جنگ هستیم که مشخصاً در بازار طلا دیده می‌شود.

جنگ غزه روی اقتصاد ایران نیز تأثیر گذار بود. گزارش‌ها از روند بازار، شدت گرفتن صف فروش سهام را در بازار سرمایه نشان می‌دهد. به گفته کارشناسان ریزش ارزش بورس به نظر می‌رسد بیشتر مربوط به تحولات خاورمیانه به دلیل شروع جنگ حماس و اسرائیل باشد. در حال حاضر بازار نسبت به اتفاقات واکنش نشان می‌دهد و در کل بازار، بورس ایران نسبت به رویدادهای بین‌المللی خیلی حساس شده است و بلافاصله اثر را روی تابلوی بورس می‌بینیم.

اقتصاد جنگی چیست؟

شرایط جنگی علاوه بر تأثیراتی که بر اقتصاد می‌گذارد، موجب بروز تغییراتی ساختاری در نظام اقتصادی کشورها می‌گردد. برای مثال می‌توان به چرخش اولویت‌های کشور از توسعه زیرساخت‌های آموزش به توسعه صنایع جنگی اشاره کرد.

اقتصاد جنگی سیستمی اقتصادی است که در آن منابع اقتصادی یک کشور صرف تأمین نیازهای جنگی می‌شود. اقتصاد جنگی معمولاً منجر به کاهش رشد اقتصادی، افزایش تورم، و افزایش نابرابری می‌شود. دولت‌ها می‌توانند با اتخاذ اقدامات مناسب، تا حدی از آثار منفی اقتصاد جنگی جلوگیری کنند. در اقتصاد جنگی، دولت نقش مهمی در تخصیص منابع اقتصادی ایفا می‌کند. دولت معمولاً بخش‌های بزرگی از اقتصاد را ملی‌سازی می‌کند و منابع خود را صرف تأمین نیازهای جنگی می‌کند.

همچنین تولید کالاهای غیر ضروری کاهش می‌یابد. دولت منابع خود را صرف تولید کالاهای خدماتی می‌کند که برای جنگ ضروری هستند. قیمت‌ها معمولاً افزایش می‌یابد. این امر به دلیل افزایش هزینه‌های تولید، کاهش عرضه، و افزایش تقاضا است.

اقتصاد جنگی آثار مختلفی بر اقتصاد یک کشور دارد. اقتصاد جنگی معمولاً منجر به کاهش رشد اقتصادی می‌شود. این امر به دلیل کاهش تولید، افزایش هزینه‌ها، و کاهش سرمایه‌گذاری است. همچنین این وضعیت باعث افزایش تورم نیز خواهد شد و نابرابری‌های اقتصادی را نیز گسترش می‌دهد.

جنگ یکی از عوامل مهم تأثیرگذار بر اقتصاد است. جنگ می‌تواند منجر به افزایش قیمت‌ها، کاهش تولید، افزایش تورم و کاهش رشد اقتصادی شود. پیامدهای جنگ اسرائیل و حماس بر اقتصاد جهانی ممکن است زمان ببرد تا مشخص شود، اما اگر درگیری به بقیه خاورمیانه، به ویژه ایران که تولیدکننده بزرگ نفت است گسترش یابد، شدیدتر خواهد شد. اقتصاد جهانی که قبلاً توسط تورم بالا متزلزل شده بود، اکنون پس از حمله غافلگیرانه حماس به اسرائیل و متعاقب آن اعلام جنگ توسط اسرائیل، با بحران ژئوپلیتیک دیگری در خاورمیانه روبرو شده است. به گفته کارشناسان آغاز درگیری نظامی در خاورمیانه ممکن است بانک‌های مرکزی را با روندهای تورمی جدید درگیر کند و همچنین ضربه‌ای به اعتماد اقتصادی وارد کند در زمانی که آنها ابراز امیدواری

فرزینده‌ای در مورد مهار افزایش قیمت ناشی از همه‌گیری جهانی و حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲ کرده بودند. گسترش جنگ به کشورهای دیگر می‌تواند بر مسیرهای دریایی تأثیر بگذارد و هزینه‌های حمل و نقل و بیمه را افزایش دهد. نفت خام بالا تراز تجاری و CAD ما را مختل می‌کند و در نتیجه بر رویه فشار می‌آورد. جنگ این پتانسیل را دارد که مجموعه‌ای از نیروهای غیرقابل پیش‌بینی را به اقتصاد جهانی اضافه کند که در حال حاضر کند شده بود و بازارهای ایالات متحده هنوز با این احتمال که فدرال رزرو نرخ‌های بهره بالا را بیش از آنچه بسیاری از سرمایه‌گذاران انتظار داشتند، تطبیق می‌دهند، سازگار هستند. هر منبع عدم اطمینان اقتصادی تصمیم‌گیری را به تأخیر می‌اندازد و حق بیمه ریسک را افزایش می‌دهد.

تأثیر جنگ بر قیمت نفت

قیمت نفت به دلیل نگرانی‌ها مبنی بر اینکه وضعیت اسرائیل و غزه می‌تواند تولید خاورمیانه را مختل کند، افزایش یافته است. نفت خام برنت، با ۲.۲۵ دلار در هر بشکه افزایش به ۸۶.۸۳ دلار رسید، در حالی که قیمت‌های آمریکا نیز افزایش یافته است. هرچند اسرائیل و سرزمین‌های فلسطینی تولیدکننده نفت نیستند، اما

منطقه خاورمیانه تقریباً یک سوم عرضه جهانی را به خود اختصاص می‌دهد. حمله حماس به اسرائیل بزرگترین تنش بین دو طرف برای دهه‌ها بود. به گفته کارشناسان قیمت‌های جهانی نفت به دلیل دورنمای گسترش جنگ به کشورهای دیگر خاورمیانه که تولید کنندگان بزرگ نفت هستند، می‌تواند افزایش پیدا کند. همچنین عدم اطمینان در مورد چگونگی وقوع رویدادها در روزهای آینده ممکن است سرمایه‌گذاری‌ها را در اوراق قرضه خزانه‌داری آمریکا و دلار که سرمایه‌گذاران به طور سنتی در مواقع بحران خریداری می‌کنند، سوق دهد. همچنین روز دوشنبه، بانک مرکزی اسرائیل اعلام کرد که تا ۳۰ میلیارد دلار ارز خارجی به منظور آرام کردن بازارها و حمایت از واحد پولی این کشور، شیکل، که به شدت کاهش یافته است، خواهد فروخت. پیش از این پس از حمله روسیه به اوکراین در فوریه ۲۰۲۲، قیمت نفت افزایش یافت و در ژوئن سال گذشته به بیش از ۱۲۰ دلار در هر بشکه رسید. قیمت‌ها در ماه مه امسال به کمی بیش از ۷۰ دلار در هر بشکه کاهش یافتند، اما از آن زمان به بعد به طور پیوسته افزایش یافتند زیرا تولیدکنندگان سعی کردند تولید را برای حمایت از بازار محدود کنند.

تأثیر جنگ به حجم اقتصاد کشورها وابسته است

پیمان مولوی، اقتصاددان درباره تأثیر جنگ بر اقتصاد گفت: وقتی از تأثیر جنگ

اقتصاد جنگی آثار مختلفی بر اقتصاد یک کشور دارد. معمولاً منجر به کاهش رشد اقتصادی می‌شود

بندرهای عقیم ایران

جهانبخش سنجابی شیرازی

مسعود جهانبخش

قصه جدال همیشگی همسایگان ایران برای تبدیل شدن به بازیگر اصلی تجارت منطقه همچنان ادامه دارد و این بار عراق با توسعه بندر فاو وارد میدان شده تا رقابتی تنگاتنگ را با بندر جبل علی دومی و بنادر جنوبی ایران رقم بزند. برخی معتقدند راه‌اندازی قطار پرسرعت از فاو تا مرز ترکیه، عراق را به هاب ترانزیتی تبدیل خواهد کرد و این زنگ خطری جدی برای بنادر جنوبی ایران به‌شمار می‌رود. از سوی دیگر سرمایه‌گذاری چین در پاکستان و تبدیل خاک این کشور به کریدور ترانزیتی و اجرای برنامه‌های توسعه‌ای و سرمایه‌گذاری عمان در بندر صحار همگی ضرورت توجه بیشتر مسئولان به ظرفیت‌های بندری ایران را گوشزد می‌کند.

سرمایه‌گذاری ایران، عمان و برزیل در پروژه مشترک توسعه چابهار و صحار و تبدیل این حوزه به هاب غذایی منطقه در سال ۱۳۹۶ مطرح و امروز با توسعه سرمایه‌گذاری عمان در این بندر، کندی فعالیت ایران در چابهار نمایان‌تر از گذشته است.

بندر و منطقه آزاد صحار را می‌توان یکی از موفق‌ترین طرح‌های کشورهای حاشیه خلیج فارس برای ترکیب مدل‌های نوین تامین مالی و جذب سرمایه‌گذاری بین‌المللی دانست که در کمتر از ۱۰ سال حدود ۲۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جذب کرده است. این موضوع در کنار خیر تصمیم وزارت حمل‌ونقل عراق برای بهره‌برداری از بندر بزرگ فاو تا پایان سال ۲۰۲۵، کارشناسان را بر آن داشته تا نسبت به کاهش نقش و موقعیت ایران در کریدورهای ترانزیتی هشدار بدهند. صمت در این گزارش به ضعف‌ها و چالش‌های توسعه بندر حاشیه خلیج فارس پرداخته است.

جایگاه مغفول ایران در کریدورهای

ارتباطی

کریدور مسیری است که برای حمل‌ونقل استفاده و محور ترافیک کالا در سطح بین‌المللی، کشوری و منطقه‌ای تلقی می‌شود. در هر کریدور ترانزیتی می‌توان از شیوه‌های مختلف حمل‌ونقل بار از جمله دریایی، ریلی و جاده‌ای برای جابه‌جایی بار با کمترین هزینه و زمان ممکن استفاده کرد. در جهان امروز کریدورهای ارتباطی، به ابزاری برای توسعه اقتصادی و اجتماعی یک منطقه جغرافیایی بدل شده‌اند.

نخستین مرحله در ایجاد کریدور ارتباطی شکل دادن به یک مسیر حمل‌ونقل است.

در واقع مسیر حمل‌ونقل در پایین‌ترین سطح توسعه قرار می‌گیرد. هدف از ایجاد این مسیرها تنها جابه‌جایی مسافر و کالا از طریق یک زیرساخت حمل‌ونقلی است. کریدورهای عبوری از ایران فعلاً در این مرحله باقی مانده و وارد دو مرحله بعد نشده‌اند.

دومین مرحله در ایجاد یک کریدور ارتباطی، شکل دادن به کریدور تجاری با هدف رشد روابط تجاری در نقاط ابتدا و انتهای کریدور است. در این مرحله زیرساخت‌ها و رویدادهای اقتصادی در نقاط مبدأ و مقصد کریدور به‌طور گسترده شکل می‌گیرند. راه‌اندازی و گسترش بنادر و تأسیسات ریلی و گمرکی مجهز و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و بی‌سابقه از جمله پیامدهای شکل‌گیری کریدور ارتباطی است.

ارتقا به مرحله کریدور اقتصادی، بالاترین سطح تکامل یک کریدور توسعه‌ای است. در این سطح، هم دو نقطه به هم متصل می‌شوند، هم در مبدأ و مقصد توسعه ایجاد می‌شود و در نهایت در نقاط پیرامونی مبدأ و مقصد نیز توسعه شکل می‌گیرد. به بیان دیگر رشد اقتصادی در تمامی طول کریدور، نه فقط در مبدأ و مقصد، صورت می‌گیرد. این همان تحولی است که چین از طریق پیگیری پروژه «یک کمربند- یک راه» یا راه ابریشم جدید تعقیب می‌کند و به‌عنوان مثال بیش از ۵۵ میلیارد دلار در پاکستان سرمایه‌گذاری کرده که ایجاد زیرساخت‌های انرژی، برق، مسیرهای ریلی و جاده‌ای و... را دربر گرفته و یک توسعه متوازن را به همراه می‌آورد.

نگذارید اهداف تبدیل به آرزو شود

بندر و منطقه آزاد صحار یک مشارکت اقتصادی بین سلطان‌نشین عمان و بندر تردام هلند است؛ به‌زبان بسیار ساده سلطان‌نشین عمان با دارا بودن منابع کافی برای سرمایه‌گذاری و مالکیت ۱۰۰ درصد بنادر و مناطق آزاد با بزرگ‌ترین و موفق‌ترین بندر جهان شریک شده است.

جهانبخش سنجابی شیرازی، دبیرکل اتاق مشترک بازرگانی ایران و عراق درباره مزیت‌های بندر حاشیه خلیج فارس به صمت گفت: واقعیت این است که میزان دسترسی به آب‌های آزاد و موقعیت سوق‌الجیشی بنادر ایران، همچنین هزینه موردنیاز برای سرمایه‌گذاری، مزیت‌های رقابتی ویژه‌ای را در مقایسه با کشورهایمانند عراق برای ما رقم می‌زند. بی‌شک باتوجه به امکانات موجود هر گونه سرمایه‌گذاری و استفاده از ظرفیت این بندر در حمل‌ونقل‌های جاده‌ای و نقل و انتقال کالا به مقصد کشورهای مختلف قابل توجیه است.

بندر جدید نمی‌خواهیم

دانشمند با تاکید بر اینکه ایران نیازی به بندرسازی ندارد، افزود: باید از شرایط موجود استفاده کرد. بندار ما باید به جاده و ریل متصل باشند تا با استفاده از این زیرساخت‌ها، کالاهای ورودی به‌سرعت خارج شوند. بر این اساس بهتر است به‌جای صرف هزینه برای بندرسازی برای نمونه راه‌آهن بندرعباس به تهران را دوخطه یا جاده‌ها را چندبندانه کنیم تا به این واسطه بتوانیم ارتباطمان را افزایش دهیم. همچنین مدیریت بندار را نیز باید روزآمد کنیم.

استفاده درستی از بندار نداریم

رئیس پیشین اتاق بازرگانی ایران و امارات با اشاره به جذب سرمایه‌گذاران خارجی مانند هند و چین برای توسعه بندار ایران اظهار کرد: ابتدا هندی‌ها روی بندر چابهار سرمایه‌گذاری کردند تا بتوانند بندر چابهار را به یک هاب برای ترانزیت کالاهای هند به آسیای میانه و عبور از دریای خزر و روسیه تبدیل کنند که در ادامه اختلافاتی بین ایران و هند به‌وجود آمد و در نتیجه آن هندی‌ها کار را رها کردند. ازسوی دیگر چینی‌ها برای توسعه بندر گوادر پاکستان سرمایه‌گذاری کرده‌اند و به‌دلیل اینکه این بندر، رقیب بندر چابهار است، علاقه‌ای به توسعه بندر چابهار ندارند.

وی با اشاره به ظرفیت ۸ میلیون تنی بندر چابهار بیان کرد: متأسفانه ما استفاده درستی از بندار نداریم و تنها کنار آب را آسفالت کرده‌ایم. باید روی پس‌کرانه‌ها کار کنیم. اکنون تنها از ۲ میلیون تن ظرفیت بندر چابهار استفاده می‌شود و حدود ۶ میلیون تن از ظرفیت آن بلااستفاده است، چراکه انبارها و جاده‌های لازم موجود نیست. یکی از فرصت‌های بسیار مناسبی که می‌تواند زمینه‌ساز جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی شود، بندار و پسرکرانه آن است و باتوجه به مزیت‌های متعددی که در بندار کشور وجود دارد، می‌توان در این مسیر گام برداشت. بهبود وضعیت حمل‌ونقل دریایی مقوله بسیار مهمی برای اقتصاد ایران است، به همین دلیل باید در مسیر پویایی و رونق بندار حرکت کنیم.

رئیس پیشین اتاق بازرگانی ایران و امارات با اشاره به تأثیرات مثبت رفع تحریم در توسعه بندار گفت: در صورت رفع تحریم‌ها، کالاهای وارداتی ایران دیگر به بندار کشور می‌آید، در حالی که اکنون حدود ۵۰۰ دلار برای هر کانتینر هزینه اضافی می‌پردازیم؛ می‌توان این هزینه را صرف توسعه بندار کرد.

سخن پایانی

ضرورت حضور در کلان‌مسیرهای ارتباطی یافته تازه‌ای نیست و قدمت آن همبای آغاز زیست بشر در این جهان است. ایران باتوجه به موقعیت استراتژیک کم‌نظیری که در خاورمیانه دارد، می‌توانست نقشی محوری در کریدور شرق به غرب و جنوب به شمال ایفا کند، اما متأسفانه با سهل‌انگاری‌های صورت‌گرفته هر دو این فرصت‌های مهم اقتصادی را از دست داده است.

متأسفانه ما استفاده درستی از بندار نداریم و تنها کنار آب را آسفالت کرده‌ایم

بی‌شک بدون جذب سرمایه‌گذاری خارجی نمی‌توان به توسعه هدف‌گذاری شده دست یافت

وی با اشاره به توسعه بندر فاو عراق اظهار کرد: در حال حاضر باتوجه به سرمایه‌گذاری امارات متحده عربی و اروپایی‌ها در بندار فاو عراق، کریدور فاو به ترکیه و از آن به اروپا با زیرساخت‌های حمل‌ونقل ریلی در دست ایجاد است و به این ترتیب عراق گوی سبقت را از ایران خواهد ربود؛ این در حالی است که ایران ظرفیت‌های بسیار خوبی در بندار داشت. دبیرکل اتاق مشترک بازرگانی ایران و عراق با اشاره به اتصال ریلی ایران به غرب آسیا و مدیترانه از طریق راه‌آهن شلمچه-بصره بیان کرد: به‌تازگی در زمینه اتصال ریلی ایران به غرب آسیا و مدیترانه از طریق راه‌آهن شلمچه-بصره پیگیری‌های جدی صورت گرفته و در صورت اجرای این طرح، می‌توان به سوریه و مدیترانه دسترسی پیدا کرد.

نقش پررنگ سرمایه‌گذاری خارجی

سنجایی ضمن تاکید بر نقش پررنگ سرمایه‌گذاری خارجی برای دستیابی به اهداف گفت: بی‌شک بدون جذب سرمایه‌گذاری خارجی نمی‌توان به توسعه هدف‌گذاری شده دست یافت. اگر حضور سرمایه‌گذار خارجی نباشد اهداف به آرزوهایی دست‌نیافتنی تبدیل خواهند شد. در این زمینه باید توجه داشت سرمایه‌گذار خارجی ترس‌ناک‌ترین عنصر در فعالیت اقتصادی است و مادامی که زمینه‌های بیم سرمایه‌گذاران خارجی را از بین نبریم، بی‌شک در جذب سرمایه‌گذاری خارجی به موفقیت دست نخواهیم یافت. برای از بین بردن این ترس‌ها نیازمند تحولاتی در داخل هستیم و در حوزه بین‌الملل نیز باید سیاست‌های رفع تعارض و چالش با کشورهای منطقه را به‌طور جدی در دستور کار قرار دهیم. هرگاه به نقطه صفر تعامل جهانی رسیدیم، می‌توانیم نسبت به جذب سرمایه‌گذار خارجی خوشبین باشیم.

وی در ادامه با بیان مزیت‌های رقابتی ایران افزود: گذرگاه شمال-جنوب، به‌عنوان مزیتی باورنکردنی و معجزه تجاری و ژئوپلیتیک برای ایران، به‌ویژه پس از آغاز جنگ میان اوکراین و روسیه نقش و جایگاهی مهم پیدا کرده است.

چالش‌های توسعه بندار

دبیرکل اتاق مشترک ایران و عراق با اشاره به چالش‌های موجود در مسیر توسعه بندار حاشیه خلیج فارس بیان کرد: موانع بسیاری برای استفاده از این ظرفیت‌ها وجود دارد. مادامی که چالش‌های مان در عرصه بین‌المللی را حداقل به سطح خنثی نرسانیم، دیپلماسی کشورهایی که علیه ما هستند مانع از بکارگیری ظرفیت‌ها خواهد شد. همچنین دیدگاه استراتژیک مدیریتی برای استفاده از ظرفیت‌های موجود نداریم. یکی از دلایل اصلی این موضوع وابستگی شدید به بودجه‌های نفتی است که در نتیجه آن خلاقیت‌های لازم برای کسب درآمد در این چارچوب (ترانزیت) را نداریم.

خواب ظرفیت ۶ میلیون تنی چابهار

مسعود دانشمند، رئیس سابق اتاق مشترک بازرگانی ایران و امارات با اشاره به تفاوت توسعه در بندار ایران با کشورهای همجوار به صمت گفت: بندر جبل‌علی از بزرگ‌ترین بندار در سطح جهان به‌شمار می‌رود و حجم صادرات از این بندر روز به روز در حال افزایش است. همچنین این بندر بزرگ‌ترین بندر در منطقه خاورمیانه است. در حال حاضر بندر جبل‌علی با بیش از ۱۰۰ بندر بزرگ در نقاط مختلف جهان، ارتباط تجاری گسترده‌ای دارد. این بندر متصل‌کننده بازارهای شرقی و غربی به یکدیگر است و بیش از ۶۵ بندر و پایانه دریایی را در قاره‌های مختلف جهان تحت پوشش خود دارد و از طرفی به ۳۴۰ بندر در دنیا متصل است. جبل‌علی مجهز به ۲۳ اسکله و ۷۸ جرثقیل برای رفع نیاز کشتی‌های کانتینری بزرگ است و به نظر می‌رسد با نقل‌وانتقال کالاهای ایران به کشورهای طرف تجاری ایران بزرگ شد. در حال حاضر سالانه حدود ۱۳ میلیون کانتینر عملیات بارگیری را در این بندر صورت می‌دهند که شاید کمتر از ۳ میلیون آن مربوط به امارات باشد و بقیه کالای ارسالی به سایر کشورها است.

رئیس سابق اتاق مشترک بازرگانی ایران و امارات به سرمایه‌گذاری در بندر فاو عراق نیز اشاره کرد و گفت: پروژه عظیم بندر فاو به‌عنوان یک مسیر استراتژیک اتصال عراق به مدیترانه و اروپا، می‌تواند منجر به ارتقای جایگاه و موقعیت سیاسی و اقتصادی عراق در منطقه شود. وی افزود: در حال حاضر، بخش قابل‌توجهی از تجارت عراق از طریق بندر ام‌القصر انجام می‌شود که تقریباً از ظرفیت کامل خود استفاده می‌کند؛ بنابراین توسعه بندر فاو یک نیاز حیاتی است و گامی رو به جلو در گسترش قابلیت‌های تجاری عراق قلمداد می‌شود. کشور ما نیز برای نقل‌وانتقالات و رفع نیاز، بندار خوبی دارد، اما مشکلاتی بر سر راه توسعه این بندار و بهره‌ز از این ظرفیت‌ها وجود دارد.

دانشمند در تشریح این مشکلات اظهار کرد: وقتی کشور ما تحت تحریم است، خطوط کشتیرانی بزرگ به بندار ما وارد نمی‌شوند و کالاهای تجاری با ورود به بندار جنوبی خلیج فارس راهی ایران می‌شوند که این شرایط در نهایت منجر به توسعه و پیشرفت بندار همسایه می‌شود.

پوشش برای پیشرفت

می‌رود، ما باید تعادلی در بازار مصرف داخلی و بازار صادراتی ایجاد کنیم تا از هر دو کانال بتوانیم در جهت جذب سرمایه مورد نیاز در توسعه فعالیت‌های معدن کاری و علاقه‌مندی بخش خصوصی جهت حضور در این بخش استفاده کنیم.

چالش‌های حضور بخش خصوصی در بخش صنایع معدنی در چه حوزه‌ای خلاصه می‌شود؟ آیا اصولاً حضور این بخش پر رنگ است؟

از نظر بخش خصوصی هزینه تمام شده و سود و زیان مهم‌ترین عوامل هستند و بخش خصوصی دقیق‌تر از بخش دولتی به این مسئله ورود می‌کند و علاقه‌مندی‌های بخش خصوصی در رابطه با سرمایه‌گذاری تا جایی ادامه می‌یابد که حاشیه سود مناسبی در این صنعت وجود داشته باشد. مهم‌ترین چالش بخش خصوصی تغییر قوانین است، این قوانین چه در رابطه با قوانین واگذاری معادن و چه قوانینی که به طور مستقیم بر فعالیت‌های معدن کاری تأثیر می‌گذارد چه از طریق منابع طبیعی و چه از طریق محیط زیست و حتی مداخله‌های عشایر که بارها پیش آمده و فعالیت معدن کاری را مشکل ساز کردند و حتی محدودیت‌هایی که موقعیت ژئوپلیتیکی این معدن از نظر عدم دسترسی به جاده اصلی دارد یا نداشتن برق و نیازهای ابتدایی که در ابتدا طبیعی است اما برای بخش خصوصی ایجاد جاده تا حدی مقدور است ولی وقتی بحث حمل‌ونقل حجم وسیعی از مواد معدنی مطرح می‌شود مانند؛ جابه‌جایی با خط راه آهن شاید برای همه بخش‌های خصوصی ریل کشی مورد نیاز تا معدن و حتی ایجاد ایستگاه راه آهن فراهم نباشد چون در کشور ما بحث لجستیک و حمل‌ونقل با قیمت‌های بالایی که دارد یکی از چالش‌های عمده‌ای است که باعث تأثیرگذاری در سوددهی این فعالیت می‌شود و درصد قابل توجهی از هزینه تمام شده شرکت‌ها در مورد مواد معدنی بلا دستی که مورد استفاده قرار می‌گیرند بین ۲۰ درصد تا ۴۰ درصد از این نرخ تمام شده را حمل و نقل داخلی شامل می‌شود. البته این موضوع به بعد مسافت باز می‌گردد و همین است که خیلی اوقات مطرح می‌شود فعالیت‌های فرآوری و حتی تولید محصول نیز تا حد امکان باید به خود معدن نزدیک باشد که باز هم محدودیت‌های خاص خود را دارد. ولی چالش مهم‌تر که خیلی تأثیرگذار است تغییر قوانین و از همه مهم‌تر تأثیرگذاری در رابطه با صادرات محصولات است. اگر وزارت صمت این روندی که در اعمال بخش‌نامه‌های مختلف عوارض یا مالیات صادراتی که شاید در دو سال گذشته به ویژه در دولت سیزدهم ۲۳ بار تکرار شده دوباره تکرار کند، باعث ترس بخش خصوصی و فرار سرمایه می‌شود این بزرگ‌ترین چالش بخش خصوصی در رابطه با فعالیت‌های تولید و صادرات در حوزه معدن است.

وضعیت فعلی حوزه معادن را چطور ارزیابی می‌کنید؟ چرا حرکت به سمت خصوصی‌سازی ضروری است؟

سهام معدن در تولید ناخالصی داخلی کشور را عدد خیلی پایینی در یکی از سخنرانی‌های اخیر اعلام کردم که واقعیت دارد، اشاره کردم که در چند سال قبل این عدد در رابطه با خود بخش معدن به تنهایی ۹ دهم درصد بود و اشاره کردم که در حال حاضر در طی دو سال گذشته به روایتی شاهد کاهش سهم معدن در تولید ناخالص کشور حتی رسیدن به عدد ۷ دهم هستیم که اتفاق افتاده است و این وضعیت مناسبی نیست و اگر این روند ادامه یابد باعث ترس و فرار سرمایه از بخش خصوصی خواهد شد که روند خصوصی‌سازی در بخش معدن را کاهش می‌دهد، البته شاهد هستیم برخی از فعالیت‌هایی که بخش خصوصی انجام داده است و معادنی را افتتاح کرده و حتی کارخانه‌های فرآوری و کنسانتره‌سازی تاسیس کرده که با توجه به نیازی که شرکت‌های بزرگ دولتی و خصوصی در حال حاضر به ویژه در رابطه با مواد اولیه دارند علاقه‌مندی خودشان را برای خرید معادن و حتی تملک کارخانه‌های کنسانتره‌سازی بخش خصوصی نشان دادند و سرمایه‌هایی که بخش خصوصی وارد این چرخه کرده است و نهایتاً ظرف چند سال باعث تولید محصول به ویژه در رابطه با کنسانتره آهن شده مورد توجه شرکت‌های بزرگ قرار گرفته است. البته این بحث بیشتر در رابطه با کنسانتره آهن صادق است ولی کنسانتره مس و حتی کنسانتره کروم را نیز شامل می‌شود که شرکت‌های بزرگ علاقه‌مندی خود را برای خرید این کارخانه‌ها نشان دادند، البته برخی از بخش‌های خصوصی‌هایی که این فعالیت را انجام دادند و این کارخانه‌ها را واگذار کردند و فروختند لزوماً سرمایه‌دو باره در بخش معدن و صنایع معدنی باز نگردانند و یا در بخش ساخت‌وساز ملک برند یا در پروژه‌های زود

در دو دهه اخیر گفتمان نقش‌آفرینی بخش خصوصی در اقتصاد تا حدی در اقتصاد ایران جای خود را باز کرد و در این باره اقداماتی هم در حوزه قانون‌گذاری و اجرایی صورت گرفت. با این وجود روند خصوصی‌سازی و واگذاری‌ها به طرز مطلوب اتفاق نیفتاد و دولت همچنان به شکل مستقیم و غیرمستقیم نقش اصلی و کلیدی را در اقتصاد ایران بازی می‌کند و فعالان بخش خصوصی و نهادهای مرتبط با آن‌ها به دنبال پیدا کردن راهی برای ایفای نقش موثر در فضای کسب و کار و تجارت و تولید کشور هستند. کارشناسان معتقدند امروزه کشورهای پیشرفته، کشورهایی هستند که دارای بخش خصوصی توسعه‌یافته‌ای هستند و توسعه بخش خصوصی و نقش آن در رونق اقتصادی در این کشورها از اهمیت بسزایی برخوردار است و بخش اعظم اقتصاد این کشورها که بیشتر شامل بنگاه‌های کوچک و متوسط است در اختیار بخش خصوصی است، چرا که این بخش ضمن داشتن انعطاف‌پذیری بیشتر می‌تواند به ایجاد مشاغل با کیفیت‌تر و با آموزش و تقویت مهارت‌ها، ارتقای پیشرفت‌های فناوری، ارائه راه‌حل‌های جدید و نوآورانه، سرمایه‌گذاری و ... امکان افزایش بهره‌وری را فراهم کند.

امروز نگاهی به تجربه بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته نشان می‌دهد که در آنها دولت به عنوان سیاست‌گذار کلان و ناظر عمل می‌کند بخش مهمی از اقتصاد در اختیار بخش خصوصی واقعی قرار دارد، همین موضوع سبب شده که تکانه‌های اقتصادی به حداقل برسد و بر اساس منطق بازار در هر کشور، توسعه و رشد اقتصادی رقم بخورد. این موضوع مهم در اقتصاد ایران عملاً فراموش شده است، ما با اقتصادی مواجه هستیم که بخش مهمی از آن در اختیار دولت و شرکت‌های دولتی است و اگر هم بحثی از خصوصی‌سازی مطرح شده، در بسیاری از موارد اداره شرکت‌ها به بخش خصوصی واقعی نرسیده است و همین موضوع اقتصاد را با چالش‌های جدی مواجه می‌کند. حال سوالی که مطرح می‌شود این است که محدوده فعالیت بخش خصوصی در معدن و صنایع معدنی تا کجا است؟ در همین راستا ما در صمت گفت‌وگویی با کیوان جعفری طهرانی تحلیل‌گر ارشد بازار بین‌المللی آهن و فولاد داشتیم که در ادامه می‌خوانید.

پیشینه خصوصی‌سازی در ایران مباحث فراوانی دارد و در حوزه‌های مختلف نتایج متفاوتی داشته است و همچنان با چالش مواجه است. شما سال‌هاست که در رده اول صنایع کشور سابقه حضور مستمر دارید. برای آغاز بحث بفرمایید مسئله خصوصی‌سازی در حوزه معدن چگونه پیش رفته است؟

شواهد نشان می‌دهد اگر ما خصوصی‌سازی را به جای اینکه یک پروژه بزرگ و آماده تعریف کنیم در رابطه با فعالیت‌های معدن کاری کوچک‌تر و ظرفیت‌های بخش خصوصی به ویژه فعالیت‌های معدن کاری شامل اکتشاف و استخراج تعریف کنیم بهتر است، به هر حال در مورد شرکت‌های خصوصی هم در طی سه الی پنج سال گذشته حرکت خوبی اتفاق افتاده هر چند کافی نبوده است اما شاهد هستیم که علاقه‌مندی بخش خصوصی برای فعالیت‌های معدن کاری در سائز کوچک و متوسط افزایش یافته است.

علاقه‌مندی زیادی جهت ثبت نام معادن از طریق آن سیستمی که وزارت صمت معرفی کرده و کادستر نامیده می‌شود افزایش یافته است. قبل از این که این سیستم به طور دیجیتال فعال شود شاهد هستیم که واسطه‌های زیادی در بازار با سوداگری، کار خرید و فروش معادن را انجام می‌دادند. با توجه به این که معدن جزو انتقال است این کار درستی نبود و سودهای هنگفتی بدست می‌آوردند. خیلی اوقات نیز این معادن هم افرادی که عشایر بودند به نام قوم و خویش خودشان ثبت می‌کردند و بعد این را به متقاضیان می‌فروختند. اما اکنون چند سالی است که از زمانی که سیستم آنلاین شده وضعیت خیلی بهتر شده و علاقه‌مندی هم زیاد شده است، البته این علاقه‌مندی برای بخش خصوصی تا جایی جواب می‌دهد که بازار مناسب برای فروش محصول داخل کشور و همچنان بازار صادراتی فراهم شود اگر بازار داخلی اول از همه مناسب نباشد و علاقه‌مندی برای خرید محصولات استخراج شده و فرآوری شده با نرخ مناسب وجود نداشته باشد این تقاضای مثبت کاهش پیدا می‌کند، شاید در ۴ الی ۵ سال قبل این قضیه به درستی اتفاق نمی‌افتاد و نرخ‌های داخلی بسیار پایین بود و تمام علاقه‌مندی که وجود داشت برای بحث صادرات بود اما الان وضعیت در مورد چرخ زنجیره فولاد معکوس شده است و شاهد هستیم که محصولات بلا دستی این زنجیره بعضاً در داخل کشور قیمت‌اش از خارج بالاتر است که این موضوع هم درست نیست به دلیل این که علاقه‌مندی به صادرات از بین

دیگری است برای کشور خودمان بیچیم و بلعکس. من بارها در مصاحبه‌هایم مثال‌های واقعی در مورد کشورهای دیگر زدم اما با مقایسه‌ای که کردم نگفتم حتما باید روند آن کشور را دنبال کنیم بلکه گفتم در جریان باشید فلان کشور این کار را انجام می‌دهد، به طور مثال؛ عربستان سعودی در رابطه با خصوصی‌سازی بخش معدن و صنایع معدنی موفق عمل کرده است ولی حتی در عربستان هم حرکت معکوس اتفاق افتاده است. نمونه شرکت معدنی دولتی عربستان سعودی شرکت «معدان» است. این شرکت بالغ بر ۲۰ سال است که تاسیس شده است یعنی در سال ۱۹۹۷ میلادی بود که تاسیس شد اما فعالیت‌هایش به طور جامع از سال ۲۰۰۷ شروع شد و من بارها گفتم که ابتدا وزیر نفت عربستان سعودی آقای علی النعیمی هم‌زمان مدیرعامل شرکت «معدان» شد و هنوز هم «معدان» یک شرکت بزرگ دولتی است و تأثیر زیادی در توسعه بخش معدن و صنایع معدنی و سهم قابل توجهی در «جی دی پی» یا تولید ناخالص داخلی بخش معدن عربستان سعودی نسبت به سهم جی دی پی کل دارد. ولی در طرف مقابل نیز شاهد هستیم که در هفته‌های گذشته شرکت حدید که بخش فولادسازی سابیک یا شرکت مادر تخصصی پتروشیمی عربستان سعودی بود از بدنه سابیک جدا شد اما خصوصی نشد و دولتی جداگانه‌ای شد، بنابراین این گونه نیست که اگر ما همه چیز را خصوصی کنیم وضعیت بهتر می‌شود گاهی اوقات برخی از فعالیت‌های معکوس اگر به درستی انجام شود ممکن است بر بازدهی داشته باشند.

مشورت با بخش خصوصی چه جایگاهی در سیاست دولت دارد؟

بسیار مهم است، فلسفه حضور تشکل‌ها در این زمینه مهم است، در ده سال گذشته تعداد زیادی از تشکل‌ها در بخش معدن و صنایع معدنی اضافه شدند اما شاهد هستیم که بارها دولت قوانینی تصویب کرده که از تشکل‌هایی که به طور تخصصی در آن زمینه فعالیت دارند مشورت نگرفته است و این درست نیست، نقش اندیشکده‌ها و تینک تانک‌ها بسیار مهم است، جالب است که در کشور ما تعداد این اندیشکده‌ها انگشت شمار است و اینجانب عضو دو تا از این اندیشکده‌ها هستم از جمله اندیشکده صفای یزد و اندیشکده معدن و صنایع معدنی دانشگاه شریف. ولی در امارات متحده عربی به طور باور نکردنی چند صد اندیشکده وجود دارد در حالی که یک کشور کوچک است، کاری که اندیشکده‌ها انجام می‌دهند فقط مشورت نیست بلکه تحلیل و نوشتن خروجی‌های علمی و اقتصادی برای بدنه دولتی کشورها است و حتی اطلاعاتش را بخش خصوصی می‌تواند استفاده کند و این اندیشکده‌ها باید حضورشان پررنگ تر شود و بخش دولتی باید استقبال کند و از آنها حمایت کند، درست است که اندیشکده‌ها جزو آن جی اوها هستند ولی اگر می‌بینیم کشوری مانند امارات متحده عربی در توسعه اندیشکده‌ها موفق عمل کرده است حتما بخش دولتی تمهیداتی را برای این موضوع فراهم کرده است.

در حال حاضر استراتژی دولت در رابطه با معدن بزرگ چیست؟

شما باید این سوال را از مدیران بخش دولتی یا مدیرعامل وقت ایمیدرو بپرسید چون استراتژی که دولت سیزدهم دارد حتی با استراتژی دولت دوازدهم هم متفاوت است و حتی استراتژی دولت سیزدهم با تغییر وزیر صمت که از ابتدای دولت سیزدهم چند بار اتفاق افتاده، تغییر کرده است. بنابراین این سوال را باید مدیران تصمیم‌ساز دولتی بر اساس آخرین استراتژی‌هایی که دولت تدوین کرده است پاسخ دهند. من خیلی خوش بین هستم با حضور آقای علی‌آبادی اتفاق بهتری در این قضیه رخ بدهد همچنین با حضور آقای موثقی نیا مدیرعامل ایمیدرو این امید و آرزو وجود دارد که بخش دولتی از حضور بخش خصوصی در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های خود بیشتر استفاده کند و حمایت‌های لازم را از سرمایه‌های بخش خصوصی در این زمینه به عمل آورد.

بازده دیگر و حتی شاهد این هستیم که مقدار زیادی از این سرمایه‌ها از کشور خارج شده و بازنگشته است و به عبارتی روند خصوصی‌سازی و جذب سرمایه توسط بخش خصوصی نه تنها روز به روز اضافه نشده بلکه حتی در مواردی کاهش یافته است.

چقدر امیدوار هستید بخش خصوصی با مشخصات کنونی که در حوزه صنایع معدنی فعال است بتواند در این حوزه تحولی ایجاد کند؟

نقش بخش خصوصی خیلی پررنگ است اما به شرط این که امکانات سرمایه‌سازی را برای بخش خصوصی فراهم کنیم، بخش خصوصی اگر بداند این سرمایه‌های که وارد فعالیت‌های معدنی می‌کند کم نشده بلکه اضافه می‌شود طبیعتاً علاقه مندی‌اش برای حضور در این بخش ادامه خواهد داشت اما در بحث قبلی اشاره کردم که شاهد هستیم گاهی اوقات حتی این سرمایه‌ها به فعالیت‌های زودبازده دیگری منتقل شده و چه بسا از کشور هم خارج شده است، دولت باید به این مسئله مهم توجه کند و تمهیدات لازم را برای علاقه مندی و حضور بخش خصوصی در این زمینه فراهم کند، مواردی که قبلاً گفتم عدم تغییر مداوم قوانین و ثبات نسبی در قوانین اصلی خیلی کمک می‌کند و آن محدودیت‌هایی که بخش خصوصی برای گرفتن مجوزها چه از مرحله ابتدایی در اختیار گرفتن معدن و چه در فرآیندهای بعدی نیاز دارد تا مرحله صادرات اگر تمهیداتی وجود داشته باشد، بخش خصوصی همچنان علاقه مند جهت ادامه حضور در بخش معدنی کشور است.

سایه دولت همچنان بر سر صنایع معدنی بزرگ برقرار است و دولت به هیچ وجه کنار نمی‌کشد و از طرفی قانون خصوصی‌سازی هم نیاز به اصلاحات دارد اما هنوز اراده‌ای در دولت و مجلس برای این موضوع وجود ندارد، به نظر شما آیا دولت‌ها بنگاه‌دار خوبی بودند؟

نمی‌توانیم در این مورد بصورت صفر و صد ارزیابی کنیم، آن‌هایی که می‌گویند بخش دولتی و خصوصی خوب عمل نکردند خیلی سختگیرانه و غیر منصفانه به این مسئله می‌نگرند، نباید از این مسئله فارغ شویم که خود بخش دولتی هم با محدودیت‌های زیاد قوانین دست و پا گیر دست به گریبان است و یک مدیر دولتی از طریق موارد متعددی مورد ممیزی و مواخذه قرار می‌گیرد، واقعیتی وجود دارد، به طور مثال می‌گویند؛ به قطاری که حرکت نمی‌کند سنگ نمی‌زنند، شاید برخی از مدیرهای دولتی احساس کنند اگر یک سری از فعالیت‌های پر ریسکی انجام دهند به ویژه در بخش معدن و صنایع معدنی اگر این فعالیت به سود دهی و بازدهی نرسد مورد مواخذه و ممیزی قرار می‌گیرند اما اگر به روند فعلی خود ادامه دهند اتفاق خاصی نمی‌افتد شاید کسی برایشان دست نزنند اما کسی هم آنها را مواخذه نمی‌کند، من هیچ وقت در بخش دولتی کار نکردم، من ۳۶ سال تجربه کار در بخش خصوصی را دارم ولی همچنان درک می‌کنم، ما وقتی می‌خواهیم بخش دولتی را ممیزی کنیم باید کاملاً داوری منصفانه‌ای داشته باشیم. مدیران دولتی محدودیت‌های خاص خود را دارند و باید به آنها حق داد، باید خود دولت، قانون‌گذار و حاکمیت تمهیداتی ایجاد کنند که هم بخش دولتی و هم بخش خصوصی علاقه مندی خود را برای حضور در فعالیت‌های معدنی نشان دهند. هیچ کس نمی‌تواند بگوید اگر تمامی بخش معدن و صنایع معدنی کشور صد در صد خصوصی شود بازدهی بالا می‌رود، رابطه و توازن بین خصوصی‌سازی به ویژه بخش معدن هر کشور حکم فرما است ما نمی‌توانیم بطور مثال فرمول یا قانونی که در رابطه با کشور چین صادق است و در آن درصد مشارکت بخش خصوصی و دولتی عدد مشخصی است بطور صد در صد به کشور خودمان تعمیم دهیم. یا درصد فولادسازی بخش خصوصی و دولتی چین یا ترکیه نسبت‌شان این مقدار است و ما هم همان نسبت‌ها را رعایت کنیم، خیر این جواب نمی‌دهد و هر کشوری فرمول خاص خود را دارد و نمی‌توانیم این نسخه را که برای کشور

«صمت» اثر رشد اقتصاد بر بخش معدن را بررسی کرد:

تکرار یک شعار

حجت الله فیروزی

بهزاد رحیمی

روش‌های پیشرفته مدیریت بنگاه‌های معدنی می‌تواند منجر به رشد تکنولوژیک و بهبود بهره‌وری در بخش معدن به همراه ورود سرمایه به کشور شود. ایجاد تعامل درست و سازنده بین بخش خصوصی داخلی کشور با سرمایه‌گذاران خارجی خود عامل مهمی در رشد فزاینده سرمایه‌گذاری خارجی است.

اعطای کمک‌های فنی و اعتباری در بخش معدن، نقش موثری در افزایش میزان سرمایه‌گذاری در این حوزه دارد. کمک‌های فنی و اعتباری به بخش معدن باید در راستای کمک به ارتقای تولید و ارزش افزوده معدن، ارتقای ایمنی معدن، حمایت از اکتشاف، کمک به تامین زیرساخت‌های معدن، افزایش تولید و رشد ارزش افزوده بخش معدن و حمایت از بخش خصوصی باشد.

وی افزود: تسهیلات از محل کمک‌های فنی و اعتباری در صورت نبود مشکلات قانونی مبنی بر قوانین و مقررات بانک‌ها و شرایط اجرایی و فیزیکی طرح‌ها، کمک ویژه‌ای به صنایع معدنی خواهد کرد. اعطای کمک‌های فنی و اعتباری به معدن غیرفعال در کشور که دارای پروانه بهره‌برداری هم هستند، به منظور اکتشاف و بهره‌برداری از آنها توسط ارگان‌های مسئول و یکپارچگی سازمان‌های ذیربط از جمله وزارت صمت، بانک عامل و صندوق بیمه سرمایه‌گذاری می‌تواند این معدن را به چرخه تولید بازگرداند.

سهم انکارناپذیر معدن در تولید ناخالص داخلی

نماینده مردم سقز در مجلس اظهار کرد: عوامل زیادی وجود دارند که باعث افزایش هزینه تمام‌شده استخراج و فرآوری و در نهایت افزایش نرخ تمام‌شده مواد معدنی می‌شوند. مواد معدنی که قابلیت صادر کردن را دارند، تابع عواملی از جمله نرخ بازارهای جهانی، هزینه‌های تولید و هزینه‌های حمل‌ونقل مواد معدنی است، اما محدودیت صادرات بیشتر ناشی از هزینه‌های بالای حمل‌ونقل است که مانع توسعه سرمایه‌گذاری این بخش شده است.

رحیمی بیان کرد: معدن در بسیاری از کشورهای دنیا سهم قابل توجهی در تولید ناخالص داخلی به‌عنوان شاخص اساسی در تعیین میزان تولید و درآمد ملی را به خود اختصاص داده‌اند، در حالیکه با توجه به آمارهای بانک مرکزی سهم بخش معدن در تولید ناخالص داخلی کشور ما بسیار ناچیز است. با وجود مواد معدنی متنوع در ایران، صنایع معدنی به‌عنوان یکی

نبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل ریلی، عدم پایبندی مسئولان به تعهدات، قراردادهای واگذاری‌های انجام شده و نادیده گرفتن حق و حقوق بخش خصوصی در بخش معدن، عدم امنیت و عدم وجود فضای مناسب کسب‌وکار برای سرمایه‌گذاران در بخش معدن، از دیگر چالش‌های بخش معدن و صنایع معدنی کشور است.

نماینده مجلس یازدهم ادامه داد: توسعه بخش معدن به علت ویژگی‌های خاص آن نیازمند سرمایه ثابت بالا و حاشیه سود پایین است، بنابراین سرمایه‌گذاری در بخش معدن به علت بلندمدت بودن نیازمند سطح بالایی از ثبات سیاسی و اقتصادی در کشور است. بسیاری از کشورهای صنعتی و قدرتمند در فعالیت‌های معدنی از اکتشاف تا تولید محصول نهایی سرمایه‌گذاری کلانی را انجام داده‌اند و توانسته‌اند با صادر کردن مواد معدنی، همچنین فناوری و دانش فنی در این حوزه به دیگر کشورها به سود برسند. در ایران به‌رغم وجود منابع انرژی ارزان، نرخ دستمزد پایین و دسترسی به آب‌های آزاد، به علت تصمیمات لحظه‌ای و ریسک بالای سیاسی، سرمایه‌گذاران از فعالیت در اقتصاد ایران امتناع می‌کنند. یکی از دلایل عدم پیشرفت در بخش معدن و صنایع معدنی، فقدان یک استراتژی مشخص، همچنین تغییرات فراوان قوانین و بخشنامه‌های مربوط به این حوزه است. این مسئله باعث شده که معدنکاران داخلی به خام‌فروشی روی آورند.

وی خاطر نشان کرد: از دیگر دغدغه‌های بخش معدن و صنایع معدنی بحث تامین مالی است. کمبود منابع مالی داخلی باعث ایجاد رکود در فعالیت‌های معدنی شده است. یساندک فعالیت‌های معدنی را با افت کیفیت همراه کرده است؛ بنابراین ورود سرمایه به حوزه معدن ایران به‌عنوان عاملی مؤثر برای ظرفیت‌سازی و تولید و جهش صادرات مواد معدنی و محصولات بالادستی با ارزش افزوده بالاتر، به شمار می‌رود.

رحیمی بیان کرد: دولت با اعتماد و حمایت از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی با حفظ مسئولیت‌پذیری آنان و کاهش تصدی خود همراه با حضور کارآمد می‌تواند به سمت خصوصی‌سازی صحیح حرکت کند و مانند دیگر کشورهای جهان از تصدی‌گری اقتصاد دولتی در معدن بکاهد. ایجاد زمینه جذب و تشویق سرمایه‌گذاران خارجی با هدف انتقال دانش فنی و

یکی از محورهای اصلی اقتصادی در کشور هدفگذاری رشد هشت درصدی اقتصاد است که توسط دولت ابراهیم رئیسی بر آن بارها تاکید شده است. با این حال سوالی که وجود دارد آن است که آیا اساساً دستیابی به هدف مذکور قابل تحقق است یا هدفی بزرگنمایی شده و احتمالاً تبلیغاتی است. به نظر می‌رسد برای رسیدن به هدفگذاری فوق‌چندان راه ساده‌ای در پیش دولت رئیسی نیست. هر چند با رقه‌هایی از امید در تاریخچه رشد اقتصادی بخش‌های مهمی مثل استخراج معادن وجود دارد که می‌توان به آن دل بستت تا رشد هشت درصدی مد نظر دولت سیزدهم محقق شود؛ اما مسئله اساسی آن است که بیش از نیمی از تولید کشور وابسته به بخش خدمات است که چه از ناحیه بسته بودن واردات ضربه می‌خورد و چه از ناحیه ضعیف شدن تقاضای داخلی در نتیجه کاهش مصرف خصوصی طی چند سال اخیر منبعث از تحریم و کاهش تولید وابسته به آن، طبعاً هدفگذاری رشد اقتصادی بالا چه از جهت ارتقای سطح رفاه خانوار و چه از جهت جذب بخشی از رشد نقدینگی (که به خودی خود اثر ضد تورمی دارد) بسیار مفید است. رشد اقتصادی هم می‌تواند موتور افزایش رشد اشتغال را روشن کند و هم در فضای اقتصاد کنونی کشور نقطه امید باشد که نوسانات و التهابات کنونی رو به اتمام است. حال در این بین کارشناسان اعتقاد دارند که یکی از راه‌های رسیدن به رشد ۸ درصدی اقتصاد از مسیر معدن و صنایع معدنی می‌گذرد، سوالی که مطرح می‌شود، این است که آیا بخش معدن توانایی و تاب‌آوری جهت تحقق این هدف را دارد یا خیر، برای رسیدن به جواب این سوال ما در «صمت» با دوتن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی به گفت‌وگو نشستیم.

ارتباطات، شرط نخست رسیدن به رشد اقتصادی

بهزاد رحیمی در گفت‌وگو با «صمت» در مورد موضوع یاد شده اظهار کرد: ظرفیت ذخایر معدنی کشور ما به‌گونه‌ای است که می‌توان در هر گوشه این کشور پهنای به ذخایر گرانبها غنی و متنوع معدنی دست یافت که حتی برخی از آنها در جهان دارای بهترین کیفیت هستند. متأسفانه با وجود داشتن منابع غنی معدنی و ظرفیت اقتصادی کشور به واسطه معدن، مزیت اقتصادی معدنی در سرنوشت کشور ما به‌طور جدی دیده نشده است و تاکنون نتوانسته‌ایم برداشت مناسبی از ذخایر معدنی خود داشته باشیم؛ به‌طوری‌که سهم اندک صادرات مواد معدنی در تولید ناخالص داخلی کشور بیانگر این واقعیت است. هر چند رقابت بین‌المللی در برخی از فعالیت‌های معدنی در سطح بالایی قرار دارد، اما روند نزولی وسعت ارتباطات بین‌المللی با توجه به تحریم و شرایط ویژه کشور موجب کاهش صادرات مواد معدنی شده است.

وی افزود: در حال حاضر، فضای کسب‌وکار در بخش معدن بسیار نامطلوب ارزیابی می‌شود. تحریم‌های سیاسی و اقتصادی قوانین و مقررات دست و پاگیر، بوروکراسی موجود در بخش معدن، بخشنامه‌های متعدد، عدم تسهیل در قوانین مالیاتی، عوارض، کار و رفاه اجتماعی، فرسوده بودن ناوگان ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی، عدم تسهیلات سرمایه در گردش، نیاز سرمایه‌گذاری کلان در امور زیربنایی معدنکاری،

هدف‌گذاری شده توسط دولت بیان کرد: اگر عدد خاصی هدف‌گذاری می‌شود، به مطالعه و برنامه‌ریزی است. البته سوابقی در این زمینه دیده نشده و برنامه‌ها هم به‌طور تفصیلی ارائه نشده که قابل اظهار نظر باشد. در هر صورت، اگر بدنه حکمرانی بخش معدن کشور اراده کند، رشد و جهش تولید این بخش به سادگی امکان‌پذیر است. کافی است فضای کسب‌وکار بهبود یابد. وی یکی از مهم‌ترین تغییرات مورد نیاز را شیوه نگاه به بخش معدن دانست و توضیح داد: رویکرد حاکمیت بخش معدن کشور، از سالیان دور تاکنون، بررسی این بخش از دیدگاه تقاضامحوری بوده است. به عبارت دیگر، ابتدا مشخص می‌شد که صنایع و صنایع معدنی کشور چه نیازهایی دارند و سپس براساس آنها برای توسعه بخش معدن که تامین‌کننده مواد اولیه صنایع بود، اقدام می‌شد.

فیروزی در ادامه تاکید کرد: برای نفع کل اقتصاد باید این نگاه تغییر کند و با اعتقاد به شعار «معدن به جای نفت»، این بخش را مستقل و به اصطلاح عرضه‌محور ببینیم. با دیدگاه جدید، تمام تلاش‌ها باید برای افزایش توان تولید و بهره‌برداری از معادن کشور باشد. بخشی از تولیدات صرف تامین نیازهای داخلی خواهد شد و اگر برای فرآورده‌های معدنی خاصی تقاضای داخلی وجود نداشته باشد، با تمهیدات خاصی امکان صادرات آنها فراهم شود. زمانی که نگاه ما عرضه‌محور باشد و با فراهم‌سازی زیرساخت‌ها و بهبود فضای کسب‌وکار امکان افزایش تولیدات را فراهم کنیم، در نهایت می‌توانیم مازاد نیاز کشور را صادر کرده و به ارزآوری برسیم.

حال اگر این ارزش‌ها به‌درستی مدیریت شده و به جای صرف شدن آنها برای مخارج، در معدن و صنایع معدنی کشور سرمایه‌گذاری شود، به‌تدریج شاهد جان گرفتن این بخش‌ها خواهیم بود. وی شرح داد که بخش سنگ آهن کشور از این نظر می‌تواند الگویی برای سایر معادن باشد و همان اتفاقی که ۷ یا ۸ سال پیش در این بخش افتاد، باید در سایر معادن هم بیفتد. در آن زمان، سنگ آهن تولیدی کشور پس از تامین نیازهای داخلی به صادرات می‌رسید و از ارزش‌های حاصل برای توسعه معادن و صنایع خود استفاده می‌کرد.

فیروزی توضیح داد: اگر این نگاه متفاوت به معادن کشور اتخاذ شود، تحرک بیشتری را در اقتصاد کشور شاهد خواهیم بود. به‌عنوان مثال، نیاز به نقش‌آفرینی‌های سازمان توسعه تجارت برای فراهم‌سازی بسته‌های صادرات خواهد بود. همچنین فعالان معدنی باید تاجران را تحریک کنند که به سمت تجارت محصولات معدنی بیایند. با این حال، اگر چنین اقداماتی انجام شود، مزایای آن برای کشور به صورت پلکانی و فزاینده بیشتر خواهد شد؛ توسعه و اشتغال و ارزش‌افزوده بالاتری در بخش معدن و صنایع معدنی برای کشور به‌دست خواهد آمد.

دولت برای رونق بخشیدن صادرات مواد معدنی و کسب درآمد بیشتر از این بخش، وظایف مهمی بر عهده دارد. اگر قرار است استراتژی اقتصادی کشور روی بخش معدن باشد باید تسهیلات مناسب در اختیار این بخش گذاشته شود تا سرمایه‌گذاران به فعالیت در بخش معدن ترغیب شوند. عضو کمیسیون صنایع و معادن اظهار کرد: صادرات متاثر از تولید و تولید متاثر از سرمایه‌گذاری است. ما وقتی می‌توانیم به توسعه صادرات فکر کنیم که به موضوع سرمایه‌گذاری اهمیت دهیم. هر نگاه توسعه‌ای نیازمند هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی است. جهش در هر زمینه‌ای بدون برنامه‌ریزی امکان‌پذیر نیست، باید ترتیبی اتخاذ کرد که هر عاملی که اثر منفی و بازدارنده بر اهداف دارد، شناسایی و رفع شود. پایین بودن کیفیت محصولات تولیدی، بالا بودن قیمت‌ها، عدم یکنواختی در کیفیت، عدم تمهید در مدت زمان تحویل و مانع‌تراشی برای صادرات محصولات معدنی از ضعف‌های عمده کشور در صادرات مواد معدنی به شمار می‌رود. با ارتقای سطح فناوری‌ها می‌توانیم از تولید محصولات مرغوب و باکیفیت برخوردار باشیم تا بتوانیم جایگاه خود در بازارهای رقابتی جهانی را حفظ کنیم.

رحیمی در پایان اظهار کرد: دولت و مسئولان باید با حمایت همه‌جانبه و البته هدفمند و با توجه به رویکرد صادرات مواد معدنی و محصولات بالادستی با ارزش افزوده بالاتر و با ارزآوری مثبت از طریق فراهم کردن زیرساخت‌ها و ایجاد زمینه‌های لازم در داخل کشور برای واحدهای تولیدی به سمت ایجاد ارزش افزوده بالاتر، همچنین تسهیل مقررات و گسترش مشوق‌های لازم، گسترش خدمات تجارت خارجی، ترانزیت و نوسازی سیستم حمل‌ونقل و ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار، سهم ایران را در بازارهای جهانی مدنظر داشته باشند.

ازاد، شرط دوم رسیدن به رشد اقتصادی

حجت‌الله فیروزی عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی نیز درباره ظرفیت‌های بخش معدن کشور بیان کرد: بخش معدن کشور به جز ظرفیت‌های گسترده، میزان بهره‌برداری و سطح تولید خوبی ندارد و به همین دلیل است که به‌سادگی می‌توان اهداف رشد بالاتر را هم محقق کرد. اگر میزان تولیدات پهنه و در نزدیکی حداکثر توان بود، دستیابی به اهداف رشد بالا به سادگی امکان‌پذیر می‌گردد.

وی درباره نرخ

از ارکان کارآمد اقتصادی کشور، می‌تواند سهم متناسبی را در اقتصاد ملی داشته باشد.

وی ادامه داد: سرمایه‌گذاران بخش معدن بر حسب سیاست‌گذاری‌های متعدد و بعضاً دست و پاگیر در بخش معدن دچار سردرگمی هستند، به‌طوری‌که در چند سال گذشته بسیاری از معادن مختلف کشور با موانع گوناگون در بهره‌برداری و استخراج روبه‌رو بوده‌اند و این موضوع تعطیلی بسیاری از معادن و کاهش شدید فعالیت‌های معدنی را در کشور به همراه داشته است و به همین دلیل با وجود تنوع بسیار زیاد مواد معدنی، معدن ایران هنوز جایگاه واقعی خود در بازارهای جهانی را ندارد؛ چراکه تنها دارا بودن منابع طبیعی خدادادی نمی‌تواند برای ما امتیازی برای توسعه اقتصادی کشور و مطرح بودن در اقتصاد جهانی باشد. ظرفیت‌های بسیار بالای معدن ایران قابلیت توسعه بیش از پیش را دارند و به جرات می‌توان ادعا کرد که محصولات معدنی ایران در صورت رفع مشکلات موجود و تکمیل زنجیره تولید، بهترین و مناسب‌ترین حوزه برای رونق اقتصادی کشور است که بدون شک با برنامه‌ریزی اصولی و هدفمند می‌توان انتظار تحقق هدف نهایی از توسعه بخش معدن در اقتصاد را داشت.

رحیمی اظهار کرد: یکی از راهکارهای مهم برای ادامه حیات معدن، علاوه بر سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها برای استخراج مواد معدنی، کار روی کارخانجات فرآوری و استحصال مواد معدنی و تولید زنجیره ارزش بعد از آن و رسیدن به ارزش افزوده بالاتر و تبدیل شدن مواد معدنی کشور به محصولات بالادستی نظیر فولاد، آلومینیوم، مس، سیمان و دیگر فرآورده‌های معدنی و صادرات این محصولات است که در حال حاضر کمبود منابع مالی و نبود زیرساخت‌های لازم برای ایجاد یا ادامه حیات واحدهای مختلف فرآوری، مانع تقویت صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده بالاتر شده است. البته از دیدگاه اقتصاددانان، هر ماده معدنی که در بازار رقابتی قابلیت عرضه داشته باشد را باید صادر کرد، ولی تولیدکنندگان ایرانی و معدن‌داران ما به دلیل بار تعهدات مالی، بعضاً مجبور به فروش و صادرات مواد خام با ارزش افزوده پایین و زیرقیمت می‌شوند. قیمت‌های پایین‌تر از شاخص بازار که باعث ضرر و زیان تولیدکننده و معدن‌دار می‌شوند.

وی ادامه داد: صادرات نیازمند یک تحول اساسی و اصولی در ابعاد گوناگون از جمله فضا‌سازی مناسب برای صادرات، مدیریت حرفه‌ای مطالعه و شناخت بازارهای جهانی، فعالیت‌های بازاریابی حرفه‌ای و حفظ روابط مناسب با کشورهای خارجی است. بخش معدن ایران هنوز جایگاه واقعی خود در بازارهای جهانی را ندارد. پر واضح است که برای دستیابی به رشد اقتصادی در هر زمینه‌ای باید با دنیا ارتباط

انتقاد کارشناسان به نادیده گرفتن اهداف صادراتی خودرو در برنامه‌های کلان

توسعه بدون صادرات معنا ندارد

محمدحسین پروانه

سعید مدنی

فارغ از مسائلی چون تحریم، چرا با وجود ارزان‌ترین نیروی کار جهان، نیروی انسانی متخصص، در دسترس بودن انرژی بسیار ارزان برای بخش صنعت و مهم‌تر از همه حمایت همه‌جانبه دولت و بازار انحصاری، ایران نتوانسته در عرصه تولید صادرات‌محور خودرو حرفی برای گفتن داشته باشد؟ چرا صادرات خودروهای ایرانی به کمترین میزان رسیده و امروز جز وعده‌و وعیدهایی در این زمینه، در عمل شاهد اتفاق خاصی نیستیم. بررسی وضعیت صادرات خودرو در سال گذشته نشان می‌دهد طی یک سال تنها ۳۷۸ میلیون دلار خودرو و ۱۳ میلیون دلار قطعه صادر شده است؛ بنابراین در مجموع ارزش صادرات خودرو و قطعه کشور در سال ۱۴۰۱ حدود ۵۱ میلیون دلار بود. براساس آمار در چند دهه گذشته صادرات خودرو و قطعه به کشورهای عراق، تونس، الجزایر، سوریه، بلاروس، جمهوری آذربایجان، ونزوئلا، ارمنستان، ترکیه و برخی کشورهای اروپایی انجام می‌شده که در گذر زمان کاهش یافته و در مواردی نیز کاملاً متوقف شده است. صمت در گفت‌وگو با کارشناسان دلایل کاهش جدی صادرات خودرو را بررسی کرده که در ادامه می‌آید.

چراغ بی‌فروغ صادرات خودرو

سعید مدنی، کارشناس و تحلیلگر صنعت خودرو درباره وضعیت کلی صادرات خودرو و موانعی که در این مسیر قرار دارد به صمت گفت: در گذشته صادرات به نسبت خوبی در صنعت خودرو داشتیم و در سال‌های ۹۰ و ۹۱ رقم صادرات ما در این بخش قابل توجه بود. به‌عنوان نمونه، سایپا تا ۱۲ تا ۱۳ درصد تولیداتش را صادر می‌کرد. اگر این روند ادامه‌دار و ۳۰ درصد تولیدات خودروساز صادر می‌شد، به تراز ارزی می‌رسید؛ یعنی ارزش موردنیاز تولیدش از صادرات محصولاتش تامین می‌شد و دیگر به ارز دولتی نیازی نداشت. با این حال، متأسفانه با تغییرات پی‌درپی مدیران و عدم هماهنگی‌ها، صادرات خودرو از سوی این خودروساز به تدریج کاهش یافت.

مدنی اظهار کرد: در ۷، ۸ گذشته به علت دخالت‌های دولت، خودروسازان در حاشیه زبان قرار گرفتند؛ در نتیجه برای آنها اولویت‌های دیگری ایجاد شد و دیگر صادرات در اولویت نبود و کم‌کم فراموش شد. در این شرایط که خودروهای تولید داخل، قدیمی هستند و خارج از مرزهای کشور، بازاری برای آنها وجود ندارد یا صادرات آنها بسیار اندک است، صحبت از صادرات خودرو، شعاری بیش نیست. برای اینکه به معنای واقعی در مسیر صادرات گام برداریم، ضمن اینکه باید اعتقادی به اینکه صادرات لازمه توسعه است وجود داشته باشد، باید حرکت در مسیر تولید صادرات‌محور به مدیران تکلیف و همچنین چالش‌های مربوط به سود و زیان خودروسازان برطرف شود.

برنامه نداشتیم

این کارشناس حوزه خودرو درباره تاثیر تحریم‌ها بر صنعت خودرو و در محاق رفتن صادرات محصولات این دسته، اظهار کرد: قطعاً اعمال تحریم‌ها در تضعیف صادرات خودرو نقش داشته، اما واقعیت این است که پیش از تحریم‌ها هم برنامه و وضعیت مناسبی در صادرات خودرو نداشتیم. اندک صادراتی هم که انجام می‌شد، متأثر از توانمندی‌ها و تلاش‌های خودروسازان بود و از سوی دولت، هیچ سیاست‌گذاری کلانی در راستای حمایت از صادرات خودرو وجود نداشت؛ هرچند به‌ظاهر از صادرات حمایت می‌کنند و درباره آن شعار می‌دهند.

مدنی با بیان اینکه در توسعه محصول عقب افتاده‌ایم، ادامه داد: عقب‌افتادگی در توسعه محصول بیش و پیش از تحریم‌ها بر روند

صادرات خودرو ما تاثیر گذاشت. اگر این عقب‌افتادگی رخ نمی‌داد، دست‌کم می‌توانستیم در بازارهای منطقه حرفی برای گفتن داشته باشیم. به‌عنوان نمونه، یکی از دلایلی که بازار خودرو عراق را از دست دادیم، عدم تنوع محصولات بود. هرچند در کاهش صادرات خودرو و کم‌رنگ شدن آن، تحریم نقش داشت، اما تاثیر عدم برنامه‌ریزی مناسب در این مسئله به مراتب بیشتر بود.

این کارشناس حوزه خودرو درباره توانمندی صنعت خودرو برای حرکت در راستای تولید صادرات‌محور نیز گفت: در کشور زیرساخت‌های لازم برای توسعه صنعت خودرو را در اختیار داریم. ما ظرفیت تولید ۲ میلیون خودرو را داریم که با یک سرمایه‌گذاری جزئی به ۳ میلیون خودرو هم می‌رسد. زنجیره تامین تولید خودرو در داخل کشور شکل گرفته که می‌تواند توسعه یابد تا ما در کلاس جهانی تولید کنیم.

وی ادامه داد: زنجیره تامین و خدمات پس از فروش را به‌عنوان پیش‌زمینه توسعه در اختیار داریم و به راحتی و با دانش فنی داخلی می‌توانیم خطوط تولید جدیدی را احداث کنیم. در این مسیر شاید نیاز به ورود برخی ماشین‌آلات خارجی داشته باشیم که طبیعی است، اما مهم این است که توان داخلی طراحی و احداث خطوط ساخت بدنه و مونتاژ نهایی را داریم.

در بخش طراحی و ایجاد پلتفرم، توانمندی‌های خوبی داریم که به‌عنوان نمونه می‌توان به تولید خودروهایی مانند تارا و شاهین اشاره کرد. این زیرساخت‌ها و توانمندی‌های داخلی، جاذبه بسیار خوبی برای شرکت‌های خارجی است که در قالب قراردادهای مشخص با حداقل سرمایه‌گذاری، تولید روزآمدی داشته باشیم؛ البته به شرط اینکه در قراردادهای قید شود که مثلاً این محصولات (با برند خود ما یا حتی برند آنها) صادر شود. حضور شرکت‌های خارجی در ایران در عین حال، منجر به توسعه طراحی خودرو در داخل می‌شود و می‌توانیم با کمک آنها روی پلتفرم‌های خودمان کار کنیم. حتی اگر همکاری با خودروسازهای خارجی امکان‌پذیر نشد هم می‌توانیم در بخش پلتفرم‌های داخلی از شرکت‌های بزرگ مهندسی و قطعه‌سازی دنیا استفاده کنیم تا ضمن همکاری با آنها خودروهایی را در داخل طراحی و تولید کنیم. این رویکرد را چین در پیش گرفت و موفق هم بود.

صادرات جزء لاینفک توسعه

مدنی افزود: صادرات جزء لاینفک توسعه صنعت خودرو است؛ به‌عبارتی اگر در این صنعت صادرات نداشته باشیم، توسعه‌ای هم محقق نخواهد شد.

اگر هم محصولات را با پرچم کشورهای دیگر ارسال کنیم، متحمل افزایش هزینه‌ها خواهیم شد. اگر هم لاین‌های کشتیرانی را خودمان ایجاد کنیم هم این مشکل وجود دارد که بعد از ارسال خودرو، باید کشتی از مقصد خالی برگردد؛ مگر اینکه طوری برنامه‌ریزی کنیم که کشتی از کشورهای عبور کند که با آنها تبادلات تجاری داریم و کالاهای وارداتی‌مان را بار بزنیم و به کشور بیاوریم و به این شکل موضوع اقتصادی و به‌صرفه بود این نوع صادرات برای ما حل شود.

وی افزود: در موضوع صادرات، مسئله بسیار مهم استاندارد است؛ اینکه نمی‌توانیم با استانداردهای ۸۵گانه و تاییدیه سازمان استاندارد ایران اقدام به صادرات کنیم. محصول صادراتی ما باید حتماً تاییدیه‌های استاندارد کشور مقصد را هم رعایت کند. برای حرکت در این مسیر هم نیاز به تفاهمنامه بین سازمان استاندارد کشور مبدأ و مقصد صادراتی است. حال اینکه محصول در کشور مقصد فرآیندهای استاندارد آن کشور را طی کند، زمان‌بر و هزینه‌بر خواهد بود؛ از این رو سازکار باید به‌گونه‌ای باشد که هم‌زمان با تایید استاندارد محصول در داخل کشور، استاندارد کشور مقصد را هم دریافت کند.

پروانه ادامه داد: موضوع مهم دیگر در بحث صادرات خودرو مربوط به گمرک و تعرفه‌های گمرکی است. در این زمینه می‌توان با کشورهایی که مقصد صادراتی خودروهای ما خواهند بود، تعرفه‌های ترجیحی تعریف کنیم یا با عضویت در سازمانی مانند اتحادیه اوراسیا که اعضای آن از تخفیفات تعرفه‌ای بهره‌مند می‌شود، از تخفیفاتی استفاده کنیم. موضوع دیگر در بخش گمرکی مربوط به سامانه‌های گمرکی دو کشور است. اگر سامانه‌های گمرکی دو کشور به هم متصل و گواهی مورد قبول دو طرف باشد، کارها تسهیل و قدری از مشکلات صادرات خودرو به کشورهای کاسته می‌شود و مانع از اتلاف وقت و هزینه خواهد شد.

تولیدکنندگان انگیزه ندارند

پروانه در تشریح موانع مسیر صادرات خودرو و دلایل حل نشدن آنها نیز اظهار کرد: نکته اصلی این است که در بین تولیدکنندگان داخلی، انگیزه چندانی برای صادرات خودرو وجود ندارد. واقعیت این است که برخی صنایع در داخل کشور مبتنی بر رانت منابع ارزی حاصل از فروش نفت و مواد خام تشکیل شده‌اند. چرا در شرایطی که منابع ارزی صنعت خودرو از سوی دولت تامین می‌شود، خودروساز باید به فکر صادرات خودرو باشد؟ اگر هم دولت این منابع ارزی را برای خودروساز تامین نکند، خودروساز متضرر نمی‌شود و فشار آن فقط روی دولت خواهد بود. رویکرد درست این است که خودروساز خود تامین ارز خودش را برعهده داشته باشد.

این کارشناس حوزه خودرو در پاسخ به این پرسش که تحریم‌ها چقدر بر صنعت خودرو ما تأثیرگذار بوده، اظهار کرد: تحریم‌ها اثرگذار است و نمی‌توان آنها را نادیده گرفت، اما مهم‌تر از تحریم‌ها این سیاست‌گذاری‌ها و نحوه تعاملات ماست که تأثیر دارد.

پروانه در پایان گفت: می‌توان با برداشتن موانع و همچنین دادن مشوق‌های مناسب به خودروسازان، انگیزه تولید صادرات‌محور و تلاش برای حضور در بازارهای صادراتی را به آنها داد. البته این رابطه دوطرفه است؛ یعنی صنایع نیز باید از دولت درخواست کنند تا مسیر صادرات را برای آنها هموار کند.

سخن پایانی

متأسفانه صادرات خودرو در کشور ما فقط در شعارهای تبلیغاتی دیده می‌شود و در عمل فراموش شده و موانع بی‌شماری در مسیر آن قرار دارد. این در حالی است که باتوجه به اهمیتی که صادرات خودرو در توسعه این صنعت دارد دولت می‌تواند با تعریف و تعیین برنامه‌های حمایتی و تشویقی برای خودروسازان، چراغ خاموش صادرات خودرو را دوباره روشن کند.

وی ادامه داد: امتیازهایی که در داخل کشور داریم، می‌تواند در صنعت خودرو ما تحول بزرگی ایجاد کند که منوط به برقراری رابطه با دیگر کشورهاست. تا زمانی که روابط بین‌المللی مشخصی نداشته باشیم، سرمایه‌گذاری‌هایی که انجام شده و زیرساخت‌هایی که وجود دارد صرف تولیدات فعلی می‌شود که در کوتاه‌مدت می‌تواند نیازهای داخلی ما را تامین کند، اما در ادامه به جایی می‌رسد که مجبور به واردات خودروهای دست‌دوم می‌شویم. واردات این خودروها هم خود یک معضل خواهد بود که اگر کنترل نشود و به دلیل رانتهایی که در پس آن وجود دارد نتوان آن را کنترل کرد، صنعت خودرو ما را که در دوره‌های خواهان زیادی داشت، تبدیل به مخروبه خواهد کرد. از طرفی هم تأکید می‌کنم بدون ارتباطات سیاسی و اصلاح روابط راه به جایی نخواهیم برد.

سند فراموش شده ۱۴۰۴

این کارشناس حوزه خودرو تأکید کرد: نیاز اصلی کشور در بخش‌های گوناگون، از جمله خودرو، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری درست است. البته برنامه‌هایی هم داریم که به محقق رفته و در حالی که براساس سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ باید تا ۲ سال دیگر به تولید ۳ میلیون خودرو برسیم، کسی از آن صحبت نمی‌کند. این در شرایطی است که با فعال کردن ظرفیت تولید داخل می‌توانیم در راستای تحقق اهداف سند ۱۴۰۴ حرکت کنیم.

با این حال به دنبال واردات خودرو هستیم. البته واردات خودرو در حد معقول لازم است و اگر ناچاریم می‌توانیم در مدت کوتاهی و با تعداد کمی خودرو وارد کنیم تا بتوانیم کم‌کم ظرفیت تولیدمان را فعال کرده و افزایش دهیم. واردات خودرو دست دوم نباید تبدیل به یک رویکرد ثابت شود، چراکه این خودروها رقیب تولیدات داخلی می‌شوند و عملاً صنعت خودرو ما را زمینگیر می‌کنند.

مدنی در پایان با اشاره به گزارشی مانند گزارش مرکز تحقیق و تفحص مجلس درباره صنعت خودرو اظهار کرد: متأسفانه کسی پیگیر این گزارش‌ها که بعضاً تحلیل‌های درستی دارند و در آنها مشکلات شناسایی شده، نیست. از این طریق می‌توان گامی در راستای رفع مشکلات صنعت خودرو، از جمله صادرات آن برداشت. متأسفانه دولتمردان ما نگاه توسعه‌ای ندارند و در این میان، گرچه صحبت از تولید خودروهای برقی، توزیع، صادرات خودرو و... می‌شود، اما در عمل حرکتی را شاهد نیستیم.

عدم سیاست‌گذاری مانع اصلی صادرات خودرو

محمدحسین پروانه، کارشناس حوزه خودرو نیز درباره موانعی که بر سر راه صادرات خودرو قرار دارد به صمت گفت: یکی از مواردی که در رسیدن به توسعه صنعت خودرو نقش بی‌بدیلی دارد و نمی‌توان آن را نادیده گرفت، اما مدت‌هاست به‌واسطه تحریم‌ها معقول مانده و به‌طور جدی به آن پرداخته نمی‌شود، صادرات خودرو است. برخی از موانع مانند تحریم‌های بانکی و عدم امکان نقل و انتقالات مالی، عدم ارائه خدمات لیزینگ، تحریم‌های بانکی و مشکلات لجستیکی، موارد کلی هستند که در مسیر صادرات خودرو مانع ایجاد می‌کنند. به‌عنوان مثال، تولیدات ما با اینکه از لحاظ قیمتی قابل‌رقابت هستند، به‌دلیل مشکلات در روابط بین‌الملل نمی‌توانیم خدمات لیزینگ ارائه دهیم و در مقابل محصولات خودروسازانی که خودروهای خود را به‌صورت اقساط ارائه می‌دهند، خودروهای ما جذابیت خود را در بازارهای خارجی از دست می‌دهند.

موانع و راهکارها

پروانه با اشاره به اینکه در موارد لجستیک هم مشکلات زیادی داریم، ادامه داد: نقل و انتقال خودرو با کشتی‌های کشورمان متأثر از تحریم‌ها با محدودیت‌هایی مواجه است و در هر بندری امکان پهلوگیری نداریم.

تولید صادرات محور، شرط اصلی توسعه

احمد خادم

بهمن ضیاءمقدم

تسخیر بازارهای منطقه‌ای و جهانی وجود مراکز بازاریابی و فروش نیز نقش اساسی دارند.

توان رقابت پذیری داریم

صنعت موتورسیکلت، یکی از صنایعی است که باتوجه به در اختیار داشتن واحدهای بهره‌ور و فعال و اینکه ظرفیت تامین نیاز داخلی را دارد، می‌تواند با تولید صادرات محور به پیشرفت کشور کمک کند. بهمن ضیاءمقدم، دبیر انجمن صنعت موتورسیکلت ایران با تاکید بر ظرفیتی که در صنعت موتورسیکلت برای حرکت در مسیر تولید صادرات محور وجود دارد، درباره الزامات تولید صادرات محور و موانع آن، به صمت گفت: باتوجه به پیشینه و توان صنعت موتورسیکلت، این صنعت ظرفیت این را دارد که با تولید کالاهای صادرات محور به توسعه و پیشرفت کشور کمک کند. در حال حاضر، تولید ما در این صنعت براساس استانداردهای جهانی انجام می‌شود، پس محصولات ما در بازارهای جهانی دارای قدرت رقابت هستند.

وی افزود: متأسفانه باوجود قابلیت‌هایی که داریم، هنوز به‌طور جدی به حوزه صادرات ورود نکرده‌ایم که دلایل مختلفی در این راستا مطرح هستند. یکی از دلایلی که صنعت موتورسیکلت در بخش صادرات ضعیف است، به حضور رقیب قدرتمندی به نام چین برمی‌گردد. همان‌گونه که می‌دانید در تولیدات ما اغلب استانداردهای جهانی رعایت می‌شود، اما در نهایت وقتی بحث رقابت به‌ویژه در بازارهای جهانی به میان می‌آید علاوه بر استانداردهای تولید باکیفیت، داشتن نرخ رقابتی محصولات نیز دارای اهمیت و تعیین‌کننده است. در بحث قیمت تمام‌شده عوامل متعددی تاثیرگذار هستند که بخش عمده آن به‌عنوان نمونه نرخ ارز و تامین مواد اولیه به ثبات اقتصادی و موضوعات کلان برمی‌گردد و خارج از اختیار و توان تولیدکننده است.

ضیاءمقدم ادامه داد: نرخ تمام‌شده محصولات ما در مقایسه با کالاهای چینی بالاتر است که این تفاوت قیمتی از قدرت رقابتی محصولات ما می‌کاهد و یکی از دلایل عمده عدم موفقیت ما در صادرات است؛ پس تولید براساس استانداردهای جهانی و قیمت تمام‌شده رقابتی، از الزاماتی

زمان‌بندی منطقی و شناخت کافی وجود داشته باشد. در عین حال، شناخت و مطالعه درست از توانمندی‌های صنعتی و تجاری کشورهای گوناگون نکته بسیار مهمی است که فعالان اقتصادی نباید از آن غافل شوند، چراکه ممکن است کشور هدف صادرات، خود ظرفیت کافی در تولید محصول صادراتی ما را داشته باشد یا بازار از آن محصول اشباع باشد؛ بنابراین بازار هدف، کشور مقصد و محصول صادراتی باید به‌طور استراتژیک و کارشناسی شده از پیش انتخاب شوند. خوشبختانه بسیاری از شرکت‌ها و واحدهای تولیدی در ایران این قابلیت را دارند که پاسخگوی نیازهای منطقه باشند؛ بنابراین اگر از این فرصت با شناخت کافی از بازارهای هدف استفاده شود، می‌توانیم علاوه بر افزایش میزان صادرات، شاهد ماندگاری در بازارهای هدف نیز باشیم. در همین راستا مواردی همچون تغییر دیدگاه‌های سنتی و حرکت به سمت بازارهای مدرن و آموزش و بهره‌گیری از شیوه‌های نوین بازاریابی و روابط بین‌الملل، تجارت آموزش محور و شناخت درست حقوق بین‌الملل، آشنایی و پیاده‌سازی دقیق استانداردهای بین‌المللی، تحول نوآورانه در شیوه‌های بسته‌بندی و طراحی محصولات، شناخت درست ذائقه و خواسته‌ها و نیازهای بازارهای کشورهای مقصد، تلاش همه‌جانبه، علمی و مطالعات عمیق در جهت بهبود و ارتقای کیفیت محصولات، ایجاد شبکه توزیع مدرن و تقویت شرکت‌های رقابت‌پذیر و کمک به گسترش رقابت مثبت و سازنده از راهکارهای مهم و موثر برای داشتن تولید صادرات محور، حضور موفق در تجارت خارجی و کمک به رشد اقتصاد بین‌المللی است. همچنین ارائه مشوق و تسهیلات مناسب، کم‌بهره و بلندمدت، کاهش تعرفه‌های گمرکی، تسهیل الزامات فنی و تکنولوژیک و قوانین دست‌وپاگیر و موانع موجود بر سر راه تولیدکنندگان، توجه به مزیت‌های بالقوه و بالفعل کشور، فراهم کردن بسترهای مناسب برای روابط تجاری بیشتر واحدها با خارج از کشور و ایجاد واحدهای بازاریابی در بخش‌های دولتی و سفارتخانه‌ها و واگذاری اعتبارات ارزی می‌تواند به توسعه صادرات در این بخش و خروج از رکود کمک شایان توجهی کند. ضمن اینکه برای

تولید صادرات محور در حوزه‌های غیرنفتی، یکی از الزامات و محوری‌ترین مولفه رشد و شکوفایی اقتصادی به‌شمار می‌رود؛ بنابراین تولیدکنندگان باید این نگرش را به‌عنوان یکی از استراتژی‌های اصلی مدنظر داشته باشند. اهمیت ویژه‌ای برای تولید کالای باکیفیت قائل شوند. در این میان، از یک سو ارائه محصول با نرخ مناسب، پایبندی به تعهدات، بسته‌بندی مناسب کالا و شناسایی بازارهای هدف از ضروریات است و از سوی دیگر باید زیرساخت‌ها و الزاماتی فراهم باشد تا در نیازسنجی اولیه پیش از تولید و همچنین هنگام تولید با رعایت استانداردهای موردنیاز و همچنین حضور در بازارهای هدف بتوانیم تولید صادرات محور را به‌معنای واقعی محقق کنیم. صمت با برخی از فعالان حوزه صنعت درباره الزامات تولید صادرات محور و موانع و محدودیت‌هایی که در این بخش با آنها مواجه هستند به گفت‌وگو نشست که در ادامه می‌خوانید. با ما همراه باشید.

تولید صادرات محور نیازمند محیط رقابتی است

تولید صادرات محور امکان استفاده از ظرفیت بازارهای جهانی را فراهم می‌کند و واحدها و بنگاه‌های تولیدی را قادر می‌سازد تا از محدودیت‌های بازار داخلی رهایی یابند و علاوه بر کسب درآمدهای ارزی، از صرفه‌های اقتصادی حاصل از مقیاس تولید نیز بهره کافی ببرند. برای توسعه اقتصاد با تاکید بر تولید صادرات محور باید از مزیت‌های کشور در صنایع تبدیلی بهره ببریم تا در نهایت بتوانیم به افزایش صادرات غیرنفتی برسیم.

یکی از مهم‌ترین مشکلات تولیدکنندگان، شناسایی بازارهای هدف و نیازهای آنها و حفظ این بازارهاست؛ بنابراین با شناسایی نیاز کشورهای هدف می‌توان به‌درستی در این مسیر گام برداشت. در این میان، توجه به تولید صادرات محور و اقدامات موثر در راستای بهبود و ایجاد ارزش‌افزوده، نیازمند ایجاد محیط رقابتی برای پیشبرد آن است. کالاها و خدمات در صورتی رقابتی هستند که در مقایسه با کالاها و خدمات مشابه در کشورهای دیگر با نرخ مناسب‌تر و کیفیت بالاتر ارائه شوند، اما متأسفانه رقابت‌های منفی، عدم آموزش و نگاه سنتی همواره از عوامل مهمی بوده که در حرکت موفق این بخش اثر مخرب داشته است. در این راستا، شناخت بازار، نیازسنجی مصرف‌کننده در بازارهای هدف و درک درست از ذائقه و تقاضای مصرف‌کنندگان در این بازارها، از ملزومات اساسی است.

باوجود اینکه همواره بر حرکت در مسیر توسعه صادرات و تولید محصولات صادرات محور تاکید می‌شود، هنوز به الزامات این حرکت توجه نمی‌شود و یکی از مشکلات عمده ما در این بخش این است که بدون شناخت کافی وارد بازارها می‌شویم و همین امر سبب می‌شود واحدهای تولیدی و صنعتی آسیب ببینند و در رقابت با سایر رقبا با شکست روبرو شوند. برای ورود به بازارهای هدف باید

موردانتظار از صادرات کفش را می‌توان عدم انتقال فناوری، عدم ورود سرمایه‌های خارج از صنعت و تمایل نداشتن بانک‌ها به سرمایه‌گذاری در این صنعت به دلیل آشنا نبودن با ظرفیت‌های بالقوه این صنعت، ایجاد نشدن مراکز آموزشی در مقاطع مختلف طراحی و تولید، ایجاد نشدن شهرک‌های تخصصی کفش به‌ویژه کفش‌های اسپرت و دسترسی نداشتن تولیدکنندگان به مواد اولیه متنوع دانست. خادم در تشریح راهکارهای پیشنهادی ایجاد بازارهای صادراتی پایدار کفش در منطقه اظهار کرد: ایجاد شهرک‌های تخصصی کفش با رویکرد سرمایه‌گذاری خارجی، ایجاد مراکز آموزشی در مقاطع مختلف علمی و عملی، تخصیص تسهیلات بانکی برای ایجاد کارخانه‌های مواد اولیه و کفش با بهره‌رسانی و به صفر رساندن تعرفه وارداتی تمامی مواد اولیه در صنعت کفش از جمله راهکارهایی است که به حرکت صنعت کفش در مسیر تولید صادرات محور کمک می‌کند. بکارگیری این راهکارها در تعداد زیادی از صنایع ما که در کشور دارای مزیت رقابتی هستند می‌تواند تاثیرگذار باشد.

سخن پایانی

با وجود تمام امیدهایی که به صنعت و تولید کشور بسته‌ایم، واقعیت این است که بخش تولید ما آنقدر قوی نیست که به معنای واقعی صادرات محور باشد و به همین دلیل، وقتی به جزئیات صادرات کشور نگاه می‌کنیم، بیشتر شاهد صادرات کالاهای خام و نیمه‌ساخته هستیم تا کالاهای صنعتی با ارزش افزوده بالا. این مسئله البته به مشکلات ساختاری برمی‌گردد و اینکه صنعت ما سال‌هاست از این مشکلات در سطح کلان رنج می‌برد. نرخ‌های بالای سود بانکی، هزینه زیاد بیمه تامین اجتماعی، افزایش نرخ ارز و تورم دورقمی در اقتصاد ما ریشه کرده و تا زمانی که این مشکلات از سر راه تولید برداشته نشود، بخش تولید آماده صادرات محوری نخواهد شد. کلید حل عمده این مشکلات هم در دست حاکمیت است.

از صنعت کفش به‌عنوان سکوی پرتاب استفاده کردند، درباره الزامات تولید صادرات محور به صمت گفت: افزایش کیفیت محصولات تولیدی داخلی و توسعه صنعتی کشور از کانال گسترش بازارهای هدف یا به عبارتی، افزایش صادرات صنعتی می‌گذرد. در واقع اگر نظام تصمیم‌گیری اقتصادی کشور، هدف خود را توسعه صادرات صنعتی تعریف کند، صنایع داخلی برای آنکه بتوانند سهمی از بازارهای بین‌المللی را از آن خود کنند، به‌ناچار ملزم به افزایش ارتقای فناوری تولید، بهبود بهره‌وری و افزایش قدرت رقابت‌پذیری کالاهای خود خواهند بود. این راهبرد هم منجر به تقویت تولید فناورانه داخلی خواهد شد و هم با متنوع کردن منابع درآمد ارزی کشور به ثبات و رشد اقتصادی کمک می‌کند.

این فعال صنعت ادامه داد: صنعت کفش ایران به‌دلیل متعددی از جمله اشتغال بیش از ۷۰ هزار نفری، تولید بیش از ۷۰ میلیون فوت پا چرم سبک و سنگین در کارخانه‌های چرم تهران، تبریز و مشهد، وجود بازارهای صادراتی ۵۰۰ میلیون نفری کشورهای همسایه، انرژی و منابع انسانی ارزان، تولید مواد پلیمری در مجتمع‌های پتروشیمی و کارخانه‌های پایین‌دستی تولید پلی‌اورتان و زیره کفش از مزیت رقابتی برخوردار است که ظرفیت قابل توجه و چشمگیری برای حضور قوی یک صنعت در بازارهای جهانی است و می‌تواند بخشی از نیازهای ارزی کشور را تامین کند و علاوه بر آن به‌عنوان برند شناخته‌شده در این بازارها ماندگار شود.

وی افزود: بخشی از الزامات تولید صادرات محور برای تمام صنایع و تولیدات است و در بخشی هم براساس نوع محصول و کالایی که تولید می‌شود، ضروریات متفاوتی وجود دارد. حرکت در مسیر تولید صادرات محور به دلیل اینکه از عوامل متعدد داخلی و خارجی در ابعاد گوناگون نشأت می‌گیرد، سخت‌تر است، اما در مقابل نتایج خوبی دارد. در این میان، به‌طور خاص دلایل عدم تحقق سهم

است که در گام نخست باید فراهم باشد تا بتوانیم در مسیر ایجاد صنایع صادرات محور گام برداریم. وی اظهار کرد: دولت نقش اصلی را در هموارسازی مسیر تولید صادرات محور دارد. یکی از وظایف مهم دولت در این بخش، ایجاد بازارهای صادراتی است که در این زمینه، روابط بین‌المللی قوی می‌تواند بسیار کمک‌کننده باشد و این یک وظیفه حمایتی از سوی دولت است. البته واقعیت این است که حتی با فرض اینکه کالای ما براساس استانداردهای جهانی تولید شده و نرخ آن هم در بازارهای دیگر کشورها رقابتی باشد تا دولت ورود نکند، مسیر برای تولیدکننده هموار نخواهد شد. تولیدکننده باید حمایت شود تا بتواند تمام توان خود را صرف تولید باکیفیت و رقابتی کند و نگرانی از بابت بازار محصولاتش نداشته باشد و علاوه بر این بتواند از بازارهای جهانی به نفع اقتصاد کشور بهره‌بردارد. وی ادامه داد: در حال حاضر در راستای تولید صادرات محور، مهم‌ترین بحث قیمت تمام‌شده است که متأسفانه ما در این بخش مزیت رقابتی نداریم و به‌دلیل بالا بودن نرخ تمام‌شده اصلاً نرخ محصولات ما قابل‌مقایسه با محصولات دیگر کشورها در بازارهای هدف نیست. یکی از دلایل موفقیت چین در تسخیر بازارهای جهانی نیز به همین اختلاف قیمت‌ها برمی‌گردد. براساس سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی که این کشور از تولید دارد، در نهایت تولیدکنندگان آن محصولاتی را عرضه می‌کنند که به دلیل قیمت تمام‌شده بسیار پایین، همواره تقاضاهای زیادی در بازارهای جهانی دارند. ضیاءمقدم در پایان در پاسخ به این پرسش که دولت چه کمکی می‌تواند به تحقق تولید صادرات محور کند، اظهار کرد: دولت از طریق برگزاری نمایشگاه‌ها و گفت‌وگوهای بین‌المللی می‌تواند در شناخت بازار کشورهای هدف به تولیدکننده کمک کند تا با اطمینان بیشتری برنامه‌ریزی کرده و تولیداتی رقابتی داشته باشد. در این میان، تشکل‌هایی مانند اتاق بازرگانی هم می‌توانند گام‌هایی بردارند. تعداد

زیادی از صنایع ما مانند صنعت موتورسیکلت این ظرفیت بالقوه را دارند که محصولات تولیدی خود را براساس الزامات صادرات محور بودن تولید کنند؛ به‌شرط اینکه موانع تولید برطرف شود و دولت حمایت‌های لازم را با ایجاد زیرساخت‌ها و قوانین و مقررات کمک‌کننده از تولید و تولیدکننده داشته باشد.

تولید صادرات محور با ارتقای فناوری

صنعت کفش نیز از جمله صنایعی است که توان و ظرفیت بسیار زیادی برای گام نهادن در مسیر تولید صادرات محور دارد. این صنعت در حال حاضر هم بخشی از نیاز کشورهای همسایه را تامین می‌کند که البته توان و ظرفیتی به‌مراتب بیشتر دارد و با فراهم بودن شرایط می‌تواند بازوی مهمی در صادرات غیرنفتی کشور باشد. احمد خادم، عضو انجمن صنعت کفش تبریز نیز با اشاره به اینکه کشورهای توسعه‌یافته

کمبود آب، کشاورزی و امنیت غذایی

حسن افراخته - کارشناس اقتصاد: امنیت غذایی وضعیتی است که همه مردم در همه زمان‌ها، صرف‌نظر از منشأ تأمین غذا، دسترسی فیزیکی، اجتماعی و اقتصادی به غذای کافی، ایمن و مغذی داشته باشند.

تأمین غذا: بین سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۵، کل تولیدات کشاورزی ایران از ۳۹ میلیون تن به ۱۰۴ میلیون تن افزایش یافته است. دو گروه زراعی با بیشترین میزان افزایش تولید علوفه و سبزی هستند. با وجود دهه‌ها حمایت و حمایت از خودکفایی گندم، میزان افزایش تولید گندم از علوفه و سبزیجات عقب‌تر است. این روند افزایشی در تولید علوفه و سبزیجات عواقب ناگواری برای منابع آبی در ایران دارد زیرا تولید این محصولات تابستانی تقریباً به طور کامل به آبیاری متکی است. متوسط اندازه مزارع در ایران نه تنها کوچک است بلکه با وجود برنامه‌ریزی برای یکپارچه‌سازی اراضی، روند کاهشی دارد. امروزه بیش از ۸۵ درصد از مزارع کمتر از ۱۰۰ هکتار وسعت دارند. ابعاد کوچک مزارع، پیامدهای نامناسبی در رابطه با بهره‌وری، پایداری و اقتصاد اجتماعی کشاورزی دارد. علاوه بر محدودیت‌های شناخته‌شده آبی، منابع زمین ایران نیز موانع قابل توجهی برای تولید پایدار غذا برای جمعیت رو به رشد ایران ایجاد می‌کند. تنها حدود چهار درصد از خشکی کشور را می‌توان به عنوان زمین‌های اصلی و بدون محدودیت برای کشت در نظر گرفت که همگی در حال حاضر برای کشاورزی استفاده می‌شوند و این توسعه با هزینه‌های هنگفت تخریب زمین و کاهش منابع آب رخ داده است و این احتمال وجود دارد که کمبود آب و فرسودگی خاک منجر به کاهش ناخواسته و کنترل‌نشده تولید بخش کشاورزی در درازمدت شود.

تقاضای غذا: اندازه جمعیت، درآمد سرانه و رژیم غذایی افراد تعیین‌کننده‌های اساسی تقاضای غذا در یک کشور را تشکیل می‌دهند. طی سه دهه گذشته، با وجود کاهش شدید نرخ باروری کل کشور، جمعیت ایران تقریباً یک میلیون نفر در سال افزایش یافته است. بر اساس میانگین‌های بلندمدت، وزن و ارزش کل مواد غذایی مصرفی ایرانیان در سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۱۶ میلیون تن و ۳۷ میلیارد دلار بوده است. بر اساس روندهای مورد انتظار جمعیت، درآمد سرانه و قیمت آبی مواد غذایی، پیش‌بینی می‌شود که کل تقاضای غذای ایران از نظر ارزش پولی تا سال ۱۴۰۴ به ۴۶ میلیارد دلار (دلار ثابت) برسد. کمبود آب: میانگین بارندگی کشور بین سال‌های ۱۳۵۹-۱۳۸۹، به میزان ۱/۵ میلی‌متر در سال کاهش یافته است. علاوه بر این کاهش بارندگی، میانگین دمای سالانه ایران ۰.۴ درجه سانتی‌گراد در هر دهه افزایش یافته که منجر به تلفات بیشتر آب از طریق تبخیر و تعرق شده است. در نتیجه اثرات ترکیبی این دو عامل، سبب شده که آب در دسترس در ایران به طور متوسط از ۲۵ میلیارد مترمکعب به ۸۹ میلیارد مترمکعب کاهش یابد. باور رایج: باور رایج آن است که روش‌های آبیاری با تکنولوژی بالا (به عنوان مثال، آبیاری قطره‌ای) باعث صرفه‌جویی قابل توجهی در آب با افزایش راندمان آبیاری می‌شود. چنین اظهاراتی می‌تواند برای صرفه‌جویی در مزارع منفرد معتبر باشد، ولی دو پیامد ناخواسته در مقیاس حوضه‌های وسیع هنگام تغییر از آبیاری سنتی به آبیاری مدرن رخ می‌دهد که نادیده گرفته می‌شود: اولاً، بخشی از آنچه در آبیاری سنتی به عنوان هدررفت آب در نظر گرفته می‌شود، در واقع قابل بازیافت است و از طریق بازگشت به رودخانه‌ها و دریاچه‌ها یا با نفوذ به زمین برای تغذیه سفره‌های زیرزمینی، به آب محیط زیست کمک می‌کند. ثانیاً، در غیاب کنترل فیزیکی منابع آب توسط دولت، نوسازی سیستم‌های آبیاری به‌طور طبیعی منجر به گسترش زمین‌های زراعی می‌شود، زیرا در کشور کم‌آبی مانند ایران، تا زمانی که آب در دسترس باشد، تمایل به استفاده وجود دارد. در حال حاضر حدود ۲۴ درصد از کل مساحت ایران تحت تنش بحرانی آب زیرزمینی قرار دارند. تجزیه و تحلیل‌ها نشان می‌دهد که ۳۴ درصد از اراضی آبی موجود ایران (شامل محصولات زراعی و باغات) در مناطق طبقه‌بندی‌شده به عنوان تنش بحرانی، ۱۹ درصد در اراضی با تنش بالا و ۴۷ درصد در اراضی بدون تنش یا حداقل تنش آب زیرزمینی قرار دارند. ارزیابی ویژگی‌های خاک و زمین سرزمین ایران، نشان می‌دهد که ۱۹ درصد از اراضی آبی موجود ایران در مناطقی قرار دارند که به‌عنوان نامناسب طبقه‌بندی شده‌اند و ۳۳ درصد در زمین‌هایی با طبقه مناسب بسیار ضعیف قرار دارند. نتیجه: تأمین امنیت غذایی ایران نیاز فوری به کار کارشناسی و سیاست‌گذاری خردمندانه دارد.

راهکاری تضمینی برای رونق صادرات

ما، چاره‌ای جز حرکت به سمت اقتصاد دستوری نداریم؛ به این معنا که بعضی از اقلام با توجه به وضعیت اقتصادی مردم، ضرورت پایش، نظارت بر بازار و جلوگیری از تأثیر گذاری تکانه‌های اقتصادی بر برخی از مؤلفه‌های تولید، جامعه ناگزیر به پذیرفتن برخی از سیاست‌گذاری‌های اقتصاد دستوری می‌شود. او تصریح کرد: برای به حداقل رساندن سیاست‌های اقتصاد دستوری، باید در چند زمینه اقدام‌های جدی صورت بگیرد. افزایش ظرفیت‌های رقابت در بازار، حمایت‌های ویژه از بخش تولید، کاهش مالیات و هزینه‌های تمام شده بر تولید، از جمله این اقدامات محسوب می‌شوند. به عنوان مثال با کاهش مالیات و هزینه‌های تمام شده بر تولید، می‌توان قدرت تولیدکننده در رقابت با محصولات خارجی را ارتقا داد و از این جهت کمک شایانی به تولیدکنندگان خواهد شد.

دبلماسی اقتصادی نباید فراموش شود

راستیننه ضمن تأکید بر اهمیت توجه به دبلماسی اقتصادی گفت: با بهره‌گیری از بازاریابی بین‌المللی و شکل‌دهی درست به سمت دبلماسی اقتصادی، بستر صادرات روان برای بخش تولید داخلی فراهم می‌شود. این موضوع در دستور کار مجلس قرار دارد و امیدواریم که دولت نیز در این مسیر نهایت همکاری و همراهی را داشته باشد. وی در ادامه اذعان کرد: ما باید با اعمال سیاست‌های هدفمند یارانه‌ای برای حمایت از تولید، فاصله میان هزینه تمام شده تولید داخل و خارج را کاهش دهیم. به واسطه این روش‌ها و راهکارها می‌توان یک اقتصاد پیش‌بینی پذیر و رقابتی را در جامعه به وجود آورده و سیاست‌های دستوری را به حداقل رساند.

گام‌های مثبت دولت

نماینده مجلس شورای اسلامی در ارتباط با عملکرد دولت در این زمینه به خبرنگار پارلمانی مجلس گفت: دولت سیزدهم چندین قدم مثبت در جهت اجرایی‌سازی قانون بر داشته که برای آینده اقتصاد کشور امیدبخش است. به عنوان مثال قانون تسهیل مجوزهای کسب و کار را داشتیم. این قانون سبب شد تا سامانه یکپارچه صدور مجوزها، فاصله میان واقعیت بازار با تقاضا را کاهش دهد. با تسهیل در مجوزهای کسب و کار، شبکه‌های رانته و دلایلی را در این حوزه شناسایی شده و تعداد آن‌ها کاهش چشمگیری داشته است. او افزود: نکته قابل ذکر بعدی بحث کاهش مالیات بر تولید به شمار می‌رود که در دو سال گذشته در لایحه بودجه تا سقف ۵ درصد پیش‌بینی شد. دیگر گام مهم دولت جهت حمایت از تولید، به این مبحث مربوط می‌شود که از دیدن یک اقدام ارز شمشند به حساب می‌آید. سیاست‌های اصلاحی دولت در بحث ارز، نکته سوم است که باید به آن توجه ویژه داشت. این سیاست‌ها منجر به توجیه‌پذیر شدن بازار اقتصادی کشور و رونق گرفتن بازار تولید شده است.

راستیننه در ادامه مطرح کرد: رشد ۴/۳ درصدی اقتصاد کشور در سال ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، بیانگر این مطلب است که سیاست‌های دولت برای عبور از رکود اقتصادی موفقیت‌آمیز بوده است. طبیعتاً دولت می‌تواند با جهت‌دهی صحیح نظام یارانه‌ای، سیاست‌های اقتصادی خود را بهتر و دقیق‌تر اصلاح کند. در هر صورت مانژ دیک به ۳۰ هزار میلیارد تومان یارانه نقدی پرداخت می‌کنیم که این موضوع در اقتصاد پذیرفتنی نیست.

تقویت حوزه تولید باید در اولویت دولت باشد

این نماینده مجلس در مورد ضرورت توجه به تقویت حوزه تولید اظهار کرد: یارانه، فرصت و ظرفیت در اختیار بودجه کشور برای کمک به طبقه کمتر برخوردار جامعه است. دولت باید با تکیه بر قانون مصوب مجلس، به سمت تأمین کالاهای اساسی با استفاده از کارت الکترونیک مصرف خانوار و همچنین حمایت از تولید برود. به عقیده من تقویت حوزه تولید باید در اولویت دولت سیزدهم باشد. قوه مجریه بایستی با حمایت از تولید و عرضه به موقع محصولات، بازار را مدیریت و کنترل کند. او در پایان اضافه کرد: به اعتقاد من دولت در این دو سال، موفق به نجات کشور از رکود اقتصادی شده و گام‌های موفقیت‌آمیزی برای اقتصاد کشور برداشته است. به ویژه اینکه در توسعه روابط با کشورهای همسایه، بازارهای صادراتی جدیدی را برای ما شکل گرفته که این بازارها، می‌تواند زنجیره ارزش را در کشور به صورت هدف‌دار ارتقا دهد. با افزایش صادرات محصولات غیر نفتی، تحریم‌های حوزه‌های انرژی جبران شده و ارزش مورد نیاز بازار تأمین می‌شود.

قیمت‌گذاری دستوری به معنای تعیین قیمت توسط دولت یا سازمان‌های دولتی برای کالاها و خدمات است. در اقتصاد ایران، قیمت‌گذاری دستوری برای بسیاری از کالاها و خدمات انجام می‌شود. به عنوان مثال، دولت قیمت بنزین، برق، غلات و دارو را تعیین می‌کند. این نوع از قیمت‌گذاری در کشور به دلیل برخی دلایل اتفاق می‌افتد. یکی از این علل، کمبود رقابت در بسیاری از صنایع است. همچنین، دولت ایران به منظور کنترل تورم و حفظ قدرت خرید مردم، برخی از کالاها و خدمات را تحت قیمت‌گذاری دستوری قرار می‌دهد. با این حال، قیمت‌گذاری دستوری در ایران مشکلاتی دارد. یکی از این مشکلات این است که قیمت‌های تعیین شده توسط دولت قابل اعتماد نیستند و ممکن است با قیمت‌های بازار متفاوت باشند. این مسئله می‌تواند منجر به کاهش کیفیت کالاها و خدمات شود. به طور کلی، قیمت‌گذاری دستوری در

اقتصاد ایران به دلیل عوامل مختلفی اتفاق می‌افتد، اما ممکن است با مشکلاتی همراه باشد که می‌تواند تأثیر منفی بر کیفیت کالاها و خدمات داشته باشد. در بسیاری از کشورها، قیمت‌گذاری دستوری برای برخی از کالاها و خدمات انجام می‌شود. این موضوع به عوامل مختلفی از جمله نوع اقتصاد، سیاست‌های دولتی، شرایط بازار و میزان رقابت در بازار بستگی دارد. در برخی کشورها، دولت تلاش می‌کند با قیمت‌گذاری دستوری، قیمت‌های کالاها و خدمات را کنترل کرده و قدرت خرید مردم را حفظ کند. به عنوان مثال در چین، دولت قیمت برخی از کالاها و خدمات از جمله مواد غذایی، سوخت، برق و مسکن را تعیین می‌کند. در دیگر کشورها، قیمت‌گذاری دستوری برای برخی از کالاها و خدمات به دلیل وجود بازار اشرافی و کمبود رقابت اتفاق می‌افتد. به عنوان مثال در کشورهای مانند کره جنوبی، قطر و مصر، دولت قیمت برخی از کالاها و خدمات را تعیین می‌کند. در مجموع قیمت‌گذاری دستوری در کشورهای مختلف بستگی به شرایط بازار و سیاست‌های دولتی دارد. در ایران قیمت‌گذاری دستوری برای برخی کالاها و خدمات انجام می‌شود. این موضوع در خصوص قیمت بنزین، قیمت برق، قیمت مسکن و قیمت مواد غذایی رخ می‌دهد. قیمت‌گذاری دستوری در ایران بر اساس سیاست‌های دولتی و با توجه به شرایط بازار انجام می‌شود. همچنین، قیمت‌های تعیین شده توسط دولت ممکن است با قیمت‌های بازار متفاوت باشند و مشکلاتی را برای کیفیت کالاها و خدمات ایجاد کنند. به اعتقاد اکثر کارشناسان اقتصادی، قیمت‌گذاری دستوری همانند آفت برای اقتصاد کشور است و تأثیر منفی زیادی بر آن می‌گذارد. عده‌ای دیگر اما نظر متفاوتی در این باره دارند.

اقتصاد دستوری راه علاج نیست

احمد راستیننه در خصوص تأثیر قیمت‌گذاری دستوری بر اقتصاد کشور گفت: اساساً اقتصاد کشور ما از تکانه‌های متعددی تأثیر پذیر است. همان‌طور که استحضار دارید اقتصاد ایران در تحریم‌های بین‌المللی قرار دارد و شرایط سختی برای تأمین ارز جهت واردات و صادرات وجود دارد. طبیعتاً در این شرایط، هدایت، راهبری و نظارت بر اقتصاد سخت شده و چالش‌های زیادی در این مسیر برای ما به وجود آمده است. وی افزود: از اساس اقتصاد دستوری راه علاج حل مشکلات اقتصادی کشور نیست. اقتصاد دستوری سبب می‌شود که بازار تولید، نیازهای واقعی خود را برای ابرای کشف قیمت و رسیدن به تولید با حداکثر ظرفیت اسمی پیدا نکند. این نوع سیاست‌گذاری غالباً منجر به سرکوب و افزایش بی‌رویه تولید می‌شود. راستیننه در ادامه خاطر نشان کرد: اقتصاد دستوری معمولاً بازارهای رانته و شبکه‌های دلالی و غیر موثر را در جامعه خلق می‌کند و باعث ایجاد فاصله میان بازار و تولید می‌شود. این نوع اقتصاد، به انگیزه تولیدکنندگان ضربه می‌زند و جبران‌ناپذیری وارد می‌کند. لذا غالباً اقتصاد دستوری در حل مسائل اقتصادی کار بردی نداشته و اصرار دولت بر استفاده از این سیاست‌گذاری مورد پذیرش ما نیست.

اقدامات ضروری برای مقابله با سیاست‌های اقتصاد دستوری

عضو کمیسیون فرهنگی مجلس در خصوص راهکارهای موجود برای تقلیل سیاست‌های اقتصاد دستوری به صمت گفت: البته در این خصوص استثناهایی نیز وجود دارد و مجلس هم این مطلب را درک می‌کند. در برخی از اقلام با توجه به شرایط پیچیده اقتصادی کشور

سال ۱۴۰۳؛ سال سرنوشت اقتصاد ایران

قیمت دلار هم با آغاز جنگ از ۵۳ هزار تومان عبور کرد و در واقع یک مقاومت ۵۰ هزار تومانی، ماه‌ها بود که شکسته نشده بود و چندین بار مقاومت قیمت دلار روی کانال ۵۰ هزار تومان به تلاش بازار برای عبور واکنش نشان داده بود و آن مقاومت ۵۰ هزار تومان نشکست، بعد از این آغاز حملات حماس به اسرائیل شکسته شد و نشان داد که این واقعه بر روی بازار طلا و دلار ما نیز اثر داشت و رقمی حدود ۳۰۰۰ تومان از مرز مقاومت ۵۰ هزار تومان بالا رفته است.

البته پیش بینی من این است که نهایت واکنشی که بازار نشان خواهد داد ۱۰ درصد است و برآورد من نهایت یک صعود ۱۰ درصدی در بازار دلار است. با توجه به عدم توجهی که بازارهای جهانی و شاخص آن‌ها به این جنگ نشان دادند برداشت من این است که روند این جنگ پایدار نخواهد بود و یک دامنه وسیع پیدا خواهد کرد لذا از آن پیش بینی جهانی استفاده می‌کنم و به این نتیجه می‌رسم که در روند اقتصاد داخلی ما هم با اینکه بیشتر از سایر اقتصادهای دنیا حتی اقتصادهای کشورهای خاورمیانه نسبت به این مساله واکنش منفی نشان داد، اما تصور این است که در کوتاه مدت این روند فروکش خواهد کرد.

در واقع پالس‌های اقتصاد به سیاست این است که روند این جنگ طولانی نیست و در اقتصاد ایران نیز ادامه دار نخواهد بود؟

حتی این احتمال را می‌دهم که طی روزهای آتی رقم‌ها به ماه‌های گذشته باز خواهد گشت. اما در عین حال از بابت تاثیر و نقش سیاست خارجی در اقتصاد ایران معتقد هستم که از نیمه دوم سال آینده (سال ۱۴۰۳) قیمت دلار و همچنین در حوزه تورم تغییرات جدی‌تر و ماندگارتری را در پیش خواهیم داشت و احساس من این است که مساله جنگ اسرائیل و حماس یک اثرات کوتاه مدت و موقتی بر بازار بورس و قیمت دلار و طلا خواهد داشت و دوباره قیمت‌ها به سطوح قبلی باز می‌گردد. من نگران زمان دیگری هستم و آن سال ۱۴۰۳ است. برای نیمه دوم سال آتی تحلیل من این است بحث انتخابات آمریکا و امکان تغییرات جدی که ممکن است در مورد تحریم‌های ایران رخ بدهد، می‌تواند اثرات جدی‌تر، بیشتر و پابرجاتری را در حوزه تورم و انتظارات تورمی و قیمت دولت در اقتصاد ایران ایجاد کند. در واقع بازارهای ایران هر چند اکنون نسبت به سایر بازارهای جهانی درباره این جنگ واکنش بیشتری نشان داد اما پیش بینی من این است که بیش از ۱۰ درصد نهایتا اثر گذار نخواهد بود و حتی احتمال زیاد می‌دهم که این مساله موقتی و زودگذر باشد و دوباره یک برگشتی به پایین را داشته باشیم و این تغییرات خیلی ماندگاری نخواهد داشت، اما من برای اقتصاد ایران سال ۱۴۰۳ و به خصوص نیمه دوم سال آینده را بسیار مهم‌تر ارزیابی می‌کنم. در واقع نظر شما این است که با توجه به واکنشی که بازارهای جهانی و همچنین نوع رفتاری که اقتصاد جهانی تاکنون به جنگ حماس و اسرائیل (یک مساله سیاسی) از خود نشان داده است، این جنگ مداوم و طولانی و احتمالا فراگیر نخواهد شد؟ در واقع برخلاف تهدیدات، احتمالا جنگ به ایران کشیده نمی‌شود اما در کوتاه مدت تا اینجا در اقتصاد نشان داده که خاتمه خواهد یافت. یعنی به نوعی نقشه راهی که بازارها و اقتصاد جهانی از خود درباره این واقعه سیاسی نشان داده، کنترل شدن جنگ و طولانی نبودن آن است؟ بله چیزی که بازار جهانی و واکنش آن فعلا و در شرایط فعلی و با این رویدادها به ما نشان می‌دهد همین است که این روند طولانی نخواهد بود. برای مثال بازار نفت، یا بازارهای مهم بورس در کشورهای جهان، یا قیمت طلای جهانی، یا قیمت جهانی دلار چنین مساله‌ای را به ما نشان می‌دهد و حتی شاخص‌های اقتصادی خود کشورهای پیرامونی و همسایه همین دو کشور درگیر در جنگ فعلا به ما نشان می‌دهد که این کشورها خیلی واکنش و تاثیری از این جنگ ندیدند. باید توجه داشت که بسیاری از این بازارها، بازارهایی هستند که وقایع را پیش‌خور می‌کنند یعنی اگر احتمال می‌دادند دامنه این درگیری وسیع‌تر شود قطعا واکنش‌های شدیدتری از خود نشان می‌دادند و چون این مساله را محدود و موقتی در نظر گرفته‌اند، واکنش تند و هیجانی از خود نشان نداده‌اند. اتفاقا بازار ایران نسبت به این واقعه واکنش تندتری از خود نشان داد و همین سقوط ۵۲ هزار واحدی بورس در این قیمت‌ها جدا بی سابقه بود. یا شکست مقاومت ۵۰ هزار تومانی واقعا بعد از ماه‌ها ایستادگی بسیار عجیب بود.

شنبه ۱۵ مهر صبح کمتر کسی منتظر چنان حمله بزرگ و فراگیری از سوی حماس و نیروهای مقاومت فلسطین علیه اسرائیل بود، آنقدر که شگفتی بزرگ اول این بود که چطور دستگاه جاسوسی و سرویس‌های امنیتی اسرائیل این طور دست و پا بسته شکست خوردند و در این دام افتادند.

اما در ادامه حمله بی سابقه و غافلگیر کننده حماس به سرزمین‌های اشغالی، بسیار زودتر از آنچه تصور می‌شد نظامیان اسرائیل علاوه بر نوار غزه در مناطق دیگر وارد درگیری شدند. این نکته نشان می‌دهد که دیگر گروه‌های مقاومت در نشست‌های اخیرشان در کشورهایی چون مصر و لبنان بسترهای اولیه را برای انجام این عملیات در دستور کار خود قرار داده بودند.

در حالی که خاورمیانه درگیر یک جنگ تمام عیار با تلفات سنگین بین طرفین است، اما واکنش بازارهای سرمایه در ایران نیز چنان جنگ زده‌ها بود و نه تنها دلار مرز مقاومت ۵۰ هزار تومان را شکست بلکه روز یکشنبه بورس یکپارچه قرمز بازگشایی شد و در ادامه نیز این روند به بازار طلا و سکه ایران نیز سرایت کرد.

این در حالی است که اقتصاد همواره در مسائل سیاسی در جهان پیشرو است، اما این واکنش تند اقتصاد و بازارهای سرمایه در ایران چه نشانه‌ای را با خود حمل می‌کند؟ برای پاسخ این پرسش به سراغ «وحید ششاقی شهری» اقتصاددان، استاد دانشگاه و رئیس دانشکده اقتصاد خوارزمی رفتیم و این استاد دانشگاه در این زمینه پاسخ داد.

وضعیت بازارها و واکنش اقتصاد جهان و ایران را به مساله جنگ اسرائیل و حماس چطور ارزیابی می‌کنید؟ آیا چنین واکنشی همچون افزایش قیمت دلار و سقوط بورس را از بازارهای ایران انتظار داشتید؟

من پس از آغاز حملات حماس به رژیم اشغالگر قدس و جنگ میان اسرائیل و گروه‌های مقاومت فلسطین بازارهای جهانی را رصد کردم و متوجه شدم که آغاز این جنگ تغییرات ویژه‌ای در شاخص‌های اقتصادی جهانی ایجاد نکرده است. اگر شما نگاهی به واکنش بازارهای جهانی طلا یا نفت ببینداید و با واکنش بازار جهانی دلار را ببینید تقریبا متوجه می‌شوید این شاخص‌های کلیدی جهانی چندان واکنش قابل توجهی به بحث حمله حماس به اسرائیل از خود نشان ندادند؛ لذا من معتقد هستم که اگر قرار بود تبعات سنگین تری بر بازارها می‌گذاشت پس اصولا باید شاخص‌های جهانی واکنش شارپ و بیشتری از خود نشان می‌دادند.

کما اینکه می‌دانید به طور معمول این شاخص‌های اصلی سرمایه در جهان، وقایع و رویدادها را پیش‌بینی می‌کنند و حساسیت بالا و جدی نیز دارند. حتی بورس‌های جهانی نیز چنین کارکردی دارند. از همین منظر من روزهای یکشنبه و دوشنبه که این شاخص‌ها و متغیرهای کلیدی در دنیا همچون نفت و طلا را که رصد می‌کردم و همین طور نسبت به بازارهای معروف بورس و متغیر قیمت نفت ارزیابی کرد، همگی نشان از واکنش محدود داشت. این نشان می‌دهد که جهان حداقل مجاب نشده است که این جنگ تبعات بزرگتری را می‌تواند در بر بگیرد.

برای مثال در بحث جنگ روسیه و اوکراین، بازار انرژی یک واکنش جدی و شدیدی از خود نشان داد و قیمت انرژی یک رشد قابل توجه را تجربه کرد و نشان می‌داد که حداقل برای یک دوره کوتاه مدت بازار انرژی نسبت به جنگ روسیه و اوکراین واکنش نشان داده است. البته به تدریج و در طول زمان این اثرات تخلیه شد. ولی جالب است که در ۷۲ ساعت گذشته و پس از حمله حماس به رژیم اشغالگر قدس حتی همین بازار حساس، یعنی بازار انرژی و تقریبا اصلی‌ترین بازارهای سرمایه خیلی واکنش قابل توجهی را در متغیرهای اقتصادی و مالی جهانی از خود نشان نداده است.

اما بازارهای سرمایه در ایران واکنش‌های پرهیجان و احساسی از خود نشان داد! موضوع این است که برخلاف روند جهانی در شاخص‌های اقتصادی ایران اثرات این جنگ خود را بیشتر از تاثیرات بر سایر کشورهای خاورمیانه و دیگر کشورهای جهان نشان داد. روز یکشنبه دیدیم که یک ریزش ۵۲ هزار واحدی در بورس رخ داد، و این ریزش در وضعیتی اتفاق افتاد که قیمت‌ها بسیار مناسب و ارزنده بودند و این ریزش ۵۲ هزار واحدی واقعا بسیار عجیب است.

موانع صادرات گاز ایران

را وارد کند و باتوجه به اینکه کنترل گاز ارمنستان کاملا در اختیار گازپروم روسیه بوده، در گذشته یکی از موانع صادرات و افزایش و توسعه حجم صادرات ایران به ارمنستان همین شرکت گازپروم بوده است. بنابراین طبیعتا افزایش ظرفیت صادراتی ایران در کوتاه‌مدت امکان‌پذیر نیست و نیازمند ایجاد خطوط انتقال جدی است و موضوع دیگر اینکه به تصور بنده تصمیم روسیه برای توقف کامل صادرات به ارمنستان بعید است جدی باشد.

دماوندی با بیان اینکه ما باید در طولانی مدت به فکر توسعه خطوط انتقال گاز خودمان به ارمنستان باشیم، گفت: ما باید به نقشه‌ای که کشورها بدنبال آن هستند یعنی انتقال گاز از جنوب آذربایجان به نخجوان تا ارمنستان، به عنوان مانع توجه کنیم. چون احتمالا جنبه اجرایی به خود بگیرد، بخشی از خط لوله گازی که نخجوان را به ترکیه متصل می‌کند و ترکیه و آذربایجان بدنبال این خط هستند نیز طبیعتا باید به منابع اصلی گاز در آذربایجان متصل باشد و در این صورت اتصال نخجوان و خاک اصلی آذربایجان معنادار خواهد شد. بنابراین اگر این خط اجرا شود به عنوان ترانزیت باید گاز را به ارمنستان هم منتقل کنند و این یک مانع جدی در سر راه توسعه خطوط انتقال گاز ما به کشور ارمنستان است.

وی درباره اهداف گازی اجرای کریدور زنگرور توضیح داد: اگر به صورت تاریخی به موضوع زنگرور نگاه کنیم یک پروژه انگلوساکسونی است که انگلیسی‌ها ۱۶۰ سال پیش شروع کردند. در حقیقت با طرح «جهان ترک» گام به گام جلو آمدند و اتفاقاتی که در طول ۱۶۰ سال گذشته رخ داده و از جمله واگذاری منطقه قره‌سو توسط رضاشاه به آتاتورک که ترکیه را به نخجوان متصل کرد، همه مراحل برای شکل‌گیری جهان ترک بوده است. اکنون نقشه نهایی جهان ترک فقط یک پراکنش ۳۵ کیلومتری از عرض جنوبی ارمنستان است که مانع شده، بنابراین با تمام توان بدنبال اجرای پروژه‌ای هستند که موسوم به زنگرور است. اما ما آن را دالان طولانی ناتو می‌دانیم، بعبارت دیگر این یک برنامه از پیش طراحی شده است که کشورها با تمام قدرت بدنبال اجرای آن هستند و از تمام ابزار برای دسترسی و کامل کردن این نقشه استفاده می‌کنند و برای اجرای این پروژه ابزار مختلفی وجود دارد که طبیعتا جنگ آخرین مرحله است.

یک کارشناس مسائل قفقاز معتقد است: کنترل گاز ارمنستان کاملا در اختیار گازپروم روسیه بوده و در گذشته یکی از موانع صادرات و افزایش و توسعه حجم صادرات ایران به ارمنستان همین شرکت گازپروم بوده است.

سیدمحمدرضا دماوندی، درباره امکان جایگزین شدن گاز ایران به جای روسیه در بازار ارمنستان اظهار داشت: ابتدا باید گفت که خواست ما برای صادرات یک بحث و تمایل ارمنستان برای واردات از ایران یک بحث دیگر است. یعنی ابتدا باید ببینیم که آیا ارمنستان تمایلی به جایگزینی گاز ایران به جای روسیه دارد یا خیر. در ماه‌های اخیر ارمنستان در موضوعات مختلف علاقه لازم به همکاری و توسعه روابط با ایران نشان نمی‌دهد، موضوع دیگر اینکه اکنون شرایط به گونه‌ای پیش می‌رود که ارمنستان برای تامین انرژی به سمت آذربایجان سوق داده شود و درواقع یکی از

ابزارهای بهبود روابط بین دو کشور ارمنستان و آذربایجان موضوع انرژی است، یعنی در نظر دارند از فرصت توقف احتمالی ارسال گاز روسیه به ارمنستان استفاده کرده و اعلام آمادگی شود که خط لوله آذربایجان به نخجوان از جنوب ارمنستان عبور داده شود و به خاطر این مجوز نیز بخشی از گاز مورد نیاز ارمنستان به صورت رایگان تامین شود، اکنون این اقدام به صورت گام به گام پیش می‌رود.

وی افزود: ما برای اینکه تمام گاز ارمنستان که از سوی روسیه منتقل می‌شود را تامین کنیم از نظر فنی و مخصوصا در زمستان مشکل گاز داریم، مگر اینکه به صورت سوپ و از طریق ترکمنستان تامین شود، در هر حال آنچه روسیه در این مرحله انجام می‌دهد بیشتر جنبه ایجاد فشار بر ارمنستان دارد تا در موضعی که ارمنستان علیه روسیه در چند ماه اخیر دارد مخصوصا تصویب معاهده «رم» در پارلمان ارمنستان تجدیدنظر شود، به عبارت دیگر روسیه از ابزارهای خود برای فشار بر ارمنستان استفاده می‌کند. این کارشناس مسائل قفقاز گفت: اکنون

ایران آغاز شده و قطع گاز روسیه فشار سنگینی ایجاد می‌کند از فضای ضد روسیه که در تحریک و تهییج می‌کند، روس‌ها برای فشار بر دولت ارمنستان وی بیان داشت: ارمنستان و در ۶ ماه دوم سال گرما را از برق و انرژی اتمی واردات گاز از ایران هم گاز و برق بوده است، در عین حال ارمنستان منابع انرژی ندارد یعنی باید نفت و گاز مورد نیاز

شوالیه توسعه

صنعت باشیم و به سراغ کشورهای رویم که از منابع اولیه خوبی برخوردارند. برای مثال کشوری هم‌جوار با ما مانند افغانستان از ۷ میلیارد تن سنگ آهن برخوردار است. به عقیده من، ما باید از همین لحظه مذاکرات لازم را در این زمینه با این دست از کشورها آغاز کنیم تا بتوانیم مشکل کمبود مواد اولیه را در کشور رفع سازیم. وی در ادامه افزود: در حال حاضر ما شاهد پیشرفت روزانه فناوری هستیم و تمامی جهان تحت تاثیر این پیشرفت قرار گرفته است. صنعت نیز از این امر مستثنا نیست. ما برای ادامه حیات صنعت فولاد کشورمان باید در راستای استفاده از فناوری‌های روز و نوین جهانی این حوزه حرکت کنیم. برای مثال فولاد ما باید از ضخامت کم و استحکام بالا برخوردار باشد. همچنین در این مسیر باید به بهینه‌سازی مصرف انرژی توجه بسیار نشان داد. به عبارت دیگر، باید بتوانیم در عرصه فولاد سبز اقدامات قابل توجهی انجام دهیم. موارد قابل توجه بسیار دیگری در این حوزه وجود دارد که ما باید آنها را با فناوری‌های نوین جهانی همسو کنیم. اگر نتوانیم در این راستا حرکت کنیم بی‌شک صنعت فولاد کشور در آستانه نابودی قرار می‌گیرد.

بختیاری در پایان خاطرنشان کرد: نسل جدید دیگر تمایلی به انجام کارهای سنگین و سخت ندارند و ما باید بتوانیم با استفاده از فناوری‌های نوین رغبت لازم را برای نسل جوان ایجاد کنیم تا در عرصه صنعت حضور یابند. نکته قابل توجه و مهم دیگر این است که باید فضای دانشگاه را تا جای ممکن به فضایی عملی تبدیل کنیم. یعنی دانشگاه‌های ما تنها مکانی برای درک مباحث علمی نباشند بلکه عرصه‌ای برای عملی شدن آموخته‌ها در این مکان‌ها فراهم شود. ادغام فضای صنعت و دانشگاه می‌تواند سبب ایجاد فضایی شود که از دل آن شرکت‌های دانش‌بنیان برویند. شرکت‌هایی که سرآغاز رشد و ترقی صنعت و به‌طور کلی اقتصاد کشور هستند.

مهمترین ابعاد استراتژیک صنعت فولاد

در ادامه مسعود زارع کارشناس صنعت فولاد با اشاره به اهمیت صنعت فولاد در توسعه اقتصادی کشور به «صمت» گفت: صنعت فولاد یکی از صنایع استراتژیک محسوب می‌شود و زیربنای توسعه صنایع کشور است. اکنون بیش از ۶۰۰ صنعت پایین‌دستی به این صنعت بزرگ وابسته‌اند و به‌طور قطع تمرکز و برنامه‌ریزی بر روی صنعت فولاد منجر به رونق و پیشرفت در اکثر صنایع کشور خواهد شد.

زارع با اشاره به سابقه بیش از ۵۰ ساله صنعت فولاد کشور، تاکید کرد: یکی دیگر از ابعاد مهم استراتژیک صنعت فولاد موضوع اشتغال‌زایی است، به‌گونه‌ای که طبق استانداردهای بین‌المللی اشتغال‌زایی در این صنعت به‌تجوی است که هر دو فرصت شغلی مستقیم در این صنعت، به‌طور تقریبی ۱۳ فرصت شغلی در سایر زنجیره تأمین ایجاد می‌کند. اگر این روند را تا پایان زنجیره تولید کالای نهایی منظر داشته باشیم، رقم قابل توجهی فرصت شغلی خواهیم داشت، بنابراین صنایع فولادی از بُعد توسعه اجتماعی و شرایط کلان اقتصادی یک موتور محرک برای توسعه محسوب می‌شود.

این کارشناس فولاد با اشاره به این که بومی‌سازی در تجهیزات و قطعات صنعت فولاد

پرنگ شدن بخش دولتی در بازار سبب ایجاد رانت و واسطه‌گری‌های بی‌شماری شده است. واسطه‌گرها از بازار سودهای هنگفتی کسب می‌کنند در حالی که صنعتگران و تولیدکنندگان کشور با تشدید تحریم‌ها با مشکلات تأمین مالی بسیاری دست‌وپنجه نرم می‌کنند. صنعت فولاد یکی از اصلی‌ترین ارکان اقتصاد کشور است و در روند توسعه‌یافتگی کشورها نقش پرنگی را ایفا می‌کند.

در حال حاضر کشور ایران توانسته جایگاه هفتمین تولیدکننده فولاد در جهان را از آن خود کرده باین‌حال بسیاری از کارشناسان و فعالان این حوزه معتقدند این صنعت با مشکلات و چالش‌هایی بسیاری از جمله تأمین آب، تأمین مواد اولیه، عدم تجهیزات و فناوری‌های جدید، قیمت‌گذاری و تأمین سوخت و انرژی مواجه است. در همین راستا درباره اهم چالش‌های این حوزه و راهکارهای برون‌رفت از آن با علیرضا بختیاری و مسعود زارع کارشناسان صنعت فولاد به گفتگو نشستیم.

مشکلات پیش روی فولاد

علیرضا بختیاری با اشاره به چالش‌های صنعت فولاد کشور به «صمت» گفت: سوء مدیریت دولت مشکل اساسی صنعت فولاد کشور است. بخش‌های دولتی بر این باور هستند که با در دست‌گیری و کنترل بازار می‌توانند محصولات را با قیمت ارزان در دسترس مصرف‌کنندگان قرار دهند اما این امر عواقب بسیاری در پی دارد. پرنگ شدن بخش دولتی در بازار سبب ایجاد رانت و واسطه‌گری‌های بی‌شماری شده است. واسطه‌گرها از بازار سودهای هنگفتی کسب در حالی که صنعتگران و تولیدکنندگان کشور با تشدید تحریم‌ها با مشکلات تأمین مالی بسیاری دست‌وپنجه نرم می‌کنند. این دست از سوء مدیریت‌ها سبب ایجاد مشکلات بسیاری برای صنعت فولاد شده است. برای مثال پایین‌نگه‌داشتن قیمت شمش و میلگرد سبب شد تا صنایع بالادستی دیگر نتوانند با روشی که ده سال در پیش گرفته بودند، پیش روند. به همین جهت این صنایع برای ادامه کار باید قیمت محصولات خود را افزایش می‌دادند.

وی افزود: پیش‌ازاین اقدام، آهن اسفنجی بر اساس ۲۳.۵ درصد از قیمت محصول فولاد شمش خوزستان قیمت‌گذاری می‌شد اما پی از آن، قیمت آهن اسفنجی روندی صعودی در پیش گرفت و افزایشی چند درصدی را تجربه کرد. این امر عواقب متعددی در پی داشت و سبب شد تا شرکت‌های بسیاری در راستای احداث کارخانه‌های گندله‌سازی گام بردارند. پیامد این اقدام این است که در حال حاضر ظرفیت تولید گندله کشور بیش از ۴۰ میلیون تن است و با ادامه این روند این ظرفیت تا سال آینده به ۱۰۰ میلیون تن خواهد رسید. بازار از این ماده اشباع شده و قیمت آن کاهشی چشمگیر داشته است.

بختیاری اظهار کرد: در واقع، بخش دولتی با سوء مدیریت سبب شده تا صنایع تنها به یکی از حلقه‌های زنجیره تولید فولاد توجه و تنها در همان بخش سرمایه‌گذاری کنند و این‌گونه ابر چالش‌های بسیاری در صنعت فولاد کشور ایجاد شد.

کارشناس صنعت فولاد درباره راهکارهای برون‌رفت از مشکلات این صنعت گفت: به باور من بهترین راهکار برای رفع مشکلات صنعت فولاد این است که دولت قیمت‌گذاری دستوری در این صنعت انجام ندهد و تمامی بازار این حوزه را به فعالان و صنعتگران فولادی واگذار کند. به‌عبارت‌دیگر فضا و بازاری فراهم شود تا عرضه و تقاضا بتوانند همسو با یکدیگر حرکت کنند و در نهایت بازار به‌خودی‌خود بتواند تعادلی میان عرضه و تقاضا ایجاد کند. در فضایی این‌چنینی اگر خلای وجود داشته باشد خود را نشان می‌دهد و محصولات با قیمت واقعی عرضه می‌شوند. کوتاه شدن دست دولت از بازار سبب جلب اعتماد سرمایه‌گذاران می‌شود و آنها درمی‌یابند که در کدام حوزه وارد شوند و سرمایه‌گذاری لازم را انجام دهند. ادامه این روند سبب رفع عمده چالش‌های این صنعت می‌شود.

تاثیر پیشرفت روزانه فناوری بر فولاد

وی درباره چشم‌انداز ۱۴۰۴ صنعت فولاد تشریح کرد: با توجه به شرایط کنونی، قطعی انرژی و عدم وجود مواد اولیه کافی بدون تردید تحقق این چشم‌انداز امکان‌پذیر نیست. اکنون ما باید با نگاهی فرا سرزمینی در پی رفع مشکلات این

است که در سال‌های گذشته شکل گرفته و باید تا ده سال آینده هدف خود را به سمت ارزش‌افزوده بالا و حل مشکلات پیش ببرد. نکته دیگر جانمایی در نظام جدید ژئوپلیتیک است چرا که بسیاری از کارشناسان معتقدند که آرایش جدیدی در حال شکل‌گیری در دنیا است و در صورتی که کشوری نقش خود را در ایجاد ارزش‌افزوده مشخص کند، بسیار موفق خواهد بود.

زارع تأکید کرد: پیشنهاد می‌شود صنعت فولاد، نهاده‌های تولید را به قیمت واقعی عرضه کند تا با چالش تأمین انرژی به نحو بهتری روبرو شویم. حرکت به سمت کوره‌بلند و ایجاد واحدهای کوچک، اکتشافات عمیق تر سنگ‌آهن، زمینه‌سازی برای معدن‌کاری خارجی، توسعه فناوری‌های نوین برای استفاده از منابع کم‌عیار در صنعت فولاد و توسعه صادرات محصولات با ارزش‌افزوده بالا با گسترش دیپلماسی تجاری؛ از جمله طرح‌های پیشنهادی برای رشد صنعت فولاد کشور است.

وی در پایان و با تأکید بر عدم خام‌فروشی در حوزه فولاد، خاطرنشان کرد: در منطقه خاورمیانه کشورهای نظیر افغانستان، عراق، سوریه و کشورهای حوزه جنوب خلیج فارس نیازمند فولاد هستند و ایران این فرصت را دارد با استفاده از ظرفیت صنایع معدنی خود از این فرصت استفاده کند، چرا که صنعت فولاد مزیت‌دارترین صنعت کشور است. از طرفی مهم‌ترین مسئله این است که صنعت فولاد هیچگاه به دنبال خام‌فروشی نرفته، یعنی سنگ‌آهن تبدیل به کنسانتره، گندله، آهن‌اسفنجی، بی‌ریکت، شمش، اسلب شده است. لذا در این حوزه نه تنها خام‌فروشی نشده است بلکه ارزش‌افزوده نیز ایجاد شده است و صنعتگران فولاد علیرغم اینکه نیازمند توجه بیشتر زبوندند با کم لطفی مسئولین همراه شدند.

سختن پایانی:

به یقین صنعت فولاد یکی از اثرگذارترین بخش‌ها در اقتصاد کلان کشور و از صناعی است که در فراهم کردن زیرساخت‌های توسعه سایر صنایع و بخش‌های اقتصادی و به‌ویژه در حوزه اشتغالزایی نقش غیرقابل‌انکاری دارد. در سند چشم‌انداز کشور در افق ۱۴۰۴ تولید ۵۵ میلیون تن فولاد هدف‌گذاری شده است، اما هنوز زیرساخت‌های موردنیاز واحدهای فعال فولاد کشور از جمله توسعه خطوط جاده‌ای و ریلی و توسعه اکتشاف در بخش معدن و تأمین برق، گاز و آب موردنیاز این صنعت میسر نگردیده است. این درحالی است که با عنایت به ظرفیت‌های موجود در صنعت فولاد کشور، به‌ویژه در سال‌های اخیر، یکی از کارآمدترین راهکارها برای دستیابی به اقتصاد غیرنفتی توجه بیشتر به توسعه معدن و صنایع معدنی به‌ویژه صنعت فولاد کشور است.

به گسترش همه ابعاد استراتژیک این صنعت کمک می‌کند، یادآور شد: با توجه به شرایط اقتصادی کشور پاشنه آشیل صنایع بخش‌های ارزبر هستند، بنابراین توجه به بومی‌سازی در صنعت با توجه به اهمیت و گستره اهمیت آن بر صنایع دیگر هم از نظر کاهش هزینه‌های تولید و به تبع آن کاهش هزینه‌های ۶۰۰ بخش صنعتی دیگر موثر است و به دنبال خود توسعه اشتغالزایی و تقویت توان داخلی را به دنبال خواهد داشت.

وی رسیدن به تولید ۵۵ میلیون تن در افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ را یادآور شد و گفت: با توجه به وضعیتی که کشور در تأمین ارز مورد نیاز برای صنایع دارد، به‌طور قطع بدون بومی‌سازی رسیدن به افق چشم‌انداز ۱۴۰۴ دور از دسترس خواهد بود. این کارشناس فولادی با اشاره به اقدامات انجام شده در این زمینه اظهار داشت: ایجاد سامانه طرح جامع بومی‌سازی فولاد ایران یکی از اقدامات موثری است که در واقع یک بانک اطلاعاتی برای تولیدکنندگان فولاد و یک فضای اطلاعاتی برای تأمین‌کنندگان ایجاد کرده و موجب شناخت دو طرفه شده است. نباید فراموش کرد که جذب سرمایه‌گذاری، تقویت فناوری، ارتقای دانش فنی و ایجاد بستر مناسب برای توسعه صنایع فولادی، از جمله عواملی است که میزان ارزش بومی‌سازی در این صنعت را ارتقا می‌بخشد.

زارع اظهار کرد: تقویت صنایع فولادی در گرو بومی‌سازی است که خود وابسته به توسعه صنایع فولادی است، به عبارت دیگر این رابطه دوسویه به موازات یکدیگر باید تقویت شوند تا زنجیره ارزش صنایع فولادی تکمیل و پتانسیل قدرتمندی برای تریب به صنایع پایین دستی فولاد فراهم شود.

وی افزود: صنعت فولاد کشور یکی از صنایع مادر و مهم کشور است و نیاز به تحول دارد. برای تحول به توسعه صنعتی نیاز داریم که این توسعه با برنامه‌ریزی راهبردی حاصل می‌شود. از طرفی توسعه صنعتی باعث رشد اقتصادی شده و با تنوعی که در تولیدات در کشور ما وجود دارد؛ ارزش‌افزوده و رشد اقتصادی را به همراه خواهد داشت.

این کارشناس صنعت فولاد خاطرنشان کرد: اهمیت دوم توسعه صنعتی به نقشی برمی‌گردد که موجب افزایش اشتغال کشور و ارتقاء رفاه اجتماعی می‌شود. مجموعه کسب‌وکارهایی که با این توسعه ایجاد می‌شود دومین مقوله با اهمیت برای تصمیم‌سازان توسعه صنعت کشور است. ارتقاء توان دفاعی کشور و امنیت ملی نیز یکی از آثار مهم این توسعه است و به همین خاطر این موضوع باید مورد توجه قرار بگیرد.

وی تصریح کرد: در برنامه هفتم توسعه برای صنعت فولاد کشور فرصت‌های بسیار متنوعی فراهم شده است.

دو موضوع در این بین بسیار قابل توجه است که یکی از آن‌ها پلتفرم دانش‌بنیان

صادرات با شرایط خاص

علی اصغر زرگر

فرزین سوادکوهی

این کارشناس نفت و انرژی ادامه داد: از طرف دیگر، باتوجه به ذخایری که در کشور وجود دارد، ظرفیت تولید حتی قبل از تحریم‌هایی که از سوی ترامپ وضع شد و پاره کرن برجام توسط ترامپ، عملاً متناسب با ذخایرمان نیست. ما بیش از ۱۵۰ میلیارد بشکه ذخایر نفتی در کشور داریم و ظرفیت تولید بعد از انقلاب زیر ۴ میلیون بشکه بوده است. دلیل عمده این قضیه، همان بحث تحریم‌ها بود.

وی گفت: طبق برآوردهایی که وجود دارد، نیاز ما به ۲۶۰ میلیارد دلار سرمایه است تا بتوانیم در صنعت نفت، روی پای خودمان بایستیم. علاوه بر این حجم پول که مورد نیاز است، تکنولوژی، تجهیزات، دانش فنی و همچنین مدیریت جهانی را هم نیاز داریم تا یک تحول بزرگ در صنعت نفت اتفاق بی‌افتد.

بهر روزی فر در ادامه این گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: به دلیل تحریم‌هایی که در ایران وجود دارد، شرکت‌های بزرگ و کوچک دنیا، آماده سرمایه‌گذاری بر روی صنعت نفت نیستند و اصلاً نمی‌توانند وارد ایران شوند. به همین دلیل تکنولوژی‌های جدید و همچنین اطلاعات روز دنیا به کشور وارد نمی‌شود. به همین دلیل تا زمانی که چنین شرایطی در کشور حکم‌فرما باشد، عملاً ایران نمی‌تواند در این زمینه، هیچ حرفی در دنیا داشته باشد و ایران که زمانی دومین تولیدکننده نفت اوپک بود، اکنون به عنوان تولیدکننده حاشیه‌ای شناخته می‌شود که هیچ حرفی برای گفتن ندارد.

وی خاطرنشان کرد: یکی از مشکلاتی که در بحث صادرات نفت، برای ایران دردسرساز شد بحث تحریم است. تحریم‌ها در تمام زمینه‌ها برای کشور دردسرساز شده و اثرات خود را در بحث صادرات بیشتر نمایان کرد. ۲ مسئله در این مورد وجود دارد. اول آنکه ما بتوانیم متناسب با ظرفیت تولید، صادر کنیم و از طرف دیگر بتوانیم پول‌های فروش نفت را به کشور وارد و به اقتصاد تزریق کنیم. تا زمانی که تحریم‌ها وجود داشته باشد، ما در بحث صادرات مشکلات بسیاری را خواهیم داشت.

این کارشناس نفت و انرژی بیان کرد: باید به این نکته اشاره کرد که اگر برجام حل می‌شود، بخشی از مشکلات ما برطرف می‌شود و صادرات نفت با روند بهتر صورت می‌گیرد. تا زمانی که سایه تحریم‌ها بر سر کشور باشد، امکان توسعه اقتصادی در حوزه نفت و چیزهای دیگر وجود ندارد.

بهر روزی فرد در پاسخ به این سوال که باتوجه به روابط ایران و عربستان، امکان افزایش فروش نفت ایران وجود دارد یا خیر گفت: این نکته لازم به

ناترازی در حوزه انرژی به ویژه در بخش‌های گاز و برق، همیشه نقل رسانه‌ها بوده و بسیاری از مسئولان کشور همواره هشدارهایی درباره کمبود برق و گاز می‌دهند. بسیاری از کارشناسان بر این باور هستند که ما در بخش تولید انرژی با مشکلات بسیاری مواجه هستیم که از جمله این مشکلات، فرسودگی سیستم تولید است.

صحت‌های دیگر کارشناسان اما کمی متفاوت است. بسیار دیگری از کارشناسان در حوزه انرژی عقیده دارند که نبود سرمایه‌گذار مناسب هم در کنار فرسودگی نقش بسیار مهمی دارد. نبود امنیت برای سرمایه‌گذار نکته بسیار حائز اهمیتی است که این کارشناسان به آن اشاره دارند و می‌گویند که باید برای سرمایه‌گذار یک حاشیه امن ایجاد کرد.

سایه تحریم‌ها بر سر کشور، همواره ایران را با دردسرهای بسیاری همراه کرده که ضربه‌های اقتصادی یکی از مهم‌ترین آثار این تحریم‌ها است. در بخش صنعت نفت، تحریم‌ها اثرگذاری بالایی دارد، به گونه‌ای که در بحث صادرات نفت، با مشکل‌های بسیار بزرگی همراه هستیم. بسیاری از کارشناسان حوزه اقتصاد و انرژی بر این باور هستند که تحریم‌ها سبب شده است تا شرکت‌های کوچک و بزرگ دنیا امکان سرمایه‌گذاری بر روی این حوزه مهم را نداشته باشند. صمت در این گزارش به بررسی فروش نفت ایران و تاثیر تحریم‌ها بر بازار نفت پرداخته است.

در بحث فروش نفت با مشکل مواجه هستیم

مرتضی بهروزی‌فر، کارشناس انرژی و نفت، در گفت‌وگو با صمت گفت: مشکل اساسی که در صنعت نفت کشور وجود دارد، بحث تحریم‌ها است. ظرفیت تولید نفت در کشور متناسب با حجم ذخایر نیست و همچنین تولید متناسب با ظرفیت نیست.

وی افزود: پیش از تحریم‌ها، تولید نفت در کشور به ۴ میلیون بشکه در روز رسیده بود که در شرایط فعلی، این میزان تولید نمی‌شود. باید گفت در بحث فروش نیز با مشکل مواجه هستیم و میزان نفتی را که تولید می‌کنیم، با یک شرایط خاص به فروش می‌رسانیم. شرایط سخت شامل تخفیف‌هایی که از سوی ایران داده می‌شود و همچنین تعویض چند مرحله کشتی است که کار را با مشکل روبه‌رو می‌کند و عملاً زمان فروش که می‌رسد، پول به راحتی به کشور بر نمی‌گردد.

بهر روزی فر اظهار کرد: کشورهایی مانند عراق و چین در بحث معاملات فروش نفت پولی را به ایران پرداخت نمی‌کنند و این فروش در قالب نفت در برابر غذا و دارو صورت می‌گیرد. پس باید گفت در بحث فروش نفت و همچنین تبادلات، با مشکل‌های بسیار مواجه هستیم.

با ناترازی در حوزه برق مواجه می‌شویم. این امکان وجود دارد که مانند گذشته برق بسیاری از صنایع برای تامین برق‌های شهری قطع شود. وی گفت: ما تنها چاره‌ای که داریم این است که با کشورهای صاحب تکنولوژی تعامل بسیار خوب و نفعی داشته باشیم تا بحث ناترازی و همچنین اورهال و نوسازی در بخش تولید، صورت گیرد. با وجود چنین امکانی، حوزه انرژی به سمت و سوی ناترازی مثبت پیش می‌رود.

این کارشناس انرژی در پایان گفت: باید اجازه دهیم در حوزه انرژی سرمایه‌گذاری‌های موثر و خوبی صورت گیرد. سرمایه‌گذاری در شرایطی صورت می‌گیرد و بسیار موثر خواهد بود که امنیت برای سرمایه‌گذار فراهم باشد. اگر نتوانیم این امنیت را برقرار کنیم و ارتباطمان با کشورهای خارجی قطع باشد، باید گفت که در برهمن پاشنه قبل می‌چرخد و همچنان شاهد یک ناترازی منفی در حوزه انرژی خواهیم بود.

ایران باید مشتریان نفت خود را حفظ کند

علی اصغر زرگر کارشناس بین‌الملل در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: احتمال دارد فروش نفت توسط ایران، با اندکی کاهش نرخ همراه باشد، به دلیل آنکه بتواند مشتری‌های فعلی خود را حفظ کند. مسئله دیگر، برگشت پول حاصله از فروش نفت است. چنین موضوعی مربوط می‌شود به آنکه آیا ایران می‌تواند با آمریکا و کشورهای اروپایی، سر میز مذاکره بشیند یا خیر. اگر چنین اقدامی انجام شود، دست ایران باز خواهد بود، برای آنکه بتواند پول حاصله از فروش نفت را به راحتی صرف خریدهای خارجی کند و آنچه نیاز است را به داخل کشور بیاورد. اینجاست که باید منتظر بود تا چه میزان می‌شود به کاهش تورم و همچنین کاهش نرخ ارز و بالا رفتن ارزش پول ملی امیدوار بود.

وی افزود: چنین موضوعاتی بیشتر در حد حدس و گمان مطرح می‌شود اما می‌توان امیدوار بود با توجه به مسئله عرضه و تقاضا در بازار نفت، به نظر می‌آید ایران تا زمانی که تولید نفت داشته باشد، مشتری در بازار جهانی خواهد داشت.

زرگر خاطر نشان کرد: بازگشت پول نفت ایران و همچنین میزان فروش، در حاله‌ای از ابهام است. به دلیل آنکه هرگونه اطلاعات رسمی، سبب می‌شود، تا کشورهایی که ایران را تحریم کرده اند، از این اطلاعات سو استفاده کنند و مسیر نقدینگی گردش ارز را مسدود کنند.

وی افزود: بخشی از این پول‌ها، توسط بانک‌هایی که رفتار دوستانه‌ای با ایران دارند، نگه داشته می‌شود و ایران این مبالغ را صرف خریدهای خارجی می‌کند. بخش دیگری هم به صورت تجارت پایایی انجام می‌شود. بخش دیگر نیز، ارزهایی است که به صورت غیر مستقیم وارد کشور می‌شود. اما در هر صورت اطلاعات دقیق و روشنی در دست نیست. دادن هرگونه اطلاعات روشن می‌تواند موجب سو استفاده تحریم‌کنندگان قرار گیرد.

این کارشناس مسائل خاورمیانه عنوان کرد: می‌توان گفت که دست ایران تا حدودی برای فروش نفت باز است. نظر خود دولت بر این است که نفت ایران به میزان کافی و بدون دردسر در حال فروش است و به اندازه کافی مشتری دارد.

وی افزود: جدیداً، کشورهای عضو اوپک، برای آنکه بتوانند نرخ‌ها را متعادل کنند و از کاهش بیش از اندازه قیمت‌ها در بازارهای جهانی جلوگیری کنند، گفته‌اند که روزانه ۱ میلیون بشکه از سهمیه‌ها کاسته می‌شود. این ۱ میلیون بشکه به این دلیل است که بتوانند نرخ را متعادل کرده و از کاهش بیش از اندازه نرخ در بازار جهانی جلوگیری کنند. البته می‌توان گفت چنین امری در کوتاه مدت تاثیر زیادی ندارد. کشورهای غیر اوپک، مانند روسیه که بدهکار هستند، چندان توجهی نکرده و دوست دارند از فروش نفت درآمد کسب کنند.

ذکر است که هرگونه ارتباط اقتصادی با هر کشوری در دنیا می‌تواند به نفع کشورمان باشد اما مسئله فروش نفت ایران هیچ ارتباطی با عربستان و چین و روسیه ندارد. تا مشکل ما در قدم اول در زمینه برجام و در قدم دوم با آمریکا و اروپا برطرف نشود، سایه تحریم بر سرمان خواهد بود و توسعه اقتصادی نخواهیم داشت.

چاه‌های نفت نیاز به اورهال دارند

فرزین سوادکوهی، کارشناس انرژی، درباره بحث ناترازی در حوزه انرژی به صمت گفت: به طور کلی و متأسفانه به دلیل آنکه استراتژی مشخصی در حوزه انرژی نداریم، درگیری بر سر کمبود حامل‌های انرژی و بحث ناترازی وجود دارد.

وی ادامه داد: سال‌ها پیش به دلیل آنکه منابع گازی غنی داشتیم، بر این باور بودیم که اگر گازرسانی به تمام نقاط کشور عملیاتی شود، مردم به رفاه نسبی خواهند رسید. باید گفت، چاه‌های نفت و گاز ما نیاز به بازسازی و اورهال اساسی دارد. می‌شود گفت با توجه به قدیمی شدن امکانات ما در این حوزه، در تولید گاز با کاهش مواجه شده‌ایم.

این کارشناس انرژی گفت: بسیاری از مقامات رسمی اعلام کرده‌اند که تا سال ۱۴۰۴، سالی ۱ فاز و در واقع ۲۸ میلیون متر مکعب از تولید گاز را کم می‌آوریم. نزدیک به ۱ میلیارد متر مکعب گاز تولید می‌کنیم و تمام آن را در داخل مصرف می‌کنیم. ما که به عنوان دومین دارنده گاز جهان هستیم، سهمی که از صادرات گاز داریم زیر ۲ درصد است. شاید بر باور بسیاری از افراد، حجم بیشتری از گاز را صادر می‌کنیم اما در واقع این طور نیست و سهم ایران از صادرات گاز در بازارهای جهانی زیر ۲ درصد است که عدد کمی به حساب می‌آید.

سوادکوهی عنوان کرد: بسیار درآورد است که ما به عنوان بزرگترین دارنده گاز جهان، سهم بسیار اندکی در بحث صادرات داریم. امکان دیگری هم در این زمینه ایجاد نکرده‌ایم و همچنین، مقوله اصلاح الگوی مصرف را نتوانسته‌ایم به درستی در میان مردم جا بی‌اندازیم. برای مصرف‌کننده انتخاب دومی را نگذاشته‌ایم.

مصرف بنزین بسیار بالا است

وی افزود: در بحث بنزین و خودرو باید گفت که هیچکدام از خودروهای کشور به طور واقعی هیبریدی نیست. ما مصرف بسیار بالایی در حوزه بنزین داریم و همانطور که مشاهده می‌کنید، صف‌های پمپ بنزین اکثر طولانی هستند. خودروسازی ما به هیچ عنوان با تکنولوژی‌های روز دنیا ارتباط خوبی برقرار نمی‌کند.

سوادکوهی گفت: مجبور هستیم دائم در حال مصرف باشیم و این حجم بالای مصرف بالاخره از یک جایی باید تامین شود و چون این امکان را نداریم دچار مشکل می‌شویم. همانطور که گفته شد، نبود استراتژی موثر در حوزه انرژی به خصوص تولید، همواره برای ما مشکل ساز خواهد بود. این کارشناس انرژی در ادامه گفت‌وگو و در پاسخ به این سوال که با توجه به اینکه کشور در بحث انرژی ناترازی منفی دارد، آیا صادرات صحیح است یا خیر گفت: بحث صادرات حامل‌های انرژی در شرایطی که کشور با یک ناترازی منفی مواجه است کار درستی نیست اما به دلیل آنکه می‌تواند برای کشور آورده‌هایی داشته باشد و کشور از نظر اقتصادی با مشکل مواجه است، باید بحث صادرات را داشته باشیم. ممکن است پس از صادرات دلار دریافت نکنیم و دریافتی به گونه‌ای دیگر است. مانند نفت که به پایین‌ترین نرخ آن را می‌فروشیم و در قبال آن پول دریافت نمی‌کنیم بلکه کالا دریافت می‌کنیم.

سوادکوهی عنوان کرد: در شرایطی که برای کشور پیش می‌آید بحث ناترازی به قوت خود باقی می‌ماند بلکه بیشتر هم خواهد شد. در زمستان گذشته با بحث کمبود گاز مواجه شدیم. امسال هم به احتمال بسیار بالا

صادرات فرش به محدوده صفر نزدیک می‌شود

فرش، بردار مرگ

مهدی حقیقت‌نژاد

مسعود سپهرزاد

به‌سر می‌بریم و تنها به برخی از کشورها مانند ژاپن صادرات داریم. با این وجود طرح و نقشه‌های جدیدی روانه بازار می‌شود و به‌نوعی در حال مبارزه با مشکلات موجود هستیم.

چالش‌ها

سپهرزاد در بیان چالش‌های موجود در این صنعت افزود: بزرگ‌ترین مشکل صنف ما نبود بازار در خارج از کشور و تضعیف صادرات قالی دستباف است. در واقع به‌دلیل وجود تحریم‌ها و سیاست خارجی کشور، صادرات فرش به آمریکا و بازارهای اروپایی دچار مشکل شده و بازار این کشورها را از دست داده‌ایم. یکی دیگر از آسیب‌هایی که تحریم‌ها به فرش ایرانی وارد کرده، رشد صنعت فرش در کشورهای رقیب مانند چین، هند و پاکستان بوده است. این کشورها با کپی کردن بافت و نقوش قالی ایرانی از نبود ایران در بازارهای هدف بهره برده و فرش‌های کپی خود را روانه بازارهای هدف کردند.

وی در تشریح اقدامات لازم در صورت رفع تحریم‌ها گفت: اگر تحریم‌ها برداشته شود ما نیاز به بازارهای هدف داریم و باید با تبلیغات و بازاریابی مناسب بازارهای جدید برای عرضه قالی دستباف ایرانی به‌وجود آوریم. اگر سیاست خارجی کشور تغییر کند و تعامل با کشورهای دیگر بیشتر شود، بعد از نفت و پتروشیمی، می‌توان با افزایش صادرات کالاهایی مثل قالی، پسته و زعفران ارز زیادی وارد کشور کرد.

جایگاهی در بازارهای جهانی نداریم

رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف تهران با ابراز تاسف از تغییر جایگاه واقعی فرش دستباف ایران در بازارهای جهانی اظهار کرد: متأسفانه پس از تحریم‌ها بازارهای هدف ما توسط کشورهای دیگر از ما گرفته شده است.

براساس آمار مربوط به کفپوش و زیرانداز در سال ۲۰۰۰ با در اختیار داشتن ۳۲ درصد بازار صادراتی جهان، در رتبه نخست بودیم و در سال ۲۰۱۹ کشور

صادراتی ایران بوده و پس از آن کشورهای ژاپن، آلمان، پاکستان، چین، استرالیا و هند قرار گرفتند. کمترین میزان صادرات نیز به آمریکا و اقیانوسیه با افت ۳۵ درصدی بوده است.

میزان صادرات فرش دستباف ایران در گذشته بیش از ۲ میلیارد دلار در سال بود، اما در یکی دو سال اخیر این رقم به حدود ۵۰ میلیون دلار رسیده که نشان‌دهنده کاهش شدید صادرات این محصول راهبردی است.

در اواخر دهه ۷۰ صادرات فرش ایران سالانه بین ۲۵ هزار تا ۲۶ هزار تن بود، اما متأسفانه این میزان در ۱۱ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۱ به ۲۹ هزار تن رسیده است. در واقع صادرات فرش در چند سال اخیر در مقایسه با سال‌های قبل با کاهش ۸۰ درصدی همراه شد. این در حالی است که تا دهه ۸۰ ایران رتبه نخست صادرات فرش را در جهان دارا بود. در کل اگر مشکلات موجود در صنعت فرش رفع شود، می‌توانیم اقدامات بهتری برای صادرات انجام دهیم، بازار هدف را مشخص، سلیقه‌سازی و سلیقه‌یابی کنیم، به روز شویم و طراحان و تولیدکنندگان فرش را آموزش دهیم تا براساس سلیقه روز دنیا طراحی کنند.

با همین فرمان پیش برویم صنعت فرش از بین می‌رود

مسعود سپهرزاد، رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف تهران با توصیف وضعیت فعلی فرش‌های دستباف به صمت گفت: فرش یک کالای صادراتی است و تنها حدود ۳۰ درصد فرش‌های دستباف تولیدی کشور در داخل مصرف می‌شود؛ با این حال اکنون به‌دلیل وجود تحریم‌ها، بسیاری از تجار نمی‌توانند به صادرات فرش بپردازند و شاهد انباشت فرش‌های دستباف هستیم.

وی با اشاره به رکود سنگین بازار فرش اظهار کرد: دیگر انگیزه از صادرکنندگان گرفته شده، زیرا در حال حاضر در حوزه صادرات فرش در رکودی ۸۵ درصدی

هنر صنعت فرش را می‌توان یکی از زیباترین صناعت‌ها به‌شمار آورد؛ صنعتی که باوجود زیبایی بی‌نظیر متأسفانه مدت‌هاست جایگاه واقعی خود را که از دست داده است. به‌عقیده برخی از فعالان صنعت فرش تحریم‌ها ضربه‌ای اساسی به دار قالی زده و تمام رشته‌ها برای صادرات فرش دستباف را پنبه کرده است. برخی دیگر نیز بر این عقیده‌اند که مشکلات داخلی و سیاست‌گذاری‌های غلط تأثیر منفی بیشتری بر صادرات فرش داشته و در این باره به تعهد ارزی که مشکلات زیادی برای صادرات فرش دستباف ایران ایجاد کرده و باعث شده تولید در این هنر اصیل ایرانی دچار افول شود، اشاره می‌کنند. پیش از این برای حل مشکل صادرات فرش و جلوگیری از افول بیشتر این هنر صنعت، تعهد ارزی را برای فرش دستباف یکساله کردند، اما این راهکار هم برای افزایش صادرات کارساز نبود، حالا چندی پیش سرپرست سازمان توسعه تجارت از افزایش مهلت قانونی رفع تعهد ارزی صادرکنندگان فرش دستباف از یک سال به ۳ سال خبر داد تا به این وسیله بتوان صادرات فرش را توسعه داد. این موضوع در حالی بیان می‌شود که اواخر مرداد امسال فرحناز رافع، رئیس مرکز ملی فرش ایران اعلام کرد: صادرات فرش مشمول معافیت رفع تعهد ارزی شده است؛ البته مواد اولیه آن شامل معافیت نیستند که جدول اسامی این مواد اولیه آماده شده است. حال نمی‌دانیم این میزان تناقض‌گفته‌ها، آن هم در یک فاصله زمانی کوتاه یعنی چه؟ نکته مهم این است که از زمان آغاز تحریم‌ها و وضعیت بد صادرات فرش هیچ آماری در سایت مرکز ملی فرش ثبت نشده و آخرین آمار مربوط به سال ۹۶ است. صمت در این گزارش به بررسی چالش‌های موجود در مسیر صادرات فرش پرداخت.

جایگاه واقعی فرش کجاست؟

حدود ۸۰ درصد تولیدات فرش دستباف ایران، صادراتی و ۲۰ درصد برای مصرف داخلی است. حدود ۸.۵ میلیون نفر در کشور بطور مستقیم و غیرمستقیم در بخش هنر صنعت فرش فعالیت می‌کنند. تولید فرش دستباف از یک سو اشتغالزایی و ارزآوری بالایی دارد و از طرفی فرهنگ و تمدن ما را به دنیا معرفی می‌کند؛ به همین دلیل باید مشکلات صادراتی برای حفظ جایگاه این هنر صنعت برطرف شود. متأسفانه به‌دلیل کاهش صادرات، جایگاه فرش دستباف ایران در بسیاری از بازارهای هدف خارجی تنزل پیدا کرده و محصولات کشورهایی مانند ترکیه، هند، پاکستان و افغانستان، جای آن را گرفته است.

در سال ۱۴۰۱ فرش دستباف ایرانی به ۱۵ کشور صادر شد که امارات نخستین مقصد این کالای

البته ضرر مالی چندان اهمیتی ندارد و موضوع مهم‌تر تضعیف روحیه است.

■ صادرات فرش آنچنانی وجود ندارد

رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف اصفهان با اشاره به آمار و ارقامی که در زمینه قاچاق فرش اعلام می‌شود، گفت: برخی از فرش‌ها به افغانستان برده و با بسته‌بندی جدید به کشورهای هدف ارسال می‌شود، اما موضوع قاچاق آن‌طور که بیان می‌شود نیست و اصلاً صادرات فرش آنچنانی وجود ندارد که بخواهیم روی آمار قاچاق آن متمرکز شویم. بخشی از این صحبت‌ها برای آبروداری است تا وضعیت وحشتناک صادرات فرش پوشش داده شود.

■ سخن پایانی

با توجه به موارد گفته‌شده به نظر می‌رسد اوضاع صنعت فرش بسیار وخیم است و فعالان این حوزه مدت‌هاست که ناامید شده‌اند، اما در مقابل شاهد برخی اخبار و پوشش‌ها برای آفتابی نشان دادن وضعیت هستیم. اینکه آمار دقیقی از صادرات فرش از سال ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ در مرکز ملی فرش بارگذاری نشده، چاره کار نیست. کاش به جای حذف آمار کمی به فکر اصلاح سیاست‌هایی باشیم که در روند کار اختلال ایجاد می‌کند.

مطلوب مشکل تولید را حل می‌کند و هنگامی که در فروش مشکلات بسیاری وجود دارد، تولید نیز راه به جایی نمی‌برد. اگر صادرات به‌خوبی انجام شود، می‌تواند افزایش هزینه‌ها را جبران کند.

حقیقت‌نژاد با اشاره به راهکارهایی برای رهایی از چالش‌های موجود گفت: راهکار اصلی رفع تحریم‌ها است. فرش دستباف ایرانی برای مصرف داخل تولید نمی‌شود، زیرا تنها ۵ درصد افراد دارای سطح مالی بالای جامعه ممکن است خریدار آن باشند.

رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف اصفهان در تشریح عوامل تاثیرگذار در کاهش صادرات فرش تصریح کرد: سیاست‌های غلط، اقتصاد بیمار و تحریم‌ها از جمله عوامل تاثیرگذار بر کاهش صادرات فرش هستند.

■ هیچ معافیته مصوب نشده است

حقیقت‌نژاد درباره معافیت رفع تعهد ارزی برای صادرکنندگان فرش بیان کرد: هیچ معافیتی مصوب نشده و تنها افزایش مهلت رفع تعهد ارزی به تصویب رسیده که این اقدام را هم می‌توان گامی مثبت برای نجات صنعت فرش به شمار آورد.

وی درباره برگزاری نمایشگاه فرش نیز بیان کرد: بیشتر افرادی که در نمایشگاه فرش شرکت کردند، متضرر شدند و بسیاری از فعالان این حوزه نیز در این نمایشگاه شرکت نکردند.

آخر شدیم و جایگاه ما توسط هند و چین تصاحب شده است.

■ معافیت رفع تعهد ارزی شدنی نیست

سپهرزاد درباره معافیت رفع تعهد ارزی برای صادرکنندگان فرش بیان کرد: معافیت رفع تعهد ارزی صادرات فرش آرزوی ما است و اگر این اتفاق رخ دهد، بی‌شک شاهد اتفاقات مثبتی در صادرات فرش خواهیم بود، اما در کل کالایی که از یک کشور صادر می‌شود، گمرک آن کشور آن را ارزیابی کرده و معادل نرخ آن دلار دریافت می‌کند و فرش نیز نمی‌تواند از این ماجرا مستثنا باشد. در حال حاضر موافقتی با این موضوع نشده و تنها افزایش مهلت رفع تعهد ارزی در نظر گرفته شده است.

■ درخواست مهم!

رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف تهران با اشاره به مهم‌ترین درخواست صادرکنندگان فرش دستباف گفت: درخواست ما این است که اگر فرش به فروش رسید، زمان بیشتری به صادرکنندگان برای برگرداندن ارز داده شود. همچنین اجازه دهند فرشی که در بازارهای خارجی فروش نرفته را برگردانیم یا تعویض کنیم. اکنون فرش‌های فروخته‌نشده سال‌ها در بازار هدف می‌ماند و اشتیاق صادرات را از صادرکنندگان فرش می‌گیرد.

■ سیاست‌های غلط

سپهرزاد با اشاره به آثار مخرب تصمیمات غلط در این حوزه بیان کرد: سیاست‌گذاری‌های غلط در دوره‌های مختلف موجب تضعیف صادرات فرش شده است. اگر با روند فعلی کار در حوزه فرش ادامه دهیم، این صنعت از بین می‌رود و مشخص نیست آینده حدود ۲.۵ میلیون نفر بافنده در کشور چه می‌شود؟

■ پوشش آمارها برای آبروداری!

مهدی حقیقت‌نژاد، رئیس اتحادیه فروشندگان فرش دستباف اصفهان درباره وضعیت فعلی صادرات فرش به صمت گفت: نمی‌توان اسم آمار و ارقام فعلی فروش در بازارهای خارجی را صادرات گذاشت و به‌نوعی می‌توان آمار این بخش را صفر در نظر گرفت. براساس آمار در ۶ ماه نخست سال ۱۴۰۱ میزان صادرات فرش ایرانی ۱۲ میلیون دلار بود. به‌نظر شما آیا آمار ۱۲ میلیون دلاری برای چنین صنعتی چشمگیر است؟

وی درباره چالش‌های صنعت فرش گفت: تا دل تان بخواهد چالش داریم؛ از افزایش هزینه مواد اولیه تا فروش. فروش

تسهیل تجاری، در دستور کار ناوگان ملی کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران؛

بار صادراتی روی زمین نمی‌ماند

جمهوری اسلامی ایران از صادرات از طریق بندر شمالی به حدود ۳۸ درصد طی دو سال یاده شده رسیده است؛ به نحوی که طی این مدت شرکت کشتیرانی دریای خزر از جمله شرکت‌های تابعه گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران که به عنوان بازوی این گروه در دریای خزر فعالیت می‌کند، موفق شده است حدود ۱ میلیون تن انواع کالای صادراتی را به مقاصد خود در روسیه و کشورهای حوزه CIS حمل کند.

تقویت ناوگان در دستور کار

در بحث کمک به توسعه صادرات، گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران طی سال گذشته اقدامات راهبردی دیگری را نیز انجام داده که از جمله آن میتوان به ایجاد خطوط مستقیم کشتیرانی به کشورهای ونزوئلا و سوریه و کشورهای شرق آفریقا همزمان با سفر رئیس‌جمهور به این کشورها اشاره کرد. راهاندازی و تقویت خطوط مستقیم کشتیرانی به بنادر چین و هند و برخی از بنادر شرق آسیا نیز از طریق بندر شهید بهشتی چابهار دیگر هدف راهبردی برای بالفعل شدن ظرفیت‌های بالقوه بندر چابهار است که با جدیت از سوی گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران در حال پیگیری است. طی دوسال اخیر نیز با اتمام فرآیند حقوقی، نیمی از مالکیت و همچنین راهبری بندر سالیانکا در استان آستاراخان روسیه در حاشیه دریای خزر در اختیار گروه کشتیرانی قرار گرفت، بلافاصله این بندر شاهد سرمایه‌گذاری ۱۰ میلیون دلاری این گروه در جهت نوسازی بود تا اکنون به عنوان نقطه اتکال همکاری تجاری ایران و روسیه در مسیر کریدور شمال-جنوب قرار گیرد. این بندر طی سال ۱۴۰۱ با جابجایی حدود ۷۰۰ هزار تن بار نسبت به سال پیش از آن ۳۵ درصد رشد را در عملکرد تجربه کرد؛ هر چند طبق برنامه ۵ ساله راهبردی گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران دستاوردهای یاد شده طی سال جاری و سال‌های آینده روند تصاعدی خواهند داشت. چه آنکه به طور مثال با توسعه ناوگان ظرفیت حمل کشتیرانی دریای خزر طی سال جاری نسبت به سال قبل تا ۲۳ هزار تن افزایش یافته است. ظرفیت حمل این کشتیرانی با الحاق ۴ فرزند کشتی در حال ساخت در یاردهای کشتی‌سازی داخلی و دیگر شناورهای خریداری شده طی ۵ سال آینده بیش از دو برابر افزایش خواهد یافت. در بخش اقیانوسپیما نیز ساخت و خرید ۷۱ فرزند شناور در داخل و خارج کشور با سرمایه‌گذاری ۲ میلیارد دلاری در دست اقدام است که منجر به نوسازی و افزایش ظرفیت چشمگیر ناوگان خواهد شد. در بخش ریلی خرید ۸۰۰ دستگاه انواع واگن از صنایع داخلی نیز به مرور در حال انجام است تعداد کامیون‌های ملکی نیز بزودی تا بیش از ۵۰۰ دستگاه افزایش خواهند یافت و در این بخش نیز توسعه بیشتری صورت خواهد گرفت تا برای نخستین بار در تاریخ حمل و نقل کشور یک شرکت لجستیکی تمام عیار در سطح جهانی بر ساخته شده و در اختیار تولیدکنندگان و بازرگانان به ویژه صادرکنندگان ایرانی قرار گیرد.

توسعه صادرات از جمله راهبردهای کلیدی دولت برای جداسدن اقتصاد کشور از زیست نفتی است که همزمان، بر افزایش قدرت تاب‌آوری در مقابله با تحریم‌ها نیز، اثر مستقیم دارد.

گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک شرکت حمل و نقلی یا به بیان دیگر «لجستیکی» در حال حاضر، با دارا بودن ۱۳۹ فرزند انواع کشتی با ظرفیت حمل ۵ میلیون تن انواع کالا و ۱۵۹ هزار و ۲۹۱ تی‌ای.یو کانتینر در حال حاضر بیست و دومین شرکت بزرگ حمل و نقل دریایی جهان محسوب می‌شود که در بخش حمل کانتینری، همواره رتبه‌های بین ۱۴ تا ۱۶ را در مقاطع مختلف در میان شرکت‌های بزرگ حمل و نقلی صاحب نام دنیا به خود اختصاص داده است.

پای کار برای رونق تجارت بر مبنای سیاستهای دولت

در حالی گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران از دوران دفاع مقدس و حین حملات هوایی روزانه موفق شد جای خالی کشتیرانیهای بزرگ دنیا را به خوبی پر کرده و نسبت به حمل کالاهای اساسی و نهادهای تولید نقاش‌فرینی کند که امروز هم همان نقش را به خوبی ادامه داد و تلاش نموده تا هم راستا با سیاستهای دولت، با راهاندازی سرویسهای منظم حمل بار به مقاصد مختلف دنیا گامهای جدی در صادرات و ارزآوری کشور داشته باشد.

گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران با یک برنامه مدون و راهبردی توانسته ظرف سنوآت گذشته، نقش جدی خود را در حوزه ارزآوری و حمل بار وارداتی کشور ایفا نماید و دریانوردان غیور این ناوگان تا پای جان، از این مسیر سخت و دشوار عقب ننشسته‌اند که نمونه آن هم شهادت ۱۷ نفر از پرسنل خدمت گروه کشتیرانی در دوران دفاع مقدس و دشواری مأموریت سخت صادرات فرآوردههای نفتی به ونزوئلا بوده است.

اکنون علیرغم تمام این سختیها، ظرف دو سال گذشته با حرکت بر مبنای اسناد راهبردی که از سوی مدیران ارشد گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران تدوین شده، این ناوگان توانسته رکورد حمل بار را در تاریخ ۵۶ ساله خود در سالهای ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ با ثبت برساند و با حمل بالغ بر ۲۸ میلیون تن کالا، چیزی حدود ۲۱ هزار میلیارد تومان سودآوری را برای کشور رقم زد.

همچنان که اشاره شد گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران در بخش دریایی یکی از شرکت‌های بزرگ جهانی محسوب می‌شود؛ اما توان حمل و نقلی این گروه لجستیکی محدود به دریا نیست و در بخش حمل و نقل زمینی نیز دارای امکانات و ظرفیت‌های قابل توجهی است؛ به نحوی که این شرکت هم اکنون ۱۳۰۹ دستگاه انواع واگن باری در اختیار دارد که آن را قادر می‌سازد انواع کالا را از بنادر جنوبی و شمالی به تمام نقاط کشور و بالعکس حمل کند، همچنین ۱۵۰ دستگاه کامیون ملکی در فاز نخست فعالیت خود در کنار ده‌ها دستگاه کامیون اجاره‌ای این اجازه را به این گروه لجستیکی می‌دهند که کالا را به صورت دور-تو-دور از بنادر مختلف جهان به مقصد نهایی خود حمل کند و به تازگی نیز با فعال شدن امکان صدور برنامه سراسری، این فرآیند با سرعت و دقت بیشتر و هزینه کمتر در حال انجام است.

تکیه‌گاه صادرات کشور

گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران با دارا بودن بیش از ۳ هزار ۸۰۰ نفر پرسنل دریایی کاملاً ایرانی، سهم مهمی در صادرات کشور به خود اختصاص داده است. این گروه تنها طی دو سال ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ در مجموع بیش از ۵۵ میلیون و ۴۰۰ هزار تن کالا را جابجا کرده که سهم کالای صادراتی در آن بیش از ۲۱ میلیون و ۲۵۱ هزار تن بوده است که این رقم به معنای سهم حدود ۲۳ درصدی گروه کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران در بنادر شمالی و جنوبی کشور از حمل بار صادراتی است که بر نقش کلیدی این شرکت حمل و نقلی در تداوم و توسعه صادرات مهر تایید می‌زند.

در این میان و با احیای کریدور شمال-جنوب در راستای سیاست‌های کلان دولت مبنی بر بهبود دریای از ظرفیت‌های معطل مانده ژئوپلتیکی کشور، سهم گروه کشتیرانی

مهر ۲۹ ماه روز ملی صادرات گرامی باد

IRISL
GROUP

گروه لجستیکی کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران
پشتیبان تجارت

تهران، خیابان پاسداران، تقاطع شهید لویسانی (فرمانیه)، برج آسمان، شماره ۵۲۳، کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران

✉ info@irisllogistics.net

☎ (+۹۸) ۲۱ - ۲۳۸۴۲۰۲۰

شرکت فولاد آلیاژی ایران
(سهامی عام)

مدیر عامل شرکت فولاد آلیاژی ایران:

انقلاب چهارم صنعتی (دیجیتال) را در شرکت فولاد آلیاژی ایران رقم می‌زنیم

تاکنون رسیده، اظهار کرد: این آمار تا پایان سال ۱۴۰۲ به بالای ۱۰۰ هزار تن صادرات خواهد رسید. وی تسهیلگری و حمایت مدیران و سهامداران را عامل سرعت اتمام پروژه یزد ۱ عنوان کرد و گفت: بخش‌های مختلف پروژه یزد ۱ به سرعت وارد مرحله ذوب و تولید شدند بر همین اساس قصد داشتیم در هفته دفاع مقدس به پاس خون شهیدان افتتاح پروژه یزد ۱ انجام شود که بنا به دلایل جزئی افتتاح چند روز به تأخیر افتاده است.

مدیر عامل شرکت فولاد آلیاژی ایران عنوان کرد: تنها راه پیشرفت، طرح‌های توسعه‌ای است و در این زمینه نیاز به تأمین سرمایه داریم که در این جهت ۴۰۰۰ میلیارد چاپ اوراق را کلید زدیم.

۱۶ درصد افزایش تناژ فروش

مدیر عامل شرکت فولاد آلیاژی ایران در حوزه رکورد فروش، عنوان کرد: تا کنون ۱۶ درصد افزایش تناژ فروش داشتیم و مجموعه‌ی راهبری سازمان با پشتکار و تلاش مضاعف همه مشکلات را پشت سر گذاشته است.

وی گفت: تیم مدیریتی و پرسنل فولاد آلیاژی روز و شب را وقف تأمین رکوردهای شرکت کردند که رکوردهای روزانه نشان دهنده هماهنگی در این سازمان است. کمال زاده افزود: بر اساس تبصره ۱۳ مجوز CVC شرکت فولاد آلیاژی ایران انجام شد و با توجه به اینکه سالیانه مالیات زیادی را پرداخت می‌کنیم، باید در زیرساخت‌های شرکت‌های دانش‌بنیان شرکت فولاد آلیاژی ایران هزینه شود. وی در خصوص مشکلات ناترازی انرژی توضیح داد: ۱۰۰ هکتار زمین جهت احداث نیروگاه ۳۳۰ مگاواتی سیکل ترکیبی اخذ گردیده، منتظر مابقی مجوزها جهت احداث نیروگاه هستیم.

مدیر عامل شرکت فولاد آلیاژی ایران با تصریح بر اینکه انقلاب چهارم صنعتی (دیجیتال) را در شرکت فولاد آلیاژی ایران رقم می‌زنیم، گفت: تا پایان سال ۱۴۰۲ صادرات شرکت فولاد آلیاژی ایران به بیش از ۳ برابر مدت زمان مشابه خواهد رسید. محمد کمال زاده مدیر عامل شرکت فولاد آلیاژی ایران در نشست مدیران گروه سرمایه‌گذاری غدیر در این شرکت، بیان کرد: فولادهای آلیاژی برای کشور حساس است این در حالیست که تکنولوژی ۳۰ سال پیش در شرکت فولاد آلیاژی ایران هنوز برای فولادهای ایران "های تک" است. کمال زاده با بیان اینکه هم اکنون افراد متخصصی در بخش فناوری اطلاعات شرکت فولاد آلیاژی ایران شاغل هستند، گفت: انقلاب چهارم صنعتی (دیجیتال) در فولاد آلیاژی در حال پیاده‌سازی و اجرا است. وی درباره مدیران و پرسنل این شرکت، افزود: مدیران ما در شرکت فولاد آلیاژی ایران دانش و مهارت و تخصصی دارند که کمتر در فولادهای کشور شاهد آن هستیم.

استراتژی فولاد آلیاژی گریدهای بالاتر و صادرات است

کمال زاده با اشاره به اینکه نگاه شرکت توسعه‌ای است، تصریح کرد: استراتژی ما به سمت گریدهای بالاتر و صادرات در حال پیشرفت است و اعتقاد داریم در کنار تکنولوژی تحولات مدیریتی و تحول سازمانی می‌تواند سازمان را ارتقا دهد تا سازمان بهره‌ور داشته باشیم.

پیش‌بینی بیش از ۱۰۰ هزار تن صادرات در فولاد آلیاژی ایران

کمال زاده با بیان اینکه ۳۰ هزار تن صادرات در سال ۱۴۰۱ به ۶۰ هزار تن

وزیر کار:

هر آنچه در بافق دیدم زیبایی بود

اقدامات شرکت سنگ آهن مرکزی ایران ستودنی است

طرح و برنامه وارد کارزار شد و با سیاست و استراتژی و برنامه های متعدد های برداشت و هم اکنون به دستاوردهای بزرگ دست یافته است.

مرتضوی با اشاره به رشد اقتصادی کشور در ۲ سال اخیر تصریح کرد: رشد اقتصادی در سه ماه اول ۱۴۰۲ به روایت گزارش های بانک مرکزی ۶.۲ درصد است که در برخی از بخش های اقتصادی نیز که با رکود مواجه بودیم به رشد مطلوبی رسیده ایم.

وی به فروش نفت کشور اشاره و اظهار کرد: رشد نفت به بیش از ۱۶.۵ درصد رسیده است و هم در میزان برداشت از میادین و هم در میزان صادرات نفت و محصولات غیر نفتی به شدت افزایش داشته ایم. این پیشرفت در سایر حوزه ها و زمینه ها نیز وجود داشته است.

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با اشاره به اینکه با کد ملی ثبت شده در سیستم مدعی هستیم بیش از یک میلیون فرصت شغلی ایجاد کردیم تصریح کرد: در ۶ ماه ابتدایی سال جاری نیز بیش از ۵۵۰ هزار شغل در کشور ایجاد شده است.

گفتنی است در این مراسم آنومالی ساغندشمالی به صورت ویدئو با حضور وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی مورد بهره برداری قرار گرفت و عملیات آتشیاری نارینگان ۸ به طور همزمان انجام شد. همچنین وزیر کار از نمایشگاه دستاوردهای شرکت سنگ آهن مرکزی ایران، پیت معدن چغارت، کارخانه های فعال شرکت، مجموعه ورزشی شهدای کارگر و استخر آهنشهر بازدید و پروژه های پرعیارسازی و فاز یک جاده بافق-بهباد را افتتاح کرد.

افزایش دو برابری ذخایر شرکت سنگ آهن با فعال سازی ۶ معدن

مدیرعامل شرکت سنگ آهن مرکزی ایران از افزایش دو برابری ذخایر شرکت سنگ آهن با فعال سازی ۶ معدن خبر داد و گفت: ذخایر شرکت سنگ آهن طی دو سال به ۲۵۰ میلیون تن رسیده است.

مجیدیان در این آیین افتتاح و در حضور سید صولت مرتضوی، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی با بیان این مطلب اظهار کرد: مقام معظم رهبری، امید را مهمترین ابزار پیشرفت در کشور بیان کردند و ما امروز دور هم جمع شده ایم تا از آینده درخشان کشورمان رونمایی کنیم.

وی با اشاره به تعریف و اجرای ۴۰ پروژه در شرکت سنگ آهن مرکزی ایران افزود: طی دو سال گذشته ۴۰ پروژه تعریف و مطالعه شده و جوانه های امید و توسعه کاشته شده که امروز اولین جوانه های آن با سرمایه گذاری یک هزار میلیارد تومان و اشتغال بالغ بر ۳۰۰ نفر مشاهده شد.

حمیدیان اضافه کرد: در حوزه پرعیارسازی نیز ظرفیت را بیش از ۱۰ برابر افزایش دادیم و رکوردهای مختلف تولید از جمله رکورد تولید بالاترین میزان گندله را نیز طی این مدت به ثبت رساندیم.

وی با بیان این که طرح آهن اسفنجی ۱.۷ میلیون تنی و فولاد آلیاژی ۱۵۰ هزار تنی را در حال اجرا و برنامه ریزی داریم، گفت: در حوزه زیرساخت سال گذشته پست برق اجرا شد و امسال نیز نیروگاه ۲۵ مگاواتی را داشتیم که ظرف مدت کوتاهی به بهره برداری رسید و ایجاد نیروگاه دوم را در دستور کار داریم که به زودی به بهره برداری می رسد.

وی با اشاره به بهره برداری از معادن جدید اظهار کرد: عملیات اکتشاف، بررسی و فعالیت های معدنکاری چهار معدن را از اسفندماه سال گذشته آغاز کردیم و امروز به طور رسمی معدن ساغند شمالی به بهره برداری رسید.

مدیرعامل شرکت سنگ آهن مرکزی ایران تصریح کرد: امسال برای سرمایه گذاری های شرکت پنج هزار میلیارد تومان تامین مالی صورت گرفته و تلاش داریم این قطار پیشرفت را با سرعت خوبی به پیش ببریم.

سید صولت مرتضوی

مجیدیان

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی اقدامات شرکت سنگ آهن مرکزی ایران ستودنی خواند و گفت: در حوزه اکتشاف معادن و اجرای طرح های جدید مانند پرعیارسازی و ساخت کارخانه آهن اسفنجی کارهای بزرگی در بافق اجرایی شده است.

سید صولت مرتضوی، (بیستم مهرماه) در آیین افتتاح طرح های شرکت سنگ آهن مرکزی ایران بافق با بیان این مطلب اظهار کرد: از کویر پر ثمر و ثروتمند بافق، دست پینه بسته همه کارگران و تولیدکنندگانی که عزمشان را جزم کرده اند که کشور را به خودکفایی برسانند، می بوسم.

وی با تأکید بر اینکه امروز هر آن چه در بافق دیدم زیبایی بود افزود: در سفر رئیس جمهور به استان یزد دو پانده شدن محور بافق-بهباد را تعیین تکلیف کردیم که خوشبختانه فاز اول آن توسط شرکت سنگ آهن مرکزی ایران به بهره برداری رسید.

مرتضوی به نوسازی و بهسازی استخر آهنشهر اشاره کرد و گفت: طرح هایی در این شهر به ثمر رسیده است که در نوع خود در کشور منحصر به فرد است. وی با بیان اینکه در شرکت سنگ آهن مرکزی ایران کارهای ویژه و کم نظیری انجام گرفته است تصریح کرد: این شرکت برای استقلال انرژی و تامین انرژی پایدار، ساخت دو نیروگاه ۲۵ مگاواتی و ۲۰ مگاوات انرژی خورشیدی را در دستور کار خود قرار داده که امروز یکی از نیروگاهها به بهره برداری رسید و نیروگاه دوم هم به زودی افتتاح می شود.

وزیر تعاون همچنین اجرای پروژه پرعیارسازی سنگ آهن را اقدامی بی بدیل، ستودنی و قابل تقدیر خواند و گفت: این طرح هم زنجیره ارزش و پایداری صنایع فولاد را تضمین می کند و هم رشد تولید و افزایش بهره وری را ایجاد می کند. وی به مشکل خام فروشی در سال های گذشته اشاره کرد و افزود: با همت مهندسان، دانشمندان و نیروهای اثرگذار این شهرستان امروز طرح آهن اسفنجی بافق در حال اجراست که خدمت بزرگی برای مردم به حساب می آید. مرتضوی به اجرای طرح انتقال آب از یزد به بافق نیز اشاره کرد و گفت: این اقدامی مهم است که توسط شرکت سنگ آهن مرکزی ایران در حال اجراست. وی در ادامه صبحت های خود اظهار کرد: ما منکر عقب ماندگی هایی که در شهرستان بافق وجود دارد نیستیم اما در سال های اخیر کارها و اقداماتی که صورت گرفته واقعا جای تشکر دارد. وزیر کار اضافه کرد: در اولین فرصت مشکل بیمارستان بافق و طرح واگذاری معادن به سنگ آهن مرکزی را در دولت مطرح و حتما آنها را رفع خواهیم کرد.

وی با تأکید بر اینکه دولت سیزدهم دولت مردمی است و گفتمان و سیاست آن بر اساس صداقت است گفت: این دولت در ابتدای پذیرش مسوولیت با

مدیرعامل شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان:

تولید شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان از مرز ۵۰۰ هزار تن عبور کرد

مدیرعامل شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان گفت: شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان با ۱۰۰ میلیون تومان تاسیس شد و هم اکنون جزو هفت هلدینگ برتر صنعت و معدن کشور است.

اسدالله فرشاد مدیرعامل شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان که بر اثر بیماری بستری بود طی صحبت تلفنی با دکتر مهدی عبوری مدیرعامل گروه سرمایه گذاری غدیر در جلسه با مدیران شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان، گفت: سال ۱۳۸۴ شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان تاسیس شد و رشد کرد.

وی افزود: شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان با ۱۰۰ میلیارد تومان تاسیس شد و هم اکنون جزو هفت هلدینگ برتر صنعت و معدن کشور است.

فرشاد با بیان اینکه تمام پرسنل این مجموعه جوان و متخصص هستند، بیان کرد: کارخانه گندله سازی فولاد غدیر ایرانیان با بهترین تجهیزات و بدون اخذ هزینه از سهامداران، تاسیس شد.

شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان بهترین و مهمترین تولید کننده آهن اسفنجی ایران است

سید ابوتراب فاضل مدیرعامل هلدینگ توسعه صنایع و معادن غدیر در این نشست، گفت: شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان بهترین و مهمترین پلنت آهن اسفنجی ایران است. فاضل با بیان اینکه هم اکنون اسفنجی طلایی ترین حلقه زنجیره فولاد است، عنوان کرد: شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان در تولید آهن اسفنجی پیشتاز است علاوه بر آن یکی از امتیازات بالای این شرکت به کارگیری و طراحی های بومی توسط مهندسان جوان با متوسط

سن ۳۰ سال است. وی بیان کرد: چهار میلیون تن پروژه گندله سازی بهاباد وابسته به شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان در حال اجرا است، سهام کاغذ سنگی شاهرود و فولاد نوظهور بافق در وضعیت سود دهی و افزایش سرمایه برای شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان است همچنین در بورس با اسم فغدیر فعال است و سرمایه این شرکت بالغ بر ۳۵ هزار میلیارد تومان است.

افزایش ۱۲ درصدی تولید در سه ماه رقم خورد

پاکسیما مدیر کارخانه احیای مستقیم آهن و فولاد غدیر ایرانیان از قرارداد خرید برق در سال جاری سخن گفت و افزود: سال گذشته به دلیل قطعی برق و گاز تولید شرکت کاهش یافته بود ولی امسال باصرفه جویی در مصرف برق و گاز و قراردادی که با نیروگاه بسته ایم از ۱۵ خرداد تا ۱۵ مهر ماه برق خریداری شد و تولید متوقف نشد. پاکسیما ضمن بیان افزایش ۱۲ درصدی تولید، گفت: تولید شرکت آهن و فولاد غدیر ایرانیان از مرز ۵۰۰ هزار تن عبور کرد.

در گفت‌وگو با مدیرعامل شرکت آریا پلیمر نیکان (صادرکننده نمونه) مطرح شد:

عدم تحقق جایگاه محصولات غیر نفتی به واسطه تحریم‌ها

محصولات غیرنفتی، دارای جایگاه بسیار ممتازی است که تا به امروز به دلیل مسائل خارجی و تحریم‌ها رسیدن به آن نقطه مطلوب محقق نشده ولی با تلاش و مساعی مسئولان، دولت تازه نفس محترم

و تغییرات سیاسی منطقه و نیاز روزافزون جهانی، امید دارم در سال‌های پیش رو به جایگاه واقعی ایران اسلامی در بازارهای جهانی و بین‌المللی برسیم.

عمده صادرات شرکت آریا پلیمر نیکان مهر به کشورهای هند، پاکستان، ترکیه و امارات متحده عربی است و همچنین کشورهای آفریقایی نظیر کنیا و نجریه و کشورهای اروپایی نظیر رومانی و بلغارستان است همچنین ارمنستان، اردن، عراق، افغانستان، مالزی، و... از دیگر خریداران محصولات ما هستند که صادرات به آنها به صورت مداوم جریان دارد. متأسفانه در نیمه سال ۱۴۰۱ با توجه به مصوبه هیات محترم وزیران مبنی بر شمول کالاهای صادراتی خام و نیمه خام و با توجه به عدم درخواست از تشکل تخصصی تولیدکنندگان و صادرکنندگان مشکلات عدیده در زمینه وضع عوارض صادراتی و دریافت مالیات علی الحساب از صادرکنندگان اتفاق افتاد که تمامی واحدهای تولیدی پارافین جامد و فوئس اویل را در معرض تعطیلی قرار داده است. با توجه به مصوبات بازگشت ارز حاصل از صادرات در صورت عدم بازنگری در مصوبه فوق این صنعت به طور کامل نابود خواهد شد. لازم به ذکر است که نیاز داخل به محصولات تولیدی ما کمتر از ۵ درصد کل تولید داخل است که در صورت نبود صادرات با انباشت این کالا در داخل و مواجه ایجاد مشکلات جدی برای پالایشگاه‌های تولیدی داخل کشور خواهیم بود.

این شرکت انتخاب خود را به عنوان صادرکننده نمونه به عنوان محرکی جهت ارتقاء، رشد و پویایی بیشتر تولید صادرات محور خود تلقی می‌کند به طوری که به لطف خدا در سال ۱۴۰۰ با رشد ۲۰۰ درصدی در زمینه تولید و صادرات همراه بوده و امیدوار است با کمک مسئولان استانی و اختصاصی تسهیلات جهت راه‌اندازی واحد تولیدی جدید این شرکت را در راستای اشتغالزایی بیش از پیش و رشد صادرات خود همراهی کنند.

ضمناً با توجه به مشکل تامین خوراک و مواد اولیه واحدهای تولیدی پارافین در کشور، نسبت به تشکیل هرچه سریعتر نهاد رگولاتوری از تعطیلی واحدهای بیشتر جلوگیری کرده و تلاشی جهادی در جهت احیا این صنعت نیمه جان که توانایی ارز آوری و اشتغالزایی بالایی برای کشور عزیزمان دارد را داشته باشند. همچنین از مدیران ارشد استانی تقاضا دارم که کما فی السابق ارتباط نزدیک خود با فعالان اقتصادی استانی را در قالب جلسات اتاق بازرگانی و اتحادیه صادرکنندگان استان و شورای گفت‌وگوی بخش خصوصی و دولت حفظ نمایند.

پارافین یک ماده بی‌رنگ است که هیدروکربن اشباع شده در تولید آن نقش مهمی دارد. این محصول به دو حالت مایع و یا جامد تولید و به بازار ارائه می‌شود. پارافین‌ها انواع مختلفی دارند برخی خوراکی برخی بهداشتی و برخی دیگر نیز در صنعت مورد استفاده قرار می‌گیرند که به آن پارافین صنعتی می‌گویند. پارافین بهداشتی معمولاً برای تولید انواع لوازم بهداشتی و آرایشی همچون انواع کرم و پمادها کاربرد فراوان دارد و انواع مدادهای شمعی و شمع‌های تزئینی با بهره‌گیری از این نوع پارافین تولید می‌گردند.

هیدروکربن‌های موجود در پارافین کلئیدی به صورت انشعایی و هیدروکربن‌های موجود در پارافین جامد به صورت زنجیره‌ای است. در واقع می‌توان گفت که ایزومر یکدیگر هستند. لازم به ذکر است بدانید که پارافین جامد در درجه حرارت ۵۴ الی ۶۰ به طور کامل ذوب می‌گردد. انواع بشقاب و لیوان‌های کاغذی با بهره‌گیری از پارافین تولید می‌شوند علاوه بر این به منظور کاهش عرق میوه‌ها از یک پوششی از جنس پارافین بهره‌گیری می‌نمایند. پارافین‌های استفاده شده در واکس‌های شمع باید به رنگ سفید و پایدار باشند در غیر این صورت تولیدکننده شمع با مشکل مواجه خواهد شد. علاوه بر این تمام واکس‌هایی که به منظور بسته‌بندی اقلام گوناگون و مواد غذایی استفاده می‌شوند باید بی‌بو و عاری از آلودگی و ضرر باشند زیرا انسان آن مواد غذایی را مصرف خواهد کرد.

پارافین‌ها را به منظور بهره‌گیری متعدد در روش‌های مختلف تصفیه می‌کنند. تصفیه با مواد شیمیایی، جذب فیزیکی و هیدروژناسیون از جمله روش‌های مدرن برای تصفیه پارافین است. این روش‌ها در سطح جهانی کاربرد فراوان دارند.

شرکت آریا پلیمر نیکان مهر با تکیه بر سابقه بیش از بیست سال در امر تولید پارافین، به جهت صادرات محصول تولیدی خود در سال ۱۳۹۷ تاسیس گردید که با عنایت خداوند متعال و تلاش و کوشش تمامی پرسنل در سال‌های متوالی مفتخر به دریافت عنوان صادرکننده نمونه شده است. بدیهی است این صنعت با بومی‌سازی دانش تولید پارافین توانسته از موادی که زمانی به عنوان ضایعات پالایشگاه‌های روغن‌سازی دانسته و معدوم می‌گردید، محصولی جدید تولید کرده و با بازاریابی و صادرات به کشورهای خارجی علاوه بر ارز آوری برای کشور عزیزمان موجب اشتغالزایی و کارآفرینی در داخل کشور گردید.

در ادامه ایشان در خصوص تجهیزات و امکانات شرکت تشریح کرد: شرکت آریا پلیمر نیکان مهر دارای کارخانه تولیدی در استان البرز است که با داشتن مخازن ذخیره و پرس‌های هیدرولیکی، یونیت‌های حرارتی و برودتی، مخازن گرمادهی و پخت و رنگبری، واحد فیلتراسیون و سالن‌های قالبگیری و بسته‌بندی محصول و انبارهای محصول و... نسبت به تولید محصول و در نهایت صادرات آن اقدام می‌کند.

مهندس مولایی در خصوص ارزیابی جایگاه صادرات ایران گفت: ایران با توجه قرار گرفتن در یکی از حساسترین موقعیت‌های ژئوپلیتیکی جهان و با داشتن مزیت نسبی در امر تولید و صادرات مواد نفتی و پتروشیمی و همچنین در زمینه تولید و صادرات

فولاد سنگان، نماد توسعه و تعالی
صنعت فولاد کشور

صادرات؛ محور توسعه

فولادسنگان، طلایه دار تولید ارزش آفرین

به گام با سودآوری و ایفای مسوولیت های اجتماعی

تهران - تلفن: ۰۲۱-۸۸۱۰۳۴۸۴ | کارخانه - تلفن: ۰۵۱-۵۴۲۳۱۹۲۷ | مشهد - تلفن: ۰۵۱-۳۷۶۶۲۵۴۶

نمابر: ۰۵۱-۳۷۶۴۴۴۰۲

نمابر: ۰۵۱-۵۴۲۳۱۹۲۸

نمابر: ۰۲۱-۸۸۷۱۱۰۹۵

www.sanganco.ir

admin@sanganco.ir

[@fooladsangan_smic](https://www.instagram.com/fooladsangan_smic)

[sanganfoolad](https://www.facebook.com/sanganfoolad)

روابط عمومی شرکت صنایع معدنی فولاد سنگان

شماره مجوز
1401/320/50499
1401/12/24

موسسه تخصصی صنایع معدنی
معدنی و صنایع معدنی

انجمن کشتیرانی و صنایع دریایی ایران
Shipping Association of Iran

انجمن معدنکاری ایران

مراکز بین المللی نمایشگاه‌ها و همایش‌ها
Iran International Exhibition Center

مراکز تخصصی
Iran Mine House

IRAN CONMINE 2023

هفدهمین نمایشگاه بین المللی

**معدن، صنایع معدنی، ماشین آلات و
تجهیزات معدن، راهسازی، و صنایع وابسته**

**17th International Exhibition for Mines, Mining,
Construction Machinery & Related Industries & Equipment**

۱۳ الی ۱۶ آبان ماه ۱۴۰۲

محل دائمی نمایشگاه های بین المللی ج.ا. ایران

4 - 7 November 2023

Tehran Permanent Fairground

021 - 74 50 1000 (30 Lines)

WWW.IRANCONMINE.COM

جهت ثبت نام به سامانه بانیان آنلاین
مر اجعه فرمایید:

WWW.BANIANONLINE.IR

خوشمزه و خوشپخت

۱۳۵۶

ماکارونی سمیرا با گندم دوروم

Mamma Mia!
Tasty & Good Cooking

یزدباف

یزدباف بزرگترین کارخانجات نساجی در خاورمیانه

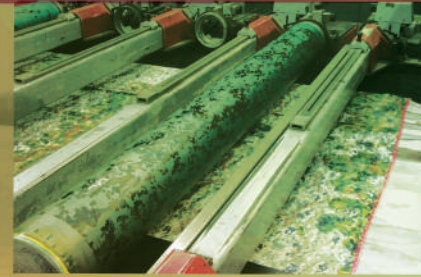
ریسندگی :

قابلیت تولید سالانه ۱۱۰۰۰ تن انواع نخ های پنبه ای .
پنبه شانه شده . الیاف مصنوعی و مخلوط آنها و
همچنین تولید سالانه ۱۵۰۰ تن نخ دولاتاب

بافندگی :

تولید سالانه حدود ۶۰ میلیون متر مربع پارچه
ملحفه ای . پیراهنی . شلواوری . مانتویی . چادر
مشکی و پتوی سبک در دوسیستم پروژکتایل و
رایپر با عرض های ۲۲۰ . ۳۲۰ و ۳۶۰ سانتی متر

رنگری چاپ و تکمیل :

رنگری مداوم تا عرض ۲۰۰ سانتی متر سالیانه به
مقدار ۱۰/۰۰۰/۰۰۰ متر مربع . رنگری نخ و الیاف
سالیانه حدود ۴۰۰ تن چاپ انواع پارچه های پنبه
ای الیاف مصنوعی و مخلوط آنها به روش روناری و
تخت سالیانه به مقدار ۲۹/۰۰۰/۰۰۰ متر مربع

دوخت و دوز :

محصولات این شرکت برای مصرف کنندگان
نهایی نیز تولید می شود که عبارتند از مجموعه
های منسوجات خانگی و پوشاک مردانه زنانه و
کودکان که در فروشگاه های یزدباف در سراسر
کشور به مشتریان عرضه می شود

کارخانه : یزد بلوار جمهوری اسلام بلوار یزدباف تلفن : ۰۳۵-۳۵۲۵۰۰۱۳

دفتر تهران : خیابان انقلاب - چهارراه کالج - پلاک ۷۲۳ تلفن : ۰۲۱-۶۶۴۶۳۳۹۵

www.yazdbaf.com

@yazdbafshop

پایون ایران در نمایشگاه

نفت، گاز و انرژی

۱۴۰۲ الی ۲۷ آذرماه ۱۴۰۲
اربیل - عراق

5th OG EXPO

INTERNATIONAL
OIL, GAS & ENERGY
EXHIBITION & CONFERENCE

ERBIL INTERNATIONAL FAIRGROUND

16-18 DECEMBER 2023

بامجوز رسمی سازمان توسعه تجارت

به شماره: ۱۴۰۲/۳۲۰/۲۱۹۲

تاریخ: ۱۴۰۲/۰۴/۳۱

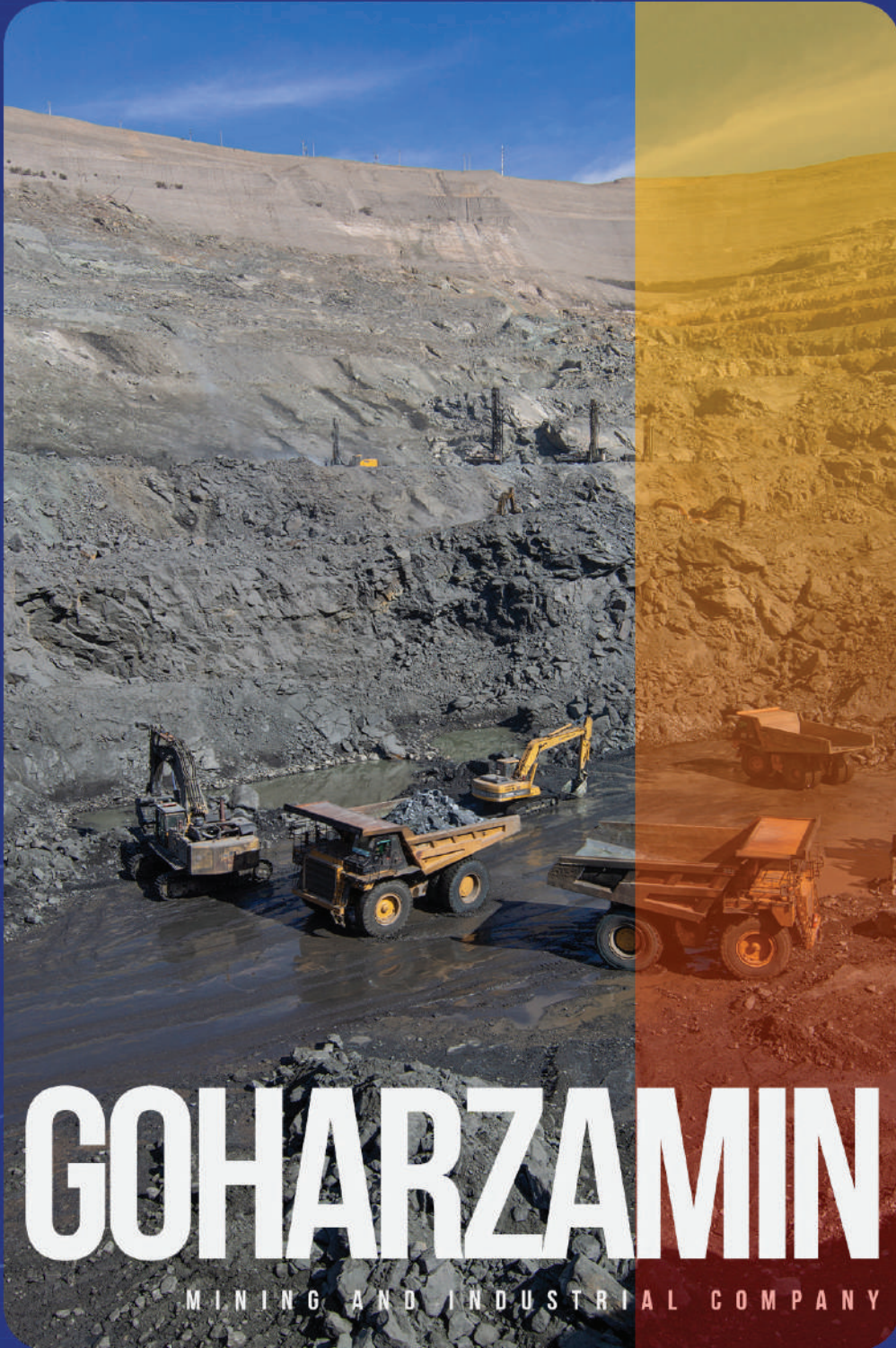

۰۹۱۲۰۲۸۱۴۳۳
۰۲۱۸۶۰۳۷۴۵۸
www.decopazh.com

آدرس ستاد برگزاری: سهروردی شمالی
خیابان هویزه غربی، نرسیده به خیابان
صابونچی، پلاک ۱۶۴ طبقه اول واحد ۱۳

برگزارکننده: شرکت نمایشگاهی دکوپاز

GOHARZAMIN

MINING AND INDUSTRIAL COMPANY

گهرزمین نبض تپنده تولید و توسعه

آدرس : تهران بلوار آفریقا بلوار آرژان غربی شماره ۱۲
کد پستی : ۱۹۱۷۷۴۴۵۳۱
تلفن : ۰۲۱-۵۷۶۲۳
فکس : ۰۲۱-۸۸۶۶۴۰۳۳
ایمیل : info@goharzamin.com

آدرس : سیرجان - کیلومتر ۵ جاده شیراز
صندوق پستی : ۵۷۱-۷۸۱۸۵
تلفن : ۰۳۴-۴۱۵۲۶۰۰۰
فکس : ۰۳۴-۴۱۵۲۶۹۹۹
ایمیل دبیرخانه : info@goharzamin.com

افق گروپ

فروشگاه‌های زنجیره‌ای

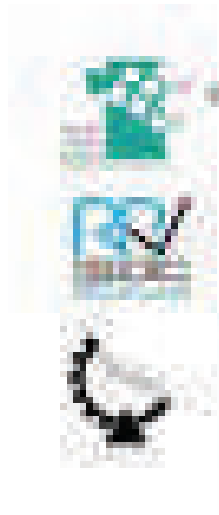
آرمی می‌توانم گرفت جهت به اتفاق

آرمی به اتفاق، جهان می‌توان گرفت

لیدر صنعت خرده‌فروشی کشور

متعلق به بخش خصوصی

The 18th International Exhibition of
 Stone, Quarries & Related Industries and Machinery
 22 - 25 November
Isfahan Stone 2023
 Isfahan International Exhibition Center, Iran

- www.isfahanstone2023.com
- info@isfahanstone2023.com
- [+9821888888888](tel:+9821888888888)

مجموعه بین‌المللی نمایشگاه بین‌المللی
سنگ، معادن، ماشین‌آلات و صنایع وابسته

۴-۱ آذرماه ۱۴۰۲
 ساعت بازدید: ۱۱ الی ۱۹

گروه شرکتی رویداد صنعتی و بازرگانی بین‌المللی اصفهان

For more information, please contact us at
 Tel: +9821888888888, Email: info@isfahanstone2023.com
 www.isfahanstone2023.com

Tav Freight
Connecting The Dots

راه‌حل‌های لجستیکی مختص هر کسب و کار

- ◀ دارای امکانات سخت افزاری منحصر بفرد
- ◀ حمل کانتینری و چند وجهی
- ◀ محموله‌های حجیم و غیر استاندارد
- ◀ پوشش تمامی بنادر جنوبی و شمالی کشور
- ◀ تنوع شیوه‌های پرداخت

🌐 TavFreight.com
✉ Sales@TavFreight.com
☎ ۰۲۱ ۴۱۹۸ ۹۰۰۰

MULTICAFÉ

Classic

مولتی کافہ کافیسٹ!

Multi

MultiMate MULTICAFÉ MULTICOCO

www.multicafe.co

شرکت آهن و فولاد ارفع اسامی عامه

معینک

گامی بلند در شکوفایی و خودکفایی آهن و فولاد ارفع

ARFA
IRON & STEEL CO

WEBSITE ADDRESS